

TÜRKİYE

SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER PROJESİ - II **Ek Finansman (P170612)**

ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM ÇERÇEVESİ

NIHAİ-REVİZE

NİSAN 2019

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ

1. GİRİŞ	10
1.1 Sürdürülebilir Şehirler Projesi II Ek Finansman Projesinin Amaçları	10
1.2 Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesinin Amaç ve Kapsamı	14
2. DÜNYA BANKASI'NIN KORUMA ÖNLEMİ POLİTİKALARINA UYUM	16
2.1 Türkiye'nin ÇED Yönetmeliği.....	16
2.1.1 Tarama:	16
2.1.2 Halkın Katılımı Toplantısı:	19
2.1.3) Kapsam Belirleme:	19
2.1.4 ÇED Raporunun İncelenmesi ve Onaylanması:	19
2.1.5 İlan:	20
2.1.6 İzleme ve Denetleme:	20
2.2. Sosyal Etkilere ilişkin Ulusal Mevzuat.....	20
2.3. Proje için Geçerli Dünya Bankası Politikaları	21
2.3.1 Çevresel Değerlendirme Politikası OP 4.01	21
2.3.2 Dünya Bankası'nın Doğal Yaşam Alanları ile ilgili Operasyonel Politikası OP 4.04	24
2.3.3 Dünya Bankası'nın Fiziksel Kültürel Kaynaklar ile ilgili Operasyonel Politikası OP 4.11	24
2.3.4 Dünya Bankası'nın Gönülsüz Yeniden Yerleşim ile ilgili Operasyonel Politikası OP 4.12	25
2.3.5 Dünya Bankası'nın Uluslararası Su Yolları ile ilgili Operasyonel Politikası OP 7.50	25
2.3.6 Dünya Bankası'nın Baraj Güvenliği ile ilgili Operasyonel Politikası OP 4.37 ..	25

2.3.7 Diğer Dünya Bankası Koruma Önlemleri	26
2.4 Türkiye'deki ÇED Yönetmeliği İle Dünya Bankası'nın OP 4.01 Politikası Arasındaki Temel Farklılıklar	27
<i>Proje Kategorizasyonu</i>	27
<i>ÇD İçeriği</i>	27
<i>Halkın katılımı</i>	27
2.6 Türkiye'deki ÇED Yönetmeliğinin ve Dünya Bankası Çevresel Değerlendirme Politikasının Uygulanması	33
3. ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM SÜRECİ	34
4. ÖNGÖRÜLEN ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİLER	38
5. ÇEVRESEL VE SOSYAL İZLEME VE ŞİKAYET MEKANİZMASI	39
5.1 Çevresel ve Sosyal İzleme	39
5.2 Şikayet Mekanizması	39
5.3 Beyaz Masa Sistemi	40
6. DÜNYA BANKASI'NA RAPORLAMA	41
7. KURUMSAL DÜZENLEMELER	41
7.1 İLBANK PYB	41
Belediyeler	42
8. PAYDAŞ KATILIMI	44
EK 1.	45
ÖNERİLEN FORMATLAR	45
Ek 1A. Bir Kategori A Projesi için Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Raporu (ÇSED)	45
Ek 1B. Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı	47
EK 2	48
ÖRNEK ETKİ, AZALTMA VE İZLEME TABLOLARI (ÇSED, Kısmi ÇSED ve ÇSYP'lere eklenecek)	48
EK 3. HALKIN KATILIMI DOKÜMANLARININ İÇİNDEKİLER TABLOSU	61
EK 4. EK FİNANSMAN İÇİN POTANSİYEL SEKTÖRLER LİSTESİ	62
EK 5 PAYDAŞ KATILIM ÇERÇEVESİ	66
EK 6 - ÖRNEK ŞİKAYET FORMU VE ŞİKAYET KAPANIŞ FORMU	77
EK 7. PAYDAŞ KATILIM TOPLANTISI TUTANAĞI VE KATILIMCI LİSTESİ	79
EK 8 ÇSYS ve İLBANK'ın İŞGÜCÜ ve ÇALIŞMA KOŞULLARI	84

YÖNETİCİ ÖZETİ

Proje Açıklaması

İller Bankası (bundan böyle İlbank olarak anılacaktır) ve Dünya Bankası (DB) Sürdürülebilir Şehirler Programını bir projeler dizisi olarak tasarlamıştır. SŞP-I ve SŞP-II'nin uygulaması halihazırda devam etmektedir ve bu Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ) Sürdürülebilir Şehirler Programı kapsamında devam etmekte olan sürdürülebilir kentsel gelişim yatırımlarına ilişkin belediyelerin artan taleplerini karşılamak için ilave bir destek mekanizması oluşturmak amacıyla oluşturulan SŞP-II Ek Finansmanı için hazırlanmıştır. Bu program belediyelerin kentsel planlama, altyapı ve sermaye yatırım planlaması kapasitelerini geliştirmelerini ve finansal kapasitelerini (kredi değerlikleri dahil olmak üzere) güçlendirmelerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Proje yoluyla gerçekleştirilen yatırımlar hem Türkiye Cumhuriyeti'nin çevre düzenlemelerine hem de Dünya Bankası'nın Koruma Önlemleri Politikalarına uyacaktır. Bu amaçla, İller Bankası ilgili DB politika ve prosedürlerine uyulmasını ve Türkiye'de istenen tüm çevresel izinlerin, onayların ve lisansların alınmasını sağlamak için finansal aracı olarak hareket edecektir. Daha önce, Dünya Bankası İller Bankası aracılığıyla Belediye Hizmetleri Projesi (BHP) adlı benzer bir projeyi finanse etmiştir. Şimdiye kadar, BHP 11 katılımcı belediyede ve 2 su idaresinde üç spesifik alanda başarılı bir şekilde finansman sağlamıştır: su temini, atıksu ve katı atık yatırımları. Bu bakımdan, SŞP I ile II ve II Ek Finansman, Türkiye'nin şehirlerinin sürdürülebilirliği için kentsel planlama sistemleri üzerinde daha ağırlıklı bir şekilde odaklanan ve bunların önemini kabul ederek programı kentsel ulaşım, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji gibi daha geniş sektörlere yayan yeni nesil operasyonlardır.

Amaç

Proje Kalkınma Amacı, katılımcı belediyelerin ve belediye idarelerinin (bundan böyle “idareler” olarak anılacaktır) planlama kapasitesini ve hedeflenen belediye hizmetlerine erişimi arttırmaktır. Proje Kalkınma Amacı, proje dizisindeki her bir proje, hizmet sunumunda verimliliğin ve sürdürülebilirliğin artırılmasında bireysel belediyeleri / idareleri veya belediye/idare gruplarını hedeflediğinden dolayı Program Kalkınma Amacı ile aynıdır. SŞP-I’in üç bileşeni şunlardan oluşmuştur:

“Bileşen A: Sürdürülebilir Şehir Planlama ve Yönetim Sistemleri”; (i) planlama (kentsel planlama ve sermaye yatırım planlaması dahil) ve yönetim faaliyetleri ile belediye alt projelerine ilişkin fizibilite etütlerinin, çevresel değerlendirmelerin ve mühendislik tasarımlarının hazırlanması için belediyelere / idarelere; ve (ii) hibe yönetimi ve kapasite oluşturma faaliyetleri için İlbank’a yönelik olarak teknik yardımlar da dahil olmak üzere sürdürülebilir kentsel imar planlamasını geliştirecek politika ve mevzuat gibi reformları desteklemeyi amaçlamıştır.

“Bileşen B: Belediye Yatırımları” talep odaklı bir yaklaşım ile belediye yatırımlarını finanse etmektedir.

“Bileşen C” Proje Yönetimini finanse etmektedir.

Öte yandan, SŞP II ise aşağıdaki bileşenlerden oluşmaktadır:

“Bileşen A – Belediye Yatırımları” talep odaklı bir yaklaşım ile belediye altyapı yatırımları için finansman sağlamaktadır. SŞP II kapsamındaki yatırımlar arasında, Antalya ve Muğla Büyükşehir Belediyelerindeki çeşitli ilçelerde su, kanalizasyon ve yağmur suyu şebekelerinin, su isale hatlarının, kanalizasyon kolektör hatlarının ve atıksu arıtma tesislerinin tasarımı ve yapımı yer almaktadır.

“Bileşen B –Proje Yönetimi” (İlbank tarafından finanse edilmektedir) proje yönetimi, izleme ve değerlendirme, erişim ve iletişim faaliyetlerine yönelik mal alımlarını ve danışmanlık hizmetlerini finanse etmektedir.

SŞP II Ek Finansmanı, SŞP-I’in A Bileşeni kapsamında sağlanmakta olan sürdürülebilir kentsel gelişim ve sermaye yatırım planlaması teknik yardım çalışmalarında duyulan bir ihtiyaca cevap olarak doğmuştur. Bu istisnai talep, toplu taşıma, su ve kanalizasyon, katı atık yönetimi, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, çevre, afetlere ve iklim etkilerine karşı dayanıklılık ve sosyal altyapı hizmetlerini iyileştirmeye yönelik yatırımların tespitini

içermektedir. Önerilen Ek Finansman İlbank'ın öncelikli projeleri yakın vadede finanse etmesine olanak tanıyacaktır. Ayrıca İlbank'ın, Türkiye Hükümeti'nin ve Dünya Bankası'nın sürdürülebilir şehirler yaklaşımını hem sektörel hem de mekansal olarak yaygınlaştırmalarını ve böylelikle SŞP'nin kalkınma etkililiğini arttırmalarını destekleyecektir.

Bileşen A: Talep odaklı bir yaklaşım ile, toplu taşıma, su ve atık su, katı atık yönetimi, enerji, çevre, afetlere ve iklim etkilerine karşı dayanıklılık ve sosyal altyapı hizmetlerini iyileştirmeye yönelik belediye altyapı yatırımları için belediye finansmanı sağlayacaktır. Bu bileşen kapsamında, mal tedariki, yapım işleri, danışmanlık dışı hizmetler ve danışmanlık hizmetleri finanse edilecektir (mühendislik tasarımı ve inşaat kontrolörlüğü için yerel teknik danışmanların tutulması dahil olmak üzere).

Bileşen B: (İlbank tarafından finanse edilmektedir) Proje yönetimi, izleme ve değerlendirme, erişim ve iletişim faaliyetlerine yönelik mal alımlarını ve danışmanlık hizmetlerini finanse etmektedir.

SŞP II Ek Finansman alt projelerin (yatırımların) özelliği bakımından SŞP-II'ye çok benzer olacaktır. SŞP II Ek Finansman alt projeleri SŞP I ve II ile karşılaştırıldığında farklı çevresel ve sosyal koruma önlemleri riskleri doğurmayacaktır.

Finanse Edilecek Yatırımlar

SŞP-II Ek Finansman kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlar Türkiye Cumhuriyeti'nin Çevre Düzenlemeleri ile (ana finansör olarak) Dünya Bankası'nın Koruma Önlemleri Politikalarına uygun olarak gerçekleştirilecektir. İLBANK projenin uygulayıcı kuruluşu olacak ve finansal aracı olarak hareket ederek kredi tutarlarını belediyelere veya belediye idarelerine kullandıracaktır. İLBANK, bu sıfatı ile, Türkiye'deki gerekliliklere ek olarak, Dünya Bankası'nın çevre ile ilgili politikalarının bu çerçevede açıklandığı şekilde takip edilmesini sağlayacaktır. İLBANK, Türkiye'deki tüm çevresel onayların, izinlerin ve ruhsatların alındığını belgelemekten sorumlu olacaktır. SŞP II Ek Finansman kapsamında yer alan potansiyel yatırım alanları Bölüm 1'de sunulmuştur:

ÇSYÇ'nin Gerekçesi ve Kapsamı

Dünya Bankası'nın çevresel ve sosyal koruma önlemleri politikaları, borçlanıcı ülkenin SŞP için Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği (25 Kasım 2014 tarihli ve 29186 sayılı resmi Gazete'de yayınlanan) (bundan böyle ÇED Yönetmeliği olarak anılacaktır) ve

Dünya Bankası'nın Operasyonel Politikaları ile entegre bir şekilde Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ) hazırlamasını gerektirmektedir. SŞP II Ek Finansman kapsamındaki alt projelerin yerleri değerlendirme aşamasında henüz bilinmediğinden ve İlbank alt projelerin seçiminde Finansal Aracı olarak hareket edeceğinden dolayı, ÇSYÇ uygulama başlamadan önce paydaşlar ile paylaşılacak kilit bir doküman olacaktır.

ÇSYÇ, Sürdürülebilir Şehirler Projesi II Ek Finansman projesinin potansiyel çevresel ve sosyal etkilerinin tespit edilebilmesi için benimsenen kapsamlı çevresel ve sosyal yönetim yaklaşımının bir çerçevesini oluşturmaktadır. ÇSYÇ, proje ile ilgili Türkiye Hükümeti'nin tüm gerekli politika ve düzenleme araçlarının ve Dünya Bankası çevresel ve sosyal koruma önlemleri politikalarının bir araya getirilmelerinin ve anlaşılmasının sağlanmasını amaçlamaktadır. Şu anda, SŞP'nin detayları (yeri, boyutları ve tasarımı) henüz belli değildir. Dolayısıyla, şu an için projenin olası sosyal ve çevresel etkilerinin ayrıntılı bir değerlendirmesinin yapılması mümkün değildir. Bununla birlikte, ÇSYÇ önceki SŞP projelerinin ilgili çevresel ve sosyal çerçevesinin tamamını kapsayacak ve potansiyel yeni finansman seçeneklerinin etkilerini de içerecektir. ÇSYÇ, sosyal ve çevresel hususların alt proje düzeyinde sistematik bir şekilde ele alınmasını sağlamak için genel proje süresine entegre edilecek politika, prosedür ve hükümleri içeren genel ve sistematik bir kılavuz işlevi görmektedir. ÇSYÇ ayrıca Sürdürülebilir Şehirler Projesine çevresel ve sosyal yönetim perspektifinden teknik girdiler ve kılavuzluk sunmaktadır. Ayrıca, ÇSYÇ, Sürdürülebilir Şehirler Projesi için çevresel ve sosyal yönetim açısından gerekli girdileri ve rehberliği sunacaktır. Dolayısıyla, ÇSYÇ'nin uygulanması, olumsuz sosyal ve çevresel etkilerin, proje döngüsünün erken aşamalarında tespit edilmesi, önlenmesi ve/veya en aza indirilmesi yoluyla alt projelerin planlanması, tasarımı, yürütülmesi, işletilmesi ve bakımı ile ilgili tüm aşamaların karar verme sürecine sosyal ve çevresel hususların entegrasyonuna kılavuzluk edecektir.

Bu ÇSYÇ'de Dünya Bankası'nın çevresel ve sosyal değerlendirme prosedürleri, Türkiye'deki ilgili mevzuat gereklilikleri, bunlar arasındaki temel boşluklar ve bu boşlukları kapatmanın yolları sunulmaktadır. Bu prosedürler aşağıdaki alt bölümlerde ayrı ayrı tartışılmaktadır:

- Tarama,
- Çevresel Değerlendirme,
- Halkın Katılımı,

- Kapsam Belirleme,
- Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesinin İncelenmesi,
- İlan,
- İzleme ve denetim.

SŞP II Ek Finansman için OP 4.01, 4.04, 4.12, 4.11 tetiklenmiştir.

OP 7.50 ile ilgili olarak, İLBANK finanse edilen alt projelerin sadece ulusal su yolları üzerinde konumlanmasını ve sadece bunlara bağlı olmasını sağlamaktan sorumludur. Türkiye’de, uluslararası su yolu OLMADIĞI (dolayısıyla OP 7.50’yi tetiklemediği) tespit edilen su yolları şunlardır: Susurluk, Kuzey Ege, Gediz, Küçük Menderes, Büyük Menderes, Batı Akdeniz, Antalya, Sakarya, Batı Karadeniz, Yeşilırmak, Kızılırmak, Konya Kapalı, Doğu Akdeniz, Seyhan, Ceyhan, Doğu Karadeniz, Burdur, Afyon, Orta Anadolu ve Van.

Gönülsüz Yeniden Yerleşim (OP 4.12) için, İlbank bu ÇSYÇ ile birlikte bir bilgilendirme toplantısında kamuoyuna açıklanacak olan ayrı bir doküman (Arazi Edinimi ve Gönülsüz Yeniden Yerleşim Politika Çerçevesi - AEYYPÇ) hazırlamıştır . Proje uygulamasının ilgili koruma önlemi dokümanlarına (AEYYPÇ, vs.) uyumunu yakından takip etmek amacıyla, OP 4.12’ye uyum durumu altı aylık raporlar yoluyla izlenecektir.

Uygulama Düzenlemeleri

Bu çerçevenin uygulanmasında görev alacak kilit aktörler İLBANK Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı bünyesinde halihazırda kurulmuş bulunan Proje Yönetim Birimi (PYB) ile proje öneren belediyeler olacaktır. İller Bankası PYB’nde, Çevresel ve Sosyal Çerçevenin uygulanmasının koordinasyonundan sorumlu olmak üzere hem mevcut çevre uzmanlarını hem de sosyal uzmanlar bulundurmaya devam edecektir. Bu çevresel ve sosyal uzmanlar alt projeleri izleyecek ve DB gerekliliklerine uygun Kategori A ve Kategori B Çevresel Değerlendirme (ÇD) ve Arazi Edinimi planlarının hazırlanması konusunda gerekli rehberliği sağlayacaktır. Ayrıca, çevresel ve sosyal uzmanlar DB koruma önlemi gereklilikleri konusunda belediye görevlilerini denetleyecek, Çevresel ve Sosyal Yönetim Planının (ÇSYP) uygulaması için danışmanlık sağlayacak ve etkilenen gruplara yönelik görüş ve şikayet mekanizmasını izleyecektir. Belediyeler, inşaat ve işletme aşamaları sırasında çevresel ve sosyal etki değerlendirme dokümanlarını (hem Kategori A hem de Kategori B için) düzgün bir şekilde uygulama kapasitesine sahiptir.

Bu kapasitenin eksik olduğu durumlarda, çevresel ve sosyal uzmanlar belediyelere yardım sağlayacak ve çevresel ve sosyal etki değeriendirme dokümanlarının yeterli bir şekilde takip edildiğinden emin olmak için yüklenici tarafından gerçekleştirilen çalışmaları kontrol edecektir.

Şikayet Mekanizması

Tüm belediyeler tarafından, vatandaşlardan geri bildirimlerin alınabilmesi için *Beyaz Masa* adı verilen bir sistem benimsenmiştir. Bu belediye birimi yerel vatandaşların şikayetlerinin ve taleplerinin alınabilmesi için oluşturulmuştur ve bildirilen endişeler için belediye bünyesi içerisinde olası çözümlerin üretilmesini amaçlamaktadır. Beyaz Masa sistemi bir Şikayet Mekanizması olarak düşünülmemekle birlikte, belediyelerin kendi bünyeleri içinde benimsedikleri genel bir şikayet sistemi olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, seçilen projeler zaten belediye yapısı içinde bulunacağından dolayı, seçilen projeler için Beyaz Masa sistemine asıl veya ilave şikayet mekanizması olarak kullanılabilir.

Beyaz Masa sistemi ve belediyelerin mevcut iletişim ve halkla ilişkiler kanalları SŞP'ye dayalı şikayetlere göre özel olarak tasarlanacaktır.

SŞP-II Ek Finansman kapsamında finanse edilen alt yatırımlar ile ilgili her türlü şikayet ilk olarak belediye / idare seviyesinde kayıt altına alınacaktır ve belirli bir süre içerisinde belediye PUB tarafından tatmin edici bir şekilde giderilecektir. Şikayet sahibi şikayet çözümünden memnun olmaz ise, durum belediye yönetiminin daha üst seviyelerine intikal ettirilecektir. Vatandaşların SŞP ile ilgili tüm mağduriyetlerini Beyaz Masa sistemi üzerinden iletebilmeleri için ücretsiz olarak kullanabilecekleri bir telefon numarası, online kanallar ve SMS kanalları olacaktır.

TÜRKİYE
SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER PROJESİ - II EK FİNANSMAN
ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM ÇERÇEVESİ

1. GİRİŞ

Sürdürülebilir Şehirler Projesi (SŞP), Türkiye'nin şehirlerinin sürdürülebilirliğinin artırılmasını desteklemeyi amaçlamaktadır. Sürdürülebilir Şehirler çerçevesi, sürdürülebilirliğin üç boyutunu (çevresel, ekonomik/finansal ve sosyal) ele almaktadır ve şehirleri Planlı Şehirden Sağlıklı Şehre ve nihai olarak Akıllı Şehre kadar uzanan bir sürdürülebilirlik spektrumu üzerinde ilerletecek kapsamlı ve entegre bir planlama sürecinin birer parçasını oluşturan mekansal, çevresel ve finansal planlama araçları belirlemektedir. SŞP projeler dizisi şeklinde bir operasyon olarak tasarlanmıştır ve bu Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ), SŞP programının ikinci proje dizisinin ek finansmanı için hazırlanmıştır.

Program Kalkınma Amacı, ***katılımcı belediyelerde ve idarelerde planlama kapasitesini geliştirmek ve hedeflenen belediye hizmetlerine erişimi arttırmaktır.*** Program şu yollarla şehirlere yardımcı olacaktır: (a) daha kapsayıcı ve entegre belediye planlaması yoluyla sürdürülebilir altyapı hizmeti ihtiyaçlarının planlanması; (b) yatırım önceliklerinin karşılanmasında temel bir gereklilik olan uzun vadeli finansmanın harekete geçirilmesi amacıyla şehir planları ile ilişkili sermaye yatırım planlarının geliştirilmesi; ve (c) özellikle Aralık 2012'de çıkarılan yeni Büyükşehir Belediye Kanunu ile genişleyen bölgesel hizmet kapsamının getirdiği altyapı hizmet gerekliliklerinin finansmanı.

1.1 Sürdürülebilir Şehirler Projesi II Ek Finansman Projesinin Amaçları

Önerilen program bir projeler dizisi olarak (SOP) tasarlanmıştır. SOP aracı, belediye gelişimi konusunda sürdürülebilir şehirler yaklaşımı ile ilgilenen giderek artan sayıda belediyeye / idareye yerel düzeyde kullanım yapacak tek bir borçluya (İLBANK) finansman sağlanmasına imkan tanıdığından dolayı uygun bir araçtır. Daha sonra belediyelerin veya bir grup belediyenin / idarenin, talebe dayalı bir yaklaşım ile, uygunluk gerekliliklerini karşılamak için hazırlık ve yeterlilik durumuna uygun bir hızda kademeli bir şekilde yatırım finansmanına erişim sağlayacaktır. Bu proje, söz konusu projeler dizisinin ikinci projesinin ek finansmanını oluşturmaktadır.

Projeler dizisindeki ilk proje olan SŞP-I üç bileşenden oluşmaktaydı.

“Bileşen A: Sürdürülebilir Şehir Planlama ve Yönetim Sistemleri”; (i) planlama (kentsel planlama ve sermaye yatırım planlaması dahil) ve yönetim faaliyetleri ile belediye alt projelerine ilişkin fizibilite etütlerinin, çevresel değerlendirmelerin ve mühendislik tasarımlarının hazırlanması için belediyelere / idarelere; ve (ii) hibe yönetimi ve kapasite oluşturma faaliyetleri için İlbank’a yönelik olarak teknik yardımlar da dahil olmak üzere sürdürülebilir kentsel imar planlamasını geliştirecek politika ve mevzuat gibi reformları

desteklemeyi amaçlamıştır. “**Bileşen B**” talebe dayalı bir yaklaşım ile belediye yatırımlarını finanse etmiş ve **Bileşen C** İlbank’ın Proje Yönetimini finanse etmiştir.

Projeler dizisinin ikincisi iki bileşenden oluşmaktadır: **Bileşen A:** Belediye Yatırımları. Bu bileşen talep odaklı bir yaklaşıma dayalı olarak belediye altyapı yatırımlarını finanse etmek için tasarlanmıştır. Yatırım için uygun sektörler arasında toplu taşıma, su ve atık su, katı atık yönetimi ve enerji yer almıştır. **Bileşen B:** İlbank Proje Yönetimi (İlbank tarafından finanse edilmektedir), proje yönetimi, izleme ve değerlendirme, erişim ve iletişim faaliyetlerine yönelik mal alımlarını ve danışmanlık hizmetlerini finanse etmek için tasarlanmıştır. SŞP-II kapsamındaki belediyeler aynı zamanda SŞP-I Bileşen A kapsamında sunulan Teknik Yardımdan da yararlanmıştır ve bu kapsamda Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Sürdürülebilir Şehir Planlama ve Yönetim bileşeni de yer almaktadır.

SŞP-II Ek Finansman SŞP-II ile aynı bileşenlere sahiptir. SŞP-II Ek Finansman ayrıca alt projelerin (yatırımların) özelliği bakımından da SŞP-II’ye oldukça benzer olacaktır. Her bir potansiyel yatırım alanının genel bir açıklaması aşağıda sunulmuştur:

Su ve Atıksu Hizmetlerinin İyileştirilmesi: Su kaynaklarının entegre ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması, su ve atık su hizmetlerinin kalitesinin iyileştirilmesi, güvenli içme suyuna erişimin sağlanması, su kaynaklarının korunması, yağmur suyu hizmetlerinin iyileştirilmesi yoluyla sağlanacaktır.

Uygun Maliyetli ve Erişilebilir Toplu Taşıma: Hava kirliliğinin azaltılması ve yol güvenliğinin artırılması hedefleri doğrultusunda Kentsel ulaşım altyapısının ve hizmetlerinin kalitesinin ve performansının iyileştirilmesin yönelik yatırımlar yoluyla sağlanacaktır.

Sürdürülebilir, Güvenli ve Çevresel Katı Atık Yönetimi: Entegre atık yönetimi sistemlerine yapılacak yatırımlar yoluyla sağlanacaktır.

Sera Gazı Emisyonlarının Azaltılması: Yenilenebilir ve çevresel açıdan sürdürülebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve belediye hizmetleri altyapısında ve modellerinde enerji verimliliğinin artırılması yoluyla sağlanacaktır.

Şehirlerde yaşayan vatandaşların sosyal hayata katılımlarının ve yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi: Sosyal hizmetlere, kamu mekanlarına ve kamu yeşil alanlarına yapılacak yatırımlar yoluyla sağlanacaktır.

Belediye İtfaiye ve Acil Durum Hizmetlerine yapılacak yatırımlar yoluyla Afetlere ve İklim Etkilerine Karşı Dayanıklılığın Oluşturulması. Belediyelerin itfaiye ve acil durum hizmetleri hızlı ve profesyonel bir müdahale yoluyla acil durumların (trafik kazaları, bina yangınları, vs.) ve daha sonra afet etkilerinin hafifletilmesi bakımlarından kritik önem taşır. İtfaiye istasyonlarının ve ilk müdahale binalarının modernizasyonuna yapılacak yatırımlar özellikle deprem olmak üzere acil durumlarda bu binaların da hasar

görebileceği veya yıkılabileceği düşünüldüğünde kritik önem taşır. Ayrıca, yeterli yedek hizmetler olmadığı sürece bir afet durumunda elektrik, su ve iletişim hizmetlerin kesintiye uğrayarak müdahale çalışmalarını aksatması güçlü bir olasılıktır. Son olarak, belediye itfaiye hizmetlerinin müdahale alanları ve görevleri ile uyumlu modern teçhizata erişimi bulunmamaktadır. Afet riski yönetimi ve müdahale faaliyetleri belediye ve kamu binalarının depreme karşı güçlendirilmesi ve yeniden inşasını ve taşkın kontrolü ve taşkından korunma sistemi ve altyapısı işlerini kapsayabilecektir.

Belediyelerde çevrenin iyileştirilmesi ve kirliliğin azaltılması. Bu deniz kirliliği yönetimi, plastik atıkların azaltılması ve belediye temiz hava eylem planlarının uygulanması için gerekli olan yatırımlar belediye temiz hava eylem planlarının uygulanması için gerekli olan yatırımlar yoluyla sağlanacaktır.

Sürdürülebilir kalkınma yatırımları için belediye düzeyinde kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ve verimliliğin artırılması. Uzun vadeli yatırım planlaması ve kentsel altyapı ve hizmetlerin sürdürülebilir yönetimi yoluyla sağlanacaktır.

Dolayısıyla, SŞP II Ek Finansman için hazırlanan ÇSYÇ, SŞP-II için hazırlanan ÇSYÇ ile çok benzerdir. İLBANK SŞP-I'e ait taslak ÇSYÇ Yönetici Özetini 25 Ağustos 2014 tarihinde web sitesinde yayınlamış ve 17 Eylül 2014 tarihinde DB İcra Direktörleri Kurulu'na sunmuştur. SŞP-I'e ait nihai ÇSYÇ 28 Mart 2016 tarihinde müşterinin (İlbank) web sitesinde ve 29 Mart 2016 tarihinde ise Dünya Bankası'nın harici web sitesinde yayınlanmıştır. SŞP-II'ye ait nihai ÇSYÇ 16 mart 2018 tarihinde müşterinin web sitesinde ve 20 Mart 2018 tarihinde Dünya Bankası'nın harici web sitesinde yayınlanmıştır.

SŞP-II Ek Finansman kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlar Türkiye Cumhuriyeti'nin Çevre Düzenlemeleri ile (ana finansör olarak) Dünya Bankası'nın Koruma Önlemleri Politikalarına uygun olarak gerçekleştirilecektir. İLBANK projenin uygulayıcı kuruluşu olacak ve finansal aracı olarak hareket ederek kredi tutarlarını belediyelere veya belediye idarelerine kullandıracaktır. İLBANK, bu sıfatı ile, Türkiye'deki gerekliliklere ek olarak, Dünya Bankası'nın çevre ile ilgili politikalarının bu çerçevede açıklandığı şekilde takip edilmesini sağlayacaktır. İLBANK, Türkiye'deki tüm çevresel onayların, izinlerin ve ruhsatların alındığını belgelemekten sorumlu olacaktır. SŞP II Ek Finansman kapsamında yer alan potansiyel yatırım alanları aşağıda Metin Kutusu-1'de sunulmuştur.

Genel bir politika olarak, bir projenin İLBANK'ın kendi kaynaklarından mı yoksa bir DB kredisi tutarlarından mı finanse edildiği dikkate alınmaksızın, İLBANK sadece Türkiye'deki Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Yönetmeliği gerekliliklerini karşılayan proje önerilerini dikkate alacaktır. Bir başka deyişle, tüm potansiyel alt projelerin İller Bankası tarafından değerlendirmeye alınmadan önce Türkiye'deki Mevzuat uyarınca bir ÇED tarama sürecinden geçmiş olması ve ÇED Olumlu veya ÇED Gerekli Değil kararı almış olması gerekmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin ve Dünya Bankası'nın çevresel koruma

önlemi politikası/ mevzuat gereklilikleri başarılı bir şekilde tamamlanıncaya kadar hiçbir alt proje kredisi onaylanamaz.

KUTU 1. SŞP-II Ek Finansman için Potansiyel Yatırım Sektörleri

Alanlar	Öngörülen Yatırımlar
Su ve atık su	Kritik altyapının, su sızıntısı tespit ve yönetim sistemlerinin ve enerji yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve rehabilitasyonu, su ve atık su hizmetlerinin kalite yönetimi için kritik malların alımı
Toplu taşıma	Transit odaklı gelişim, toplu taşıma hizmetlerinin ve bisiklet gibi alternatif ulaşım yöntemlerinin teşvik edilmesi, belediye ve şehir otobüslerinde verimliliğin artırılması, akıllı ulaşım sistemi çözümleri ve trafik akışının optimizasyonu
Katı atık yönetimi	Geri dönüşüm, yeniden kullanım, kompost ve benzeri modern atık transfer istasyonları, katı atık yakma tesisleri, atıktan enerji üretimi, sistemleri ve kaliteli ve sürdürülebilir katı atık yönetimi için gerekli malların alımı
Enerji	Yenilenebilir enerji kaynakları (güneş, rüzgar, jeotermal), atıksu arıtma tesislerinden ve katı atık tesislerinden enerji üretimi için biyogazın kullanımı, belediye binalarında ve altyapılarında enerji verimliliği projeleri
Sosyal kapsayıcılık	Gençlere, yaşlılara, kadınlara ve engellilere yönelik özel sosyal hizmetler sunanlar dahil olmak üzere toplum merkezlerinin; huzurevlerinin ve kadın sığınma evlerinin geliştirilmesi; kreşler ve anaokulları yoluyla çocuk bakım hizmetleri sağlanması; yaşlı ve engelli dostu kamu parklarının ve yeşil alanların sağlanması
Afet Risk Yönetimi	- Belediye ve kamu binalarının depreme karşı güçlendirilmesi ve yeniden inşası; Afet riski yönetimi ve müdahale kapasitesi; Taşkın kontrolü ve taşkından korunma sistemi ve altyapısı ve itfaiye hizmetleri
Çevre	Deniz kirliliği yönetimi, plastik atıkların azaltılması ve belediye temiz hava eylem planlarının uygulanması için gerekli olan yatırımlar belediye temiz hava eylem planlarının uygulanması için gerekli olan yatırımlar.
Kurumsal Kapasite	Proje kontrolörlüğü; ilgili kurumlarda kapasite geliştirme; planlama, fizibilite ve teknik etütler; çevresel ve sosyal değerlendirmeler; belediye düzeyinde Teknik ve planlama kapasitesinin desteklenmesine yönelik olarak şehir verileri, yönetim sistemleri, coğrafi bilgi sistemleri (CBS) dahil olmak üzere BT ve veri yönetim sistemleri ile ilgili danışmanlık hizmetleri

Potansiyel yatırım alanlarının tam listesi için Ek-4'e bakınız.

Projelerin finansmanı konusunda DB koruma önlemleri bakımından uygunluk koşullarını karşılamama bir başka önemli faktördür. Uluslararası Su Yolları üzerindeki bulunan ve dolayısıyla *OP 7.50 Uluslararası Su Yolları* politikasını tetikleyen projeler ve *OP 4.37 Baraj Güvenliği* politikasını tetikleyen projeler finanse edilemeyecektir. Ayrıca, Kritik Doğal Yaşam Alanlarını etkileyen projeler de finanse edilemeyecektir. *OP 4.04* kapsamında, Kritik Doğal Yaşam Alanları tanımı şunları kapsamaktadır: i) yasal olarak koruma altına alınan; ii) resmi olarak koruma altına alınması önerilen; veya iii) koruma altında olmayan ancak yüksek muhafaza değerine sahip olduğu bilinen alanlar.

Bu doküman Dünya Bankası'nın çevresel ve sosyal koruma önlemi gerekliliklerini karşılamak için ihtiyaç duyulan ilave çalışmaları en aza indirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, Türkiye'deki gereklilikler ile Dünya Bankası'nın gereklilikleri arasındaki temel farklılıkları belirlemekte ve bu boşlukları dolduracak adımları tanımlamaktadır.

1.2 Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesinin Amaç ve Kapsamı

Dünya Bankası'nın çevresel ve sosyal koruma önlemi politikaları, borçlanıcı ülkenin SŞP II Ek Finansman için Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği (6 Ekim 2013 tarihli ve 26936 sayılı resmi Gazete'de yayınlanan) (bundan böyle ÇED Yönetmeliği olarak anılacaktır) ve Dünya Bankası'nın Çevresel Değerlendirme Operasyonel Politikası (*OP 4.01*) ile entegre bir şekilde Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ) hazırlamasını gerektirmektedir. SŞP II Ek Finansman kapsamındaki alt projelerin yerleri Değerlendirme aşamasında henüz bilinmediği için, ÇSYÇ uygulama başlamadan önce paydaşlar ile paylaşılacak kilit bir doküman olacaktır.

ÇSYÇ, Sürdürülebilir Şehirler Projesi II Ek Finansmanın potansiyel çevresel ve sosyal etkilerinin tespit edilebilmesi için benimsenen kapsamlı çevresel ve sosyal yönetim yaklaşımının bir çerçevesini oluşturmaktadır. ÇSYÇ, proje ile ilgili Türkiye Hükümeti'nin tüm gerekli politika ve düzenleme araçlarının ve Dünya Bankası çevresel ve sosyal koruma önlemi politikalarının bir araya getirilmelerinin ve anlaşılmasının sağlanmasını amaçlamaktadır. Şu anda, SŞP II Ek Finansmanın detayları (yeri, boyutları ve tasarımı) henüz belli değildir. Dolayısıyla, şu an için projenin olası sosyal ve çevresel etkilerinin ayrıntılı bir değerlendirmesi uygulama aşamasında gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte, ÇSYÇ daha önceki SŞP projelerinin ilgili çevresel ve sosyal çerçevesinin tamamını kapsayacak ve yeni finansman seçeneklerinin etkilerini de içermektedir.

ÇSYÇ, sosyal ve çevresel hususların alt proje düzeyinde sistematik bir şekilde ele alınmasını sağlamak için genel proje süresine entegre edilecek politika, prosedür ve hükümleri içeren genel ve sistematik bir kılavuz işlevi görmektedir. ÇSYÇ ayrıca Sürdürülebilir Şehirler Projesine çevresel ve sosyal yönetim perspektifinden teknik girdiler ve kılavuzluk sunmaktadır. Ayrıca, ÇSYÇ, Sürdürülebilir Şehirler Projesi II Ek Finansman çevresel ve sosyal yönetim açısından gerekli girdileri ve rehberliği sunacaktır. Dolayısıyla, ÇSYÇ'nin uygulanması, olumsuz sosyal ve çevresel etkilerin, proje döngüsünün erken aşamalarında tespit edilmesi, önlenmesi ve/veya en aza indirilmesi yoluyla alt projelerin planlanması, tasarımı, yürütülmesi, işletilmesi ve bakımı

ile ilgili tüm aşamaların karar verme sürecine sosyal ve çevresel hususların entegrasyonuna kılavuzluk edecektir.

2. DÜNYA BANKASI'NIN KORUMA ÖNLEMİ POLİTİKALARINA UYUM

2.1 Türkiye'nin ÇED Yönetmeliği

Türkiye'deki yatırım projelerinin çevresel etki değerlendirmeleri, Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğine (6 Ekim 2013 tarihli ve 26936 sayılı resmi Gazete'de yayınlanan) (bundan böyle ÇED Yönetmeliği olarak anılacaktır) tabidir. Söz konusu yönetmelik AB'nin ÇED ile ilgili Direktifiyle büyük ölçüde uyumludur. Türkiye'deki ÇED prosedürünün temel adımları (yani tarama, Halkın katılımı, kapsam belirleme, ilan ve denetim) uygulanmaları gereken sıra ile aşağıda kısaca açıklanmaktadır.

2.1.1 Tarama:

ÇED Yönetmeliği projeleri iki ayrı kategori altında sınıflandırmaktadır:

- *Ek I projeleri.* Bu projeler, önemli potansiyel etkileri olan ve ÇED gerektiren projelerdir. ÇED Yönetmeliği Ek-I bu projelerin türlerini bir liste halinde vermektedir, dolayısıyla proje sahiplerinin ilave bir tarama süreci olmaksızın ÇED prosedürünü başlatmaları beklenmektedir; ve
- *Ek II projeleri.* Bunlar çevre üzerinde önemli etkisi olabilecek veya olmayabilecek projelerdir. ÇED Yönetmeliği Ek-II'de bu projelerin türlerinin bir listesi verilmiştir. Ek II kapsamında yer alan projelerin başvuru sahipleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na (ÇŞB) bir Proje Tanıtım Dosyası sunmak zorundadır. Proje Tanıtım Dosyası, ÇED Yönetmeliği Ek-III'te verilen genel formata uygun olarak hazırlanır ve aşağıdaki bilgileri içerir (i) proje özellikleri ve amacı; (ii) seçilen ve alternatif proje yerleri; (iii) proje sahasının ve etki bölgesinin çevresel özellikleri; (iv) projenin önemli etkileri ve alınacak önlemler; ve (v) halkın katılımı ile ilgili plan. Yukarıdaki hususların teknik olmayan bir özeti de Proje Tanıtım Dosyasına ilave edilecektir. Proje Tanıtım Dosyasına ve ÇED Yönetmeliği Ek-IV'te belirtilen Seçme ve Eleme Kriterlerine dayalı olarak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED çalışmasının gerekli olup olmadığına karar verir.

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.'de mevcut proje kapsamında finansman için düşünülebilecek proje türlerinin bir listesi ve bunların ÇED Yönetmeliğine göre dahil oldukları kategoriler verilmiştir. Ulusal ÇED Yönetmeliğinde, tarama kapsamında sosyal etkilerin ele alınması zorunlu tutulmamıştır ve genellikle ya çok kısaca değinilmekte ya da hiç değinilmemektedir.

TABLO 1. TÜRKİYE’DEKİ ÇED YÖNETMELİĞİ’NE GÖRE GENEL PROJE TÜRLERİ VE KATEGORİLERİ

Yatırım alanı	Ek I	Ek II
Su ve atık su	- Yılda 10 milyon m3 ve üzeri yer altı suyu çıkarılması veya depolanması - Borular yoluyla içme suyu iletimi hariç olmak üzere nehir havzaları arasında yılda 10 milyon m3 ve üzeri su iletimi 150.000’den fazla nüfusa hizmet veren ve/veya ≥ 30.000 m3/gün akış kapasitesine sahip AAT.	- Yılda 1 milyon m3 ve üzeri yer altı suyu çıkarılması - Derin deniz deşarjı - Yılda 300,000 m3 ve üzeri yer altı suyu çıkarılması - Nehir havzaları arasında su taşınması (Ek-1 projeleri dışındakiler) - Sürekli nehir yataklarında 5 km’nin üzerindeki projeler 50.00 – 150.000 arası nüfusa hizmet veren ve/veya 10.000 - 30.000 m3/gün arasında akış kapasitesine sahip AAT.
Toplu Taşıma	- Karayolları ve devlet yolları 4 şerit ve üzeri şehirler arası yol yapımı - İki veya daha az şeritli şehirlerarası yolları güçlendirilmesi veya dört ve daha fazla şeride çıkarılması, 10 km ve üzeri sürekli uzatım	- Tramvay, hızlı transit (metro, yeraltı hat, vs.) 20 km ve üzeri çevre yolları - İl yolları (köy yolları hariç) - EK-1 ve EK-2’de yer alan karayolu projelerinin, 20 km ve üzerinde sürekli uzunlukta güzergahının değiştirilmesi - İki veya daha az trafik şeridi bulunan mevcut il yollarının dört veya daha fazla şeritli olacak şekilde en az 20 km sürekli uzunlukta genişletilmesi
Katı Atık Yönetimi	- İnşaat yıkıntı ve hafriyat atıkları hariç olmak üzere alanı 10 hektardan büyük ve/veya kapasitesi günlük 100 ton ve üzeri olan atıkların geri kazanıldığı, yakıldığı (oksitletme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma, vb. termal işlemler) düzenli depolandığı tesisler. - Yakma kapasitesi 1 ton/gün ve üzerinde olan tıbbi atıklar için projelendirilen yakma tesisleri - Yıllık işleme kapasitesi 2000 ton ve üzeri olan atık yağ geri kazanımı için projelendirilen tesisler	- İnşaat yıkıntı ve hafriyat atıkları hariç olmak üzere günlük kapasitesi 100 ton’un altında olan atıkların kompostlaştırıldığı ve/veya diğer tekniklerle geri kazanıldığı, yakıldığı (Oksitletme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma, vb. termal işlemler) tesisler. - Tehlikeli ve özel işleme tabi atıkların ara depolanması. - Yakma kapasitesi 200-1000 kg/gün arasında olan tıbbi atık yakma tesisleri ve tıbbi atıkların fiziksel ve kimyasal olarak ara işleme tabi tutulması amacıyla kurulan tesisler
Sera Gazı emisyonlarının	- Türbin sayısı 20 ve üzeri olan rüzgar enerji santralleri - Güneş enerjisi santralleri (kurulu gücü 10 MWe ve üzeri, proje	Kurulu gücü 10 MWm ve üzeri ve 50 MWm’den düşük olan, türbin 5 veya daha fazla olan rüzgâr enerji santralleri.

azaltılması	alanı 20 hektar ve üzeri) Jeotermal Enerji > 25 MWt	- Kurulu gücü 1 MWe veya daha fazla, proje alanı 2 ha veya üzeri olan güneş enerjisi santralleri (çatı ve ön cephe sistemleri hariç) - Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su teminine ilişkin sanayi tesisleri (toplam termik gücü 20 MWt – 300 MWt arası)
Sosyal kapsayıcılık	Turizm konaklama tesisleri (500 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri ve/veya turizm kompleksleri ve benzeri)	- Turizm konaklama tesisleri (100 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri ve/veya turizm kompleksleri ve benzeri) - Kapladığı alan 50.000 m2 ve üzeri olan daimi kamp ve karavan alanları - Temalı parklar (kapladığı alan 50.000 m2 ve üzeri) halkın eğlenmek amacı ile para ödeyerek girdiği parklar) - Kayak merkezleri (1000 m ve üzeri mekanik tesisleri olan)
Afetlere ve İklim Etkilerine Dayanıklılık		Erozyonla mücadele etmek için kıyılarda yapılan çalışmalar ve kıyının değişimine neden olabilecek deniz kenarında yapılan çalışmalar; dalgakıran, mahmuz, mendirek, set ve benzeri (bunların bakımı onarımı hariç)

*: Enerji verimliliği projeleri ÇED Yönetmeliğinin Ek-1 veya Ek-2 listeleri kapsamında yer almamaktadır; dolayısıyla ÇED veya PTD hazırlanması gerekmemektedir.

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti, ÇED Yönetmeliği (29186 sayılı ve 25 Kasım 2014 tarihli Resmi Gazete)

2.1.2 Halkın Katılımı Toplantısı:

ÇED hazırlanması gereken projeler için, Valilik halka yörede proje ile ilgili olarak başvurunun yapıldığını, Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinin başladığını ve projeye ilişkin görüş, soru ve önerilerin değerlendirilmek üzere Valiliğe veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilebileceğini duyurur. Bu duyuru, internet, askıda ilan ve anons gibi çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilebilir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da bu hususları internet yoluyla halka duyurur.

Tarama süresinden sonra v kapsam belirleme sürecinden ÇED'e tabi projeler için bir halkın katılımı toplantısı gerçekleştirilir. Proje sahibi, ilgili yerel grupların kolaylıkla erişebileceği bir yerde, İl Çevre ve Şehircilik Müdürünün başkanlığında bir "halkın katılımı toplantısı" düzenler. Toplantıya davet duyurusu, toplantıdan en az 10 gün önce bir yerel ve bir ulusal gazetede yayınlanır. Toplantının konusu dışında halka önceden proje ile ilgili bilgi verilmesi zorunlu değildir. Bununla birlikte, ÇED Yönetmeliği'nde İl Çevre ve Şehircilik Müdürü veya Müdürlük yetkililerinden birinin başkanlığında yapılacak olan toplantı sırasında halkın proje hakkında bilgilendirilmesi ve proje ile ilgili görüş ve önerilerinin alınması gerektiği belirtilmektedir. Toplantı başkanı görüşleri yazılı olarak da talep edebilir. Toplantının tutanakları tutulur ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Valiliğe sunulur. Valiliğin, kamuoyu görüşlerinin ve önerilerinin sunulması ile ilgili zaman çerçevesi hakkında halkı bilgilendirmesi gerekir. Bu görüş ve öneriler ÇED komisyonuna sunulur.

2.1.3) Kapsam Belirleme:

Proje sahibi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcilerinden ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın belirlediği ilgili kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir komisyona bir proje dosyası (Ek II projeleri için Proje Tanıtım Dosyası veya Ek I projeleri için Proje Tanıtım Dosyası formatı kullanılarak hazırlanan bir dosya) sunar. Sunulan bilgilere dayalı olarak, komisyon ÇED'in kapsamını ve Proje Tanıtım Dosyası için kullanılan Genel Formatı takip eden "proje özel formatını" belirler. Ayrıca Komisyon önerilen projenin belirli özelliklerine göre bazı kalemleri çıkarabilir veya ekleyebilir. Komisyon ayrıca projenin çevresel etkilerine bağlı olarak her bir başlık altındaki ayrıntı düzeyini de belirler. Bu süreçte, komisyon halkın katılımı toplantılarında dile getirilen görüşleri dikkate alır.

2.1.4 ÇED Raporunun İncelenmesi ve Onaylanması:

Yukarıda belirtildiği gibi, Komisyon ÇED raporunun taslak halini inceler ve bu incelemesinde aşağıdaki hususları değerlendirir: (i) ÇED raporunun ve eklerinin yeterliliğini; (ii) analizlerin, değerlendirmelerin veya hesaplamaların yeterince ilgili verilere ve dokümanlara dayandırılıp dayandırılmadığı; (iii) projenin potansiyel çevresel etkilerinin yeterli bir kapsam v derinlikte değerlendirilip değerlendirilmediği; (iv) olumsuz çevresel etkilerin önlenmesine veya azaltılmasına yönelik gerekli önlemlerin tanımlanıp tanımlanmadığını; (v) halkın katılımı toplantısının belirlenen prosedürle uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini ve toplantıda dile getirilen hususların raporda yeterli bir şekilde ele alınıp alınmadığını. ÇED raporu bir projenin çevresel etkilerini ve etki azaltma önlemlerini belirlerken, bu etki azaltıcı önlemler ile ilgili maliyetleri ve kurumsal sorumlulukları tespit etmez. ÇED raporunda bir izleme planı da yer almaz. Komisyonun değerlendirmelerini içeren nihai ÇED raporu daha sonra son inceleme için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunulur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED olumlu kararı –ki bu durumda proje sahibi projeyi uygulayabilir- veya ÇED olumsuz kararı verir –bu durumda projeye devam edilemez.

2.1.5 İlan:

Taslak ÇED raporu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkezinde veya il müdürlüğünde kamuoyu görüşlerine açılır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ÇED raporu üzerindeki nihai incelemesi sonucunda, Valilik Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kararını gerekçeleri ile birlikte kamuoyuna açıklar. ÇED Yönetmeliği'nde nihai ÇED raporunun kamuoyuna açıklanması öngörülmemektedir.

2.1.6 İzleme ve Denetleme:

ÇED Yönetmeliğine göre, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Tanıtım Dosyasında veya ÇED'de belirlenen hükümlere dayalı olarak "ÇED Gerekli Değil" veya "ÇED Olumlu" kararları verilen projeleri izler ve denetler. Ayrıca, proje sahibinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na izleme raporları sunması ve Bakanlığın da bu raporları kamuoyuna açıklanmak üzere Valiliğe göndermesi gerekir. (Bu açıklama için kullanılacak olan form veya araç ÇED Yönetmeliğinde belirtilmemiştir.) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın bir uyumsuzluk tespit etmesi halinde, Valilik bir uyarı yazısı gönderir. Verilen süre sonunda uyumsuzluğun giderilmemiş olması halinde, Valilik söz konusu tesisin işletmesini durdurabilir.

2.2. Sosyal Etkilere ilişkin Ulusal Mevzuat

Türkiye'deki ÇEDF Yönetmeliği sosyal etkiler bakımından uluslararası standartları tam olarak karşılamamasına rağmen, çeşitli sosyal etkilerin yönetilmesine yönelik bazı yasal düzenlemeler mevcuttur. Bu bakımdan, aşağıda bu projenin sosyal etkilerine ilişkin yasal çerçevenin kısa bir listesi sunulmaktadır.

- 25134 sayılı 10 Haziran 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 4857 sayılı İş Kanunu
- 28339 sayılı 30 Haziran 2012 tarihli Resmi Gazete' de yayınlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 27010 sayılı ve 27 Eylül 2008 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Yükleniciler ve Alt Yükleniciler hakkında Yönetmelik

Gönülsüz yeniden yerleşim bakımından Türkiye'deki ilgili yasal düzenlemeler ise şöyle özetlenebilir:

- 18215 sayılı ve 8 Kasım 1983 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Kamulaştırma Kanunu
- 24393 sayılı 5 Mayıs 2011 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan, Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

2.3. Proje için Geçerli Dünya Bankası Politikaları

2.3.1 Çevresel Değerlendirme Politikası OP 4.01

Proje Kategorileri ve Tarama

Dünya Bankası'nın Çevresel Değerlendirme ile ilgili İşletim Politikası (O.P. 4.01) kapsamında, projeler çevre üzerindeki olası etkilerinin derecesine göre A, B veya C kategorileri altında sınıflandırılır:

- *Kategori A.* Önerilen bir proje, önemli olumsuz çevresel ve sosyal etkilere sahip olabilecek ise Kategori A olarak sınıflandırılır (projenin türüne, yerine, duyarlılığına, ölçeğine ve potansiyel çevresel etkilerinin yapısına ve boyutlarına dayalı olarak). Bu etkiler genellikle büyük ölçeklidir, geri döndürülemezdir, hassastır, çeşitlilik gösterir, kümülatiftir, emsal teşkil eder ve proje kapsamında finanse edilen yer ve tesislerden daha geniş bir alana etki ediyor olabilir. Örneğin, Kategori A projeleri aşağıdaki özelliklerden bir veya birkaçına sahiptir: doğal yaşam alanlarının büyük ölçekli dönüşümü veya tahribi; önemli miktarlarda orman, maden ve diğer doğal kaynakların çıkarılması, tüketimi veya dönüştürülmesi; kirleticilerin doğrudan deşarjı ve bunun sonucunda hava, su veya toprak kalitesinde bozulma; tehlikeli maddelerin veya atıkların üretimi, depolanması, kullanımı veya bertarafı; hidrolojik döngüde ölçülebilir değişiklikler; önerilen zararlı ilaçları kullanımının riskleri. Mevcut proje bağlamında gösterge niteliğindeki örnekler arasında şunlar bulunmaktadır: önemli bir yeni atıksu arıtma tesisinin yapımı, yeni bir katı atık depolama sahası yapımı ve mevcut katı atık depolama sahasının önemli çevresel etkilere yol açabilecek rehabilitasyonu.
- *Kategori B.* Önerilen bir projenin çevresel ve sosyal etkileri tipik olarak sahaya özgü ise, yapı olarak geri döndürülebilir özellikte ise, Kategori A kapsamındaki alt projelerin etkilerinden daha az olumsuz ise ve etki azaltıcı önlemler daha kolay bir şekilde tasarlanabilir ise Kategori B olarak sınıflandırılır. Kategori B'de yer alan projeler bazen Kategori A'da yer alan aynı türdeki projelerden sadece ölçekleri bakımından farklılık gösterir. Örneğin, büyük sulama ve drenaj projeleri genellikle Kategori A olarak sınıflandırılırken, aynı türdeki daha küçük ölçekli projeler Kategori B olarak sınıflandırılabilir. Aynı durum, küçük ölçekli, nispeten temiz (doğal gaz veya hafif mazot yakıtlı) termik santraller, mikro hidroelektrik santraller, ve küçük sıhhi katı atık depolama tesisleri için de geçerli olabilir. Benzer şekilde, mevcut bir altyapının rehabilitasyonunu veya bakımını finanse eden projeler olumsuz etkilere sahip olabilir, ancak Kategori A ile karşılaştırıldığında bu etkiler daha az olabilir ve Kategori B olarak sınıflandırılması gerekebilir. Gösterge niteliğindeki örnekler arasında; su ve/veya kanalizasyon şebekesinin rehabilitasyonu veya yapımı, su arıtma tesisleri; genişletme veya yeni yapım içermeyen su veya atıksu arıtma tesislerinin rehabilitasyonu; küçük ölçekli su arıtma tesislerinin yapımı, kentsel ulaşım ve enerji verimliliği. OP'de belirtilmemesine rağmen, uygulamada Kategori B projeleri kendi içlerinde Düşük B ve Yüksek B olarak ikiye ayrılabilir. Yüksek B kategorisindeki projeler Düşük B kategorisindeki projelere göre nispeten daha fazla etkiye sahiptirler ve daha fazla etki azaltma önlemleri içerirler, ancak bu etkiler ve etki azaltma önlemleri Kategori A olarak sınıflandırılacak kadar önemli değildir.

- *Kategori C.* Önerilen bir proje, minimal çevresel etkiye sahip olacak veya hiçbir çevresel etkiye sahip olmayacak gibi görünüyorsa kategori C olarak sınıflandırılır. Örneğin, kurumsal gelişim, bilgisayarlaştırma ve eğitim ile ilgili teknik yardım projeleri Kategori C olarak sınıflandırılır.

Dünya Bankası tarafından finanse edilen bir proje Finansal Aracı (FI) tarafından seçilen ve Dünya Bankası kredisinden finanse edilen bir dizi alt proje içerdiğinde, proje Kategori FI olarak sınıflandırılır. Bu gibi projelerde, Finansal Aracı önerilen alt projeleri tarayarak, yukarıda belirtilen tanımlara göre Kategori A, B veya C olarak sınıflandırır ve Borçlunun¹ gerekli çevresel değerlendirmeyi yapmasını sağlar. Mevcut proje bir FI projesi olduğundan dolayı, aşağıdaki açıklamalar sadece alt projelere atıfta bulunacaktır.

Kategorileri birbirinden ayıran açık sınır değerler veya Türkiye'deki ÇED Yönetmeliğinde olduğu gibi projelerin Kategori A, B veya C olarak sınıflandırılmasına yönelik hazır proje türü listeleri bulunmamaktadır; bunun yerine, projeler her bir durum için ayrı olarak taramaya tabi tutulmaktadır. Proje kategorilerinin tespitinde çevresel etkilerin büyüklüğü esas alınmasına rağmen, yüksek düzeyde sosyal riskler içeren projeler de bir projenin kategorisinin tespitinde belirleyici olabilir.

Çevresel Değerlendirmenin Kapsamı.

Çevresel Değerlendirmenin (ÇD)² kapsamı ve türü Kategori A ve Kategori B projeleri arasında farklılık gösterir.

Kategori A'da yer alan alt projeler için, Borçlunun, alt projenin potansiyel olumsuz ve olumlu çevresel etkileri ile sosyal etkilerini inceleyen, bunların uygulanabilir alternatiflerin etkileri ile karşılaştıran (projesiz durum da dahil olmak üzere) ve olumsuz etkileri önlemek, en aza indirmek, azaltmak veya telafi etmek ve çevresel ve sosyal performansı yükseltmek için gereken önlemleri tavsiye eden bir ÇED hazırlaması gerekir (önerilen format için bakınız Ek 2A.). Bir ÇED'in özellikle önemli özelliklerinden birisi alternatiflerin analizidir. ÇSED aynı zamanda, olumsuz çevresel etkileri ortadan kaldırmak, azaltmak veya dengelemek için (alt) projenin uygulanması ve işletilmesi sırasında alınması gereken önlemleri, bu önlemleri uygulamak için atılması gereken adımları ve izleme göstergelerini, eylemlerini ve sorumluluklarını ayrıntılı olarak açıklayan bir Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) de içerir (bir ÇSYP'nin formatı için, bakınız Ek 1B). Örnek tablolar alt projelerde karşılaşılabilecek olası çevresel ve sosyal etkilerin bir listesini sunmakta ve sunulan etkilerin her biri için azaltma önlemlerini belirlemektedir. Bir alt proje bu tabloda belirtilen etki kategorilerinin tümü ile sınırlı olmayabilir veya bunlara tabi olmayabilir; dolayısıyla her alt projenin etkileri ile ilgili özel bir ÇSYP hazırlaması gerekecektir.

¹ "Borçlu" ifadesi, Finansal Aracı projelerinde, krediyi kullanan proje sahibi anlamına gelir. Mevcut proje bağlamında, borçlular belediyelerdir.

² Burada "çevresel değerlendirme" ifadesi genel anlamda kullanılmaktadır.

Bir Kategori B alt projesinin çevresel değerlendirme dokümanının kapsamı alt projeden alt projeye farklılık gösterebilir, ancak Kategori A için gereken ÇSED'in kapsamından daha dardır. Kategori A için gereken ÇSED'de olduğu gibi, alt projenin potansiyel olumsuz ve olumlu çevresel ve sosyal etkilerini inceler ve olumsuz etkileri önlemek, en aza indirmek, azaltmak veya telafi etmek ve çevresel ve sosyal performansı yükseltmek için gereken önlemleri tavsiye eder. Proje kategorisinin B olarak belirlenmesi durumunda, ÇSYP'ye ilave olarak sahaya özgü değerlendirmeyi gerektiren sahaya özgü sorunların bulunmadığı hallerde, bu bilgilere ÇSYP'de yer verilebilir. Örnek olarak, normal olarak saha ile ilgili bir çevresel durum olmadığı bilindiği takdirde sadece bir ÇSYP gerektirecek olan, kentsel bir alandaki orta ölçekli bir bina inşaatı gösterilebilir. Bu inşaatın bir yeşil alanda yapılması halinde, herhangi bir özel çevresel veya sosyal sorunun olup olmadığını açıklığa kavuşturmak için bir kısmi ÇSED gerekecektir. Çevresel Etki Değerlendirmesi sonucunda doğal yaşam alanları üzerinde ciddi bir hasar olasılığının ortaya çıkması halinde proje kategorisi Kategori A'ya çevrilebilir. Öte yandan, proje kategorisinin Yüksek B olarak belirlenmesi halinde, beklenen gerekliliklerin karşılanabilmesi için kısmi ÇD dokümanı veya kısmi ÇSED hazırlanması gerekir.

Halkın Katılımı

Dünya Bankası finansmanı için önerilen tüm Kategori A ve B alt projeleri için, Çevresel Değerlendirme sürecinde, borçlu alt projenin çevresel yönleri ile ilgili olarak alt projeden etkilenen gruplar ve sivil toplum kuruluşları ile istişare yapar ve görüşlerini dikkate alır. Borçlu bu istişareleri mümkün olduğunca erken başlatır. Kategori A projeleri için, bu gruplar ile istişare en az iki kez yapılır: a) çevresel taramadan hemen sonra ve ÇED görev tanımları nihai hale getirilmeden önce; ve (b) taslak ÇSED raporu hazırlanınca. Borçlu ilk istişare için, önerilen alt projenin amaçları, açıklaması ve potansiyel çevresel ve sosyal etkileri ile ilgili bir özet hazırlar. Taslak ÇSED raporu tamamlandıktan sonra yapılacak istişare için, borçlu ÇSED sonuçlarının bir özetini sunar. Kategori B alt projeleri için, etkilenen gruplar ve yerel STK'lar ile en az bir istişare yapılır: taslak ÇSED raporu tamamlandığında (ÇSYP ile birlikte). Borçlu ÇD sonuçlarının bir özetini sunar (Bakınız ayrıca, "g) İlan").

Ek olarak, borçlu, bu grupları etkileyen ÇD ile ilgili hususları ele almak için gerektiğinde proje uygulaması sırasında da bu gruplarla istişare yapar.

Dünya Bankası finansmanı için önerilen Kategori A ve Kategori B alt projeleri ile ilgili olarak borçlu ile projeden etkilenen gruplar ve yerel sivil toplum kuruluşlarında anlamlı istişarelerin yapılabilmesi için, borçlu ilgili materyalleri (yerel dilde) istişareden önce zamanında sunar. Bu materyaller istişare edilen gruplar tarafından anlaşılabilir dilde ve şekilde olmalıdır.

Çevresel Değerlendirme Dokümanlarının İncelenmesi ve Onaylanması

FI projelerinde, OP 4.01 gerekliliklerinin karşılanmasının sağlanması sorumluluğu Finansal Aracıya aittir. Çevresel Değerlendirme süreci normal olarak Finansal Aracının alt projenin Dünya Bankası kredisinden finanse edilmesini onaylamasından önce tamamlanmalıdır.

Koşulluluk

FI projelerinde, İLBANK ile borçlu arasındaki alt kredi anlaşmasında, borçlunun Kategori A ve B alt projeleri için ÇSYP uygulaması koşulu yer almalıdır. Borçlu, yüklenicinin ÇSYP'nin hükümlerine uyup uymadığını izlemeli ve uymasını sağlamalıdır. Borçlu, çevresel ve sosyal yükümlülüklerini

yerine getirebilmek için ÇSYP hükümlerini yapım işleri ile ilgili ihale dokümanlarına ve sözleşmelere ekleyebilir. Uyumsuzluk halinde, alt proje için Dünya Bankası finansmanı askıya alınabilir.

İlan

Yukarıda “c) Halkın Katılımı” maddesinde belirtilen ilan gerekliliklerine ek olarak, Finansal Aracı / belediye, Kategori A alt projeleri için yerel dilde hazırlanmış taslak ÇED raporunu toplantı öncesinde alt projeden etkilenen grupların ve yerel STK’ların erişebileceği bir yerde askıda ilana çıkarır.

Bir Kategori A alt projesinin ÇSED raporu nihai hale geldiğinde, Finansal Aracı nihai raporun İngilizce dilindeki bir nüshasını İngilizce yönetici özeti ile birlikte Dünya Bankası’na iletir. Banka yönetici özeti icra direktörlerine dağıtır ve harici web sitesi yoluyla kamuoyuna sunar.

Kategori B alt projeleri için, Finansal Aracı Kategori B ÇD raporunun nihai halinin İngilizce bir nüshasını Dünya Bankası’na iletir ve Dünya Bankası harici web sitesi yoluyla raporu kamuoyuna sunar.

Uygulama

Alt proje uygulaması sırasında, Finansal Aracı Dünya Bankası’na aşağıdaki hususları rapor eder (a) ÇSYP’nin uygulanması da dahil olmak üzere, ÇD’nin bulgularına ve sonuçlarına ve ilave sosyal değerlendirmelere (varsa) dayalı olarak Banka ile üzerinde anlaşılan önlemlere uyum; ve (b) izleme programlarının bulguları. Banka, projenin çevresel hususlarının denetlenmesinde, yasal anlaşmalarda, ÇSYP’de ve diğer proje dokümanlarında belirtilen önlemler de dahil olmak üzere Çevresel Değerlendirmenin bulgularını ve tavsiyelerini esas alır.

2.3.2 Dünya Bankası’nın Doğal Yaşam Alanları ile ilgili Operasyonel Politikası OP 4.04

Proje kapsamındaki inşaat çalışmalarının kritik veya kritik olmayan doğal yaşam alanlarını (Dünya Bankası’nın OP 4.04’te yer alan tanımına göre) etkileme olasılığı bulunmaktadır. Kabul edilen bir kritik doğal yaşam alanı veya eko sistem üzerinde önemli bir etkisi olan alt projeler OP 4.01 kapsamında finanse edilemez olarak değerlendirilecektir ve ÇED çalışmasında ele alınacak temel husus alt projenin yer ve kapsam bakımından alternatiflerinin tespiti olacaktır. Alt projenin doğal yaşam alanları üzerindeki olası etkisi önemli düzeyde değilse veya etki kritik doğal yaşam alanları üzerinde değilse, ilk öncelik yeni bir saha belirleyerek sorunu çözmek olacaktır. Bunun mümkün olmaması halinde, ilgili durum için uygun etki azaltma önlemleri kabul edilecektir.

2.3.3 Dünya Bankası’nın Fiziksel Kültürel Kaynaklar ile ilgili Operasyonel Politikası OP 4.11

Başlangıç durumu çalışmalarının ilk aşaması olarak, literatür çalışmaları ve yüzeysel çalışmalar yapılır. Bu çalışmalara dayalı olarak, bu kaynaklar üzerindeki potansiyel etkiler ve ilgili etki azaltma önlemleri ÇD/ÇSED’de değerlendirilir. Ancak, fiziksel kültürel kaynakların nitelikleri gereği, gömülü varlıklar (örneğin mezarlar veya höyükler) başlangıç durumu çalışmaları sırasında tespit edilemeyebilirler. Buradaki temel husus iki boyutludur: (i) inşaat sırasında “rastlantı ile bulunan eserlerin” tespiti, ve (ii) projenin bilinen kültürel değerler üzerindeki potansiyel etkisi. Türkiye’deki kanunlar -özellikle 2863 sayılı ve 21/07/1983 tarihli Kültürel ve Doğal Varlıkların Korunması Hakkında Kanun (27/07/2004 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan değişiklik ile birlikte)- ve

uygulamalar Dünya Bankası'nın gerekliliklerini karşılamaktadır. 18485 sayılı ve 10.08.1994 Resmi Gazete'de yayınlanan Kültürel ve Doğal Varlıklar ile ilgili Araştırmalar, Sondajlar ve Kazılar Hakkında Yönetmelik, inşaat çalışmaları sırasında bulunan kültürel ve doğal varlıklar ile ilgili prosedürleri ve yükümlülükleri tanımlamaktadır. Belediyeler söz konusu kanun ve yönetmeliğin uygulanmasından sorumludur. Düzenli raporlama kapsamında, belediyeler İLBANK 'ı bulunan kültürel ve tarihi eserler ve alınan önlemler konusunda bilgilendirmek zorundadır. İller Bankası finanse edilen projelerin fiziksel veya kültürel kaynaklar üzerindeki etkilerini önlemekle veya azaltmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, İLBANK, Türkiye'deki mevzuatın tüm gereklilikleri yerine getirilinceye kadar alt proje finansmanına devam etmeyecektir.

2.3.4 Dünya Bankası'nın Gönülsüz Yeniden Yerleşim ile ilgili Operasyonel Politikası OP

4.12

Alt projeler henüz belli olmadığı için, İLBANK arazi edinimi durumlarında uygulanacak olan, Dünya Bankası'nın OP4.12 gerekliliklerine uygun bir Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim Politika Çerçevesi (AEYYPÇ) hazırlamıştır.

Alt projelerden bazıları inşaat işleri için ilave arazi edinimini gerektirebilir. Bu gibi durumlarda, belediyeler kendilerine ait olan veya devlete ait olup kendilerine proje için tahsis edilebilecek alternatif arazileri değerlendirerek arazi ediniminden kaçınmaya çalışacaktır. Ayrıca, doğrusal alt proje bileşenlerinde arazi ediniminden kaçınmak için mevcut yollar ve altyapı hatları kullanılacaktır. Arazi ediniminin kaçınılmaz olduğu durumlarda, proje tasarımı arazi edinimi asgari düzeyde tutulacak şekilde gerçekleştirilecektir. İlave arazi edinimine ihtiyaç duyulan durumlarda, borçlu belediye tarafından proje için hazırlanan AEYYPÇ'ye uygun olarak bir Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim Eylem Planı (AEYYP) hazırlanacaktır. Arazi edinimi gerektirecek her alt projenin ayrı bir Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim Eylem Planı olacaktır ve inşaat işlerine başlamadan önce söz konusu plan İlbank ve sonrasında Dünya Bankası tarafından onaylanacaktır.

Dünya Bankası finansmanı öncesinde arazi edinimi çalışmaları tamamlanan alt projeler olabilir. Bu gibi durumlarda, İLBANK arazi ediniminin OP 4.12 amaçlarına uygun olarak gerçekleştirildiğinden emin olmak için sosyal denetimler (Sonradan Sosyal İnceleme) gerçekleştirecektir. Gerektiğinde İLBANK ilgili belediyenin tespit edilen önemli boşlukları kapatması için bir düzeltici eylem planı hazırlamasını sağlayacaktır.

2.3.5 Dünya Bankası'nın Uluslararası Su Yolları ile ilgili Operasyonel Politikası OP 7.50

İller Bankası finanse edilen projelerin sadece ulusal su yolları üzerinde yer aldığını/ sadece ulusal su yollarına bağlı olmasını sağlamaktan sorumludur. Türkiye'de, uluslararası su yolu OLMADIĞI (dolayısıyla OP 7.50'yi tetiklemediği) tespit edilen su yolları şunlardır: Susurluk, Kuzey Ege, Gediz, Küçük Menderes, Büyük Menderes, Batı Akdeniz, Antalya, Sakarya, Batı Karadeniz, Yeşilırmak, Kızılırmak, Konya Kapalı, Doğu Akdeniz, Seyhan, Ceyhan, Doğu Karadeniz, Burdur, Afyon, Orta Anadolu ve Van. OP 7.50'yi tetikleyen alt projeler Banka finansmanı için uygun olmayacaktır.

2.3.6 Dünya Bankası'nın Baraj Güvenliği ile ilgili Operasyonel Politikası OP 4.37

Bu politikayı tetikleyen alt projeler SŞP kapsamında finansmandan yararlanamayacaktır.

2.3.7 Diğer Dünya Bankası Koruma Önlemleri

Başka koruma önlemleri politikasının tetiklenmesi beklenmemektedir, ancak soruların ortaya çıkması halinde İLBANK Dünya Bankası'na danışacaktır.

2.4 Türkiye’deki ÇED Yönetmeliği İle Dünya Bankası’nın OP 4.01 Politikası Arasındaki Temel Farklılıklar

Türkiye’deki ÇED prosedürleri, bazı istisnalar dışında Dünya Bankası’nın ÇD politikaları ile uyumludur. Başlıca farklılıklar, proje sınıflandırması, ÇD dokümanının içeriği ve halkın katılımı ile ilgilidir.

Proje Kategorizasyonu

Türkiye’deki ÇED Yönetmeliği Ek II kapsamındaki bazı alt projeler Dünya Bankası’nın A kategorisine düşmektedir. Örneğin, finansman için önerilen önemli bir yeni atıksu arıtma tesisi projesi için Dünya Bankası’na göre bir Kategori A projesi olarak ÇSED gerekirken, Türkiye’deki ÇED Yönetmeliği Ek-II kapsamında olduğundan Proje Tanıtım Dosyası sunulması gerekmekte ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın incelemesi ve kararı sonrasında ÇED gerekli olabilmekte veya olmayabilmektedir. Örneğin 150.000’in altındaki bir nüfusa hizmet eden yeni bir atıksu artma tesisi gibi Türkiye’deki ÇED Yönetmeliği Ek-I veya Ek-II kapsamında yer almayan bazı alt projeler, Dünya Bankası politikası kapsamında bir Kategori B , hatta Kategori A projesi olarak tanımlanabilmektedir.

ÇD İçeriği

Kategori A alt projeleri. Dünya Bankası’nın bir Kategori A alt projesinin ÇED’i için gerekli kıldığı format ile Türkiye’deki ÇED genel formatının genel bir karşılaştırması, Tablo-3’te sunulan birkaç farklılık ortaya koymaktadır. Bunlar arasında, özellikle bir yönetici özetinin ve politika çerçevesi, yasal ve idari çerçeve ile ilgili bilgilerin olmayışı ve alt projenin çevresel etkilerinin, alternatiflerinin ve etki azaltıcı önlemlerin tartışıldığı düzeye ilişkin olası uyumsuzluklar öne çıkmaktadır. Önemli bir boşluk, atılacak adımların ve verilecek sorumlulukların açık bir şekilde tespit edildiği bir ÇSYP’nin eksikliği olarak göze çarpmaktadır. Bununla birlikte, ÇED için hazırlanacak projeye özgü formatta, bazı başlıklar altında Proje Tanıtım Dosyası genel formatında belirtilenden daha fazla ayrıntı istenebilir. Dolayısıyla, Dünya Bankası gereklilikleri karşısında ortaya çıkan boşlukların tespiti için, Türkiye’deki ÇED’lerin bireysel olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Kategori B alt projeleri. Dünya Bankası’nın gerekli kıldığı ÇD dokümanının içeriği, projenin özel koşullarına bağlıdır. Her durumda bir ÇSYP gerekmektedir, ancak bu Türkiye’deki ÇED tarafından sadece kısmen karşılanmaktadır. DB aynı zamanda Yüksek B kategorisindeki projeler için kısmi ÇD veya kısmi ÇSED istemektedir; öte yandan Türkiye’deki ÇED Yönetmeliği Yüksek B gibi bir ara kategorizasyon içermemekte, dolayısıyla bu bağlamda başka proje dokümanları gerektirmemektedir.

Halkın katılımı

ÇED gerektiren alt projeler için Türkiye’deki ÇED Yönetmeliğinin gerektirdiği “kapsam oluşturma öncesi” halkın katılımı toplantısı, büyük ölçüde Dünya Bankası’nın Kategori A projeler için gerekli kıldığı ilk istişare toplantısına denktir. Ancak, Dünya Bankası hem Kategori A hem de Kategori B alt projeleri için taslak çevresel değerlendirme dokümanı üzerinde bir istişare yapılmasını gerekli kılıyor; Türkiye’deki ÇED Yönetmeliğinde buna eşdeğer bir hüküm bulunmamaktadır.

İlan

Türkiye'deki ÇED Yönetmeliği sadece değerlendirme sonuçlarının gerekçeleri ile birlikte duyurulmasını gerekli kılıyor. Öte yandan, Dünya Bankası Kategori A ve Kategori B projeleri için farklı istişare gerekliliklerine sahiptir. Dünya Bankası politikalarına göre, Kategori A projeleri için iki (2) ayrı halkın katılımı toplantısı yapılması gerekiyor: biri kapsam belirleme aşamasında (burada tipik olarak halkın ÇSED göre tanımı hakkında örüş bildirme fırsatı olur) ve diğeri taslak ÇD aşamasında. Kategori B projeleri için, OP 4.01 uyarınca, taslak ÇD dokümanının yerel STK'lara ve projeden etkilenen gruplara sunulması gerekiyor. Kategori B alt projeleri için nihai ÇSYP raporunun Dünya Bankası web sitesinde yayınlanması gerekiyor. Kategori A alt projeleri için, Dünya Bankası nihai ÇSYP raporunun DB harici web sitesinin yanı sıra yerel olarak da yayınlanmasını ve Dünya Bankası Kuruluna sunulmasını gerekli kılıyor.

TABLO 2. MEVCUT PROJE KAPSAMINDAKİ YATIRIM TÜRLERİ İÇİN TÜRKİYE VE DÜNYA BANKASI KATEGORİLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI

	Türkiye'deki Kategori		DB Kategorisi	Açıklamalar
	Ek I	Ek II		
Katı Atık Yönetimi	İnşaat yıkıntı ve hafriyat atıkları hariç olmak üzere alanı atıkların geri kazanıldığı, yakıldığı (oksitletme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma, vb. termal işlemler) düzenli depolandığı ve/veya nihai bertarafının yapıldığı tesisler.		A	Eğer doğa, halk sağlığı ve emniyeti, ciddi boyutlarda gönülsüz arazi edinimi yoluyla geçim kaynakları, veya su ya da hava kalitesi üzerinde önemli etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep varsa, proje Kategori A, Yüksek B veya Düşük B olarak sınıflandırılabilir. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.
		İnşaat yıkıntı ve hafriyat atıkları hariç olmak üzere atıkların kompostlaştırıldığı ve/veya diğer tekniklerle geri kazanıldığı, yakıldığı (Oksitletme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma, vb. termal işlemler) tesisler	Düşük B	Katı atık depolama sahasının ötesinde, doğa, halk sağlığı ve emniyeti, ciddi boyutlarda gönülsüz arazi edinimi yoluyla geçim kaynakları, veya su ya da hava kalitesi üzerinde önemli etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep yoksa. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.
Su ve Atıksu		Derin deniz deşarjı	A	Ancak deşarjın çok az olması ve deşarjın tehlikeli maddeler içermesi olasılığının hiç olmadığına ispatlanabilmesi halinde B olabilir.
	150.000'den fazla nüfusa hizmet veren ve/veya ≥ 30.000 m³/gün akış kapasitesine sahip AAT		A / Yüksek B / Düşük B	Atıksu arıtma tesisi sahasının ötesinde, doğa, halk sağlığı ve emniyeti, ciddi boyutlarda gönülsüz arazi edinimi yoluyla geçim kaynakları, veya su ya da hava kalitesi üzerinde önemli etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep varsa, 150.000'den az nüfusa hizmet veren ve/veya 30.000 m ³ /gün'den az akış kapasitesine sahip AAT Yüksek B veya B olarak sınıflandırılabilir. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.
	Yılda 10 milyon m³ ve üzeri yer altı suyu çıkarılması	Yılda 1 milyon m ³ ve üzeri yer altı suyu çıkarılması	A / Yüksek B / Düşük B	Su çıkarma sahasının ötesinde, doğa, halk sağlığı ve emniyeti, ciddi boyutlarda gönülsüz arazi edinimi yoluyla geçim kaynakları, veya su ya da hava kalitesi üzerinde önemli etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep varsa, proje Kategori A, Kategori Yüksek B veya Kategori Düşük B olarak sınıflandırılabilir. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.
Toplu taşıma		Tramvay, hızlı transit (metro, yeraltı hat, vs.)	Düşük B	Gönülsüz arazi edinimi veya hava ya da su kalitesi sebebiyle doğa, halk sağlığı, veya geçim kaynakları üzerinde ciddi boyutlarda etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep yoksa. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.
Sosyal Kapsayıcılık	>2.000 konutluk konut projeleri >500 yatak kapasiteli hastaneler >50 hektarlık golf tesisleri >50.000 m²'lik alışveriş merkezleri >500 odalı turistik konaklama tesisleri	>200 konutluk konut projeleri >50.000 m²'lik eğitim kampüsleri > 50 – 500 yatak kapasiteli hastaneler >50.000 m²'lik kamp ve karavan alanları >50.000 m²'lik tema parklar >1000 m²'lik kayak tesisleri <50.000 m²'lik golf tesisleri 10.000 – 50.000 m² arası alışveriş merkezleri	Düşük B	Gönülsüz arazi edinimi veya hava ya da su kalitesi sebebiyle doğa, halk sağlığı, veya geçim kaynakları üzerinde ciddi boyutlarda etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep yoksa. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.

Sera Gazı emisyonlarının azaltılması	- Türbin sayısı 20 ve üzeri olan rüzgar enerji santralleri - Güneş enerjisi santralleri (kurulu gücü 10 MWe ve üzeri, proje alanı 20 hektar ve üzeri) - Jeotermal Enerji >25MWt	- Kurulu gücü 10 MWm ve üzeri ve 50 MWm'den düşük olan, türbin 5 veya daha fazla olan rüzgâr enerji santralleri. - Kurulu gücü 1 MWe veya daha fazla, proje alanı 2 ha veya üzeri olan güneş enerjisi santralleri (çatı ve ön cephe sistemleri hariç) - Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su teminine ilişkin sanayi tesisleri (toplam termik gücü 20 MWt – 300 MWt arası)	High B/Low B	Gönülsüz arazi edinimi veya hava ya da su kalitesi sebebiyle doğa, halk güvenliği ve sağlığı, veya geçim kaynakları veya biyolojik çeşitlilik değerleri üzerinde ciddi boyutlarda etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep yoksa. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.
Afetlere ve İklim Etkilerine Dayanıklılık		Erozyonla mücadele etmek için kıyılarda yapılan çalışmalar ve kıyının değişimine neden olabilecek deniz kenarında yapılan çalışmalar; dalgakıran, mahmuz, mendirek, set ve benzeri (bunların bakımı onarımı hariç)	Low B	Gönülsüz arazi edinimi veya hava ya da su kalitesi sebebiyle doğa, halk güvenliği ve sağlığı, veya geçim kaynakları veya biyolojik çeşitlilik değerleri üzerinde ciddi boyutlarda etkileri olabileceğine inanmak için bir sebep yoksa. Etkinin mevcut olup olmadığı başlangıç keşfinde incelenir.

TABLO 3. GEREKLİ ÇSED RAPORU İÇERİKLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI

DB Kategori A projelerinin ÇSED gereklilikleri	Türkiye'deki ÇED gereklilikleri kapsıyor mu?
Yönetici Özeti	Hayır. (Türkiye'deki ÇED uygulamasında teknik olmayan özetteki teknik bilgi seviyesi DB gerekliliklerini karşılamayabilir).
Politik, yasal ve idari çerçeve	Hayır.
Proje açıklaması	Büyük ölçüde evet, ancak gerekli olabilecek destekleyici altyapıyı içermeyebilir.
Başlangıç aşaması verileri	Evet, ancak Dünya Bankası'nın gerekli kılabilceği tüm başlangıç seviyesi bilgilerini içermeyebilir veya ayrıntı seviyesini karşılamayabilir. Sosyal başlangıç durumu verilerinin toplanmasına ilişkin hüküm yok.
Çevresel etkiler	Evet, ancak azaltılamayabilecek artık etkilerini tartışma veya çevresel iyileştirme ile ilgili fırsatları araştırma gerekliliği yok. Ayrıca, veri boyutlarını ve kalitesini, başlıca veri boşluklarını ve tahminlerle ilgili belirsizlikleri tespit etme veya tahmin etme gerekliliği veya daha fazla dikkat edilmesi gereken projeleri tespit etme yükümlülüğü yok. Ek olarak, dolaylı ve uyarılmış etkiler de dahil olmak üzere kümülatif etkilerin değerlendirilmesi ayrıntılı olarak tartışılmamaktadır. Özellikle, projenin etki alanındaki diğer projelerin (geçmiş, mevcut, planlanan) kümülatif etkilerinin ele alınması zorunluluğu yok.
Alternatiflerin analizi	Evet. Proje Tanıtım Dosyası genel formatı başlıca alternatiflerin ve yer seçiminin gerekçelerinin özetinde tartışılmasını gerektiriyor, ancak başka herhangi bir özel talimat yok. ÇED'deki alternatiflerin tartışılmasındaki ayrıntı ve derinlik seviyesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından atanan ÇED komisyonu tarafından belirleniyor.
Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı	Hayır. ÇED'de / Proje Tanıtım Dosyasında planlanan etki azaltıcı önlemlerinin açıklanması isteniyor, ancak maliyetin, zamanlamanın, kurumsal sorumlulukların veya izleme düzenlemelerinin açıklanması istenmiyor. Ulusal mevzuat uyarınca sosyal başlangıç durumu verilerinin toplanması ve sosyal etkilerin değerlendirilmesi zorunlu olmadığından dolayı, sosyal etkilerin izlenmesine ilişkin hüküm bulunmuyor. Dolayısıyla, Türkiye'deki ÇED, ÇED'lerde sunulan izleme düzenlemeleri hakkında yeterli değildir.
Sosyal Başlangıç Durumu ve Etki Değerlendirmesi	Kısmen evet, ancak ÇED'ler için hazırlanan sosyal başlangıç durumu verileri, projeden etkilenen topluluklarda birincil veri toplamayı ve tüm paydaşlar ile düzenli paydaş toplantıları düzenlenmesini zorunlu kılmıyor. Türkiye'deki ÇED için istenen sosyal başlangıç durumu verileri, ikincil verileri toplamayı amaçlayan bir masa başı çalışması yoluyla hazırlanabilir ve ÇED'ler için bir sosyal etki değerlendirmesi zorunlu değil.
Paydaş Katılımı	Kısmen evet, ancak düzenli proje bilgilendirmeleri zorunlu değil. Bakanlık tarafından gerçekleştirilen resmi Halkın Katılımı Toplantısı tek zorunlu paydaş toplantısıdır ve başka toplantı gerekmemektedir.

TABLO 4. İLAN GEREKLİLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI

Zamanlama	DB Gereklilikleri		Türkiye’deki Gereklilikler *
	Kategori A	Kategori B	
Taramadan hemen sonra	Birinci halkın katılımı toplantısında, borçlu katılımcılara önerilen alt projenin amaçlarının, açıklamasının ve potansiyel etkilerinin bir özetini sunarak proje ile ilgili görüşlerini ifade etme ve geri bildirim sağlama fırsatı sunar.		Katılımcılar proje hakkında bilgilendirilir. (ÇED Yönetmeliği’nde sunulacak bilgilerin içeriği belirtilmiyor.)
Taslak ÇD hazır olduğunda	Borçlu katılımcılara ÇSED sonuçlarının bir özetini sunar. Borçlu taslak ÇSED raporunu projeden etkilenen grupların ve yerel STK’ların kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde duyurur.	Borçlu halkın katılımı toplantısının katılımcılarına ÇD sonuçlarının bir özetini ve ÇSYP’yi sunar	Merkezi düzeyde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya İl Müdürlüğü taslak ÇED raporunu kamuoyu görüşlerine sunar.
ÇD nihai hale geldiğinde	- Borçlu nihai ÇSED raporunu projeden etkilenen grupların ve yerel STK’ların kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde duyurur. - Borçlu nihai ÇSED raporunu İngilizce olarak Dünya Bankası’na gönderir ve Dünya Bankası raporu kamuoyuna duyurur (Bankanın harici web sitesinde yayınlayarak). - Borçlu nihai ÇSED raporunun İngilizce yönetici özetini Dünya Bankası’nın İcra Direktörleri Kurulu’na sunulmak üzere Dünya Bankası’na gönderir.	Borçlu nihai ÇD raporunu İngilizce ve Türkçe olarak Dünya Bankası’na gönderir ve Dünya Bankası raporu kamuoyuna duyurur (Bankanın harici web sitesinde yayınlayarak)	Valilik, halkı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın ÇED raporu ile ilgili değerlendirmesinin sonuçları ve gerekçeleri hakkında bilgilendirir

* ÇED’e tabi olan projeler için.

2.6 Türkiye'deki ÇED Yönetmeliğinin ve Dünya Bankası Çevresel Değerlendirme Politikasının Uygulanması

Dünya Bankası, aşağıdaki amaçlar için politika, prosedür, direktir ve rehberlik türünde dokümanların hazırlanması ve yönetilmesine yönelik bir yapı sunan bir Politikalar ve Prosedürler çerçevesine sahiptir:

- dokümanları daha etkin ve kullanıcı dostu bir şekilde organize etmek;
- dokümanları destekleme, onaylama ve yönetim sorumluluklarını açıklığa kavuşturmak;
- Revizyonlar ve yeni Politika ve Prosedür dokümanları hakkında personele yapılan bildirimleri iyileştirmek; ve
- Tüm dokümanları tek ve tamamen araştırılabilir bir depoya yerleştirerek kolay erişim sağlamak.

Bu Proje kapsamında, aşağıda listelenen operasyonel politikalar dikkate alınacaktır ve bu politikalara ilişkin ayrıntılı bilgiler Metin Kutusu 2'de sunulmaktadır.

Dünya Bankası Çevresel Değerlendirme sisteminde (OP. 4.01) projeler tahmin edilen potansiyel çevresel risklerine göre Kategori A, Kategori B veya Kategori C olarak sınıflandırılmaktadır. Dünya Bankası'nın kategorizasyon sisteminin aksine, Türkiye'deki ÇED Yönetmeliği (AB ÇED Direktifleri ile aynı şekilde) ekler yoluyla eşik değerlere dayalı proje açıklamaları belirtmektedir. İki çevresel süreç (DB ÇD ve Türkiye ÇED politikaları) arasındaki temel farklardan birisi projelerin tarama sisteminde görülebilir. Türkiye'deki ÇED prosedürü ile Dünya Bankası'nın Çevresel Değerlendirmeye ilişkin Operasyonel Politikası (OP 4.01) arasındaki farklar Tablo – 2, 3 ve 4'te görülebilir.

Tarama sistemleri ulusal ÇED Yönetmeliği ile karşılaştırıldığında farklılık gösterdiğinden dolayı, ulusal sistem ile DB sistemi arasında proje tarama sürecinin çapraz eşleştirmesinin yapılması teknik açıdan çok kolay değildir. Örneğin, ulusal sistem kapsamındaki Ek-I'nin Dünya Bankası'nın Kategori A ile veya Ek-II'nin Kategori B ile doğrudan denk olduğu varsayılmaz.. İki sistem arasında farklılıklar doğabilmektedir. Örneğin bazı Ek-I projeleri Kategori B olarak sınıflandırılabilir veya bazı Ek-II projeleri örneğin hassas alanlarda planlanıyorsa Kategori A olarak sınıflandırılabilir. Benzer şekilde, bazı Ek Dışı projeler, özellikle insanlar veya doğal çevre için düşük düzeyde etkilere yol açabileceklerse, etkiler küçük bir alan ile sınırlıysa, geçici veya kısa süreli ise ve bu etkileri kontrol etmek kolay ve ucuz ise Kategori B olarak sınıflandırılabilir (örneğin inşaat faaliyetlerinin çoğu).

Her iki prosedür için aynı adımların tekrarlanmasını önlemek için, Proje Türkiye'deki ÇED veya PTD gereklilikleri arasında yer almayan ancak DB tarafından istenen DB OP 4.01 gereklilikleri karşılanacak şekilde gerçekleştirilecektir ve bu dokümanlar Türkiye'deki ÇED'e "ek dokümanlar" (bunlar sosyal değerlendirmeleri de içerebilir) şeklinde hazırlanacaktır.

ÇSED/ÇD süreci için istenen ve bu ÇSYÇ'de sunulan dokümanlar proje özelliklerine bağlı olarak projeden projeye farklılık gösterebilir. Bu bakımdan, İLBANK ÇSED'lerin, kısmi ÇSED'lerin ve Dünya Bankası'na sunulan diğer dokümanların önerilen her bir proje bazında ayrı ayrı hazırlanmasını sağlayacaktır.

3. ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM SÜRECİ

Alt proje faaliyetlerinin çevresel ve sosyal boyutlarının tespit edilebilmesi için belirli bir sürecin takip edilmesi gerekir. Bu sürecin aşamaları aşağıda açıklanmaktadır. İLBANK'ın çevresel ve sosyal yönetim kapasitesi ile İLBANK'ın çalışma koşulları hakkında detaylı inceleme EK-8'de yer almaktadır.

Adım 1: Tarama

İLBANK, Dünya Bankası ile istişare içerisinde, alt projelerin taramasını gerçekleştirecektir. Bu süreç OP 4.01'e göre bir alt projenin uygunsuzluk değerlendirmesi ile çevresel ve sosyal kategorizasyonu içerecektir. İlbank ayrıca her bir projeyi yukarıdaki madde 2.3'te açıklanan Dünya Bankası politikalarına uygun olarak da tarayacak ve bulgularını ÇSED / ÇSYÇ ve gerektiğinde AEYYEP'ler yoluyla paylaşacaktır .

Türkiye'deki ÇED sürecinin sonuçları, projenin etkilerinin önem derecesini ve Proje Etki Alanının hassasiyet eviyesini belirlemek için bir başka kaynak teşkil etmektedir (örneğin doğal yaşam alanlarının, koruma altındaki alanların, vs. mevcudiyeti). Bu süreçte, İLBANK daha bilgiye dayalı kararlara ulaşabilmek amacıyla alt proje fizibilite raporlarını hazırlayan danışmanlardan bu risklerin bir başlangıç değerlendirmesini yapmalarını isteyebilir.

İLBANK ayrıca sunulacak çevresel ve sosyal değerlendirme dokümanı ile ilgili olarak da belediyeye rehberlik sağlayacaktır (bu dokümanın 5. bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklandığı gibi).

İLBANK, alt projelerin önerilen tarama kategorilerini onay için Dünya Bankası'na sunacaktır. Bu amaçla Dünya Bankası'na sunulacak olan bilgiler, önerilen tarama kategorisini ve kategori seçimini destekleyen bilgiler ile birlikte analiz edilecek temel çevresel ve sosyal sorunları içerecektir.

Birkaç ayrı yatırımın (bileşenin) bir alt projeyi oluşturduğu durumlarda, bileşenler içindeki en yüksek kategori alt proje için geçerli olacaktır. Örneğin, bir alt proje kapsamında atıksu arıtma yatırımı (Kategori A) ve su dağıtım şebekesi rehabilitasyonu (Kategori B) bulunabilir. Bu durumda, alt projenin kategorisi A olarak belirlenir. İdeal olarak, çevresel etki ile ilgili kapsamlı bir genel bakış sağlayacağından dolayı, bir alt proje kapsamında gerçekleştirilen Çevresel Değerlendirme alt proje kapsamında uygulanacak tüm bileşenleri bir arada ele almalıdır. Bununla birlikte, çevre üzerindeki etkileri bakımından bileşenler birbirlerinden bağımsız oldukları sürece, faaliyetlerin çevresel değerlendirmeleri ayrı olarak hazırlanabilir ve çalışmalar farklı zamanlarda başlatılabilir. Şüpheye düşüldüğünde, İLBANK proje için görevlendirilen Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Uzmanına danışacaktır.

Adım 2: Çevresel ve Sosyal Değerlendirme

Dünya Bankası OP 4.01 gerekliliklerini yerine getirecek çevresel ve sosyal değerlendirmenin türü ve içeriği projenin kategorisine ve proje ile ilgili yukarıda açıklanan özel hususlara bağlıdır. Eğer alt proje Türkiye'deki ÇED Yönetmeliğine göre Ek I veya Ek II projesi olarak sınıflandırılmış ise, bilgi ve analizlerin büyük bir kısmı büyük olasılıkla ÇED veya Proje Tanıtım Dosyası dokümanlarında zaten mevcut olacaktır. Daha sonra, alt projenin kategorisine göre, ÇSED (Kategori A), kısmi ÇSED (Yüksek B) ve ÇSYP (Düşük B) hazırlamak için Türkiye mevzuatına göre hazırlanan PTD ve ÇED'ler kullanılacaktır. Tatmin edici bir ÇSYP/ÇED dokümanı hazırlama sorumluluğu belediyelere aittir. ÇSYP giderlerini belediyenin öz kaynaklarından veya alt proje kredisinden finanse edebilirler.

İLBANK, hazırlanan dokümanların DB gerekliliklerini karşıladığı hususunda genel bir kalite güvencesi fonksiyonunu gerçekleştirecektir. Bir ÇSYP'yi incelerken, İLBANK aynı zamanda anlaşılır, uygulanabilir ve uygun olduğunu teyit edecektir.

Adım 3: Halkın Katılımı

Kategori A Alt Projeleri

Kategori A alt projeleri için, halkın katılımı toplantılarının sayısı ve içeriği Türkiye'deki mevzuatın gerektirdiği bir ÇED çalışmasının yapılıp yapılmadığına ve Türkiye'deki mevzuata uygun olarak hazırlanan ÇED'in Dünya Bankası gerekliliklerine uygunluğuna bağlıdır. Türkiye'deki mevzuatın gerektirdiği bir ÇED çalışmasının yapılmamış olması halinde, en az iki halkın katılımı toplantısı yapılacaktır –biris görev tanımlarını tartışmak için, diğeri taslak ÇSED raporunu tartışmak için.

Türkiye'deki mevzuatın gerektirdiği bir ÇED raporunun DB gerekliliklerine göre önemli bilgi eksikliklerinin olması halinde, (bakınız “Adım 2: Çevresel ve sosyal Değerlendirme”), yine en az iki halkın katılımı toplantısı yapılacaktır. Bunlardan birincisi önerilen ek dokümanlar ile ilgili ÇSED görev tanımları hakkında olacaktır. İkinci toplantı ilave çevresel değerlendirme dokümanları taslak hale getirildiğinde yapılacaktır; bu toplantıda hem taslak ek dokümanlar hem de Türkiye'deki mevzuata uygun olarak hazırlanan ÇED raporu tartışılacaktır. Öte yandan, Türkiye'deki mevzuatın gerektirdiği bir ÇED raporu ile DB gereklilikleri arasındaki bilgi boşlukları önemsiz düzeyde olduğunda (bakınız “Adım 2: Çevresel ve sosyal Değerlendirme”), taslak ek dokümanlar hazır olduğunda bir halkın katılımı toplantısı yapılacak ve tüm DB ÇSED paketi ile birlikte gerekli olması halinde AEYYEP tartışılacaktır.

Kategori B Alt Projeleri

Proje Tanıtım Dosyası olsun veya olmasın, Kategori B alt projeleri için taslak ÇD aşamasında bir halkın katılımı toplantısı yapılacaktır. Bunun sebebi, Türkiye'deki ÇED Yönetmeliği'nin ÇED'e tabi olmayan projeler için halkın katılımı toplantısını zorunlu kılmamasına rağmen, Dünya Bankası politikasının en az bir halkın katılımı toplantısını gerekli kılmasıdır.

Halkın katılımı toplantıları, en az iki hafta önceden, yerel gazeteler veya etkili olduğu bilinen diğ er yerel bilgilendirme araçları yoluyla yaygın bir şekilde duyurulacaktır. Hem Kategori A hem de Kategori B projeleri için, belediye taslak ÇED'lerin, ÇSYP'lerin, AEYYEP'lerin ve diğ er değerlendirme belgelerinin ve ek belgelerin halka açık yerlerde ulaşılabilir olmasını ve toplantı duyurusunda bunların yerinin belirtilmesini sağlayacaktır. Halkın katılımı toplantıları tutanak altına alınacak ve Kategori A alt projeleri için taslak ve nihai ÇSED raporuna, Kategori B alt projeleri için nihai DB çevresel değerlendirme dokümanları (ÇSYP ve varsa yerel çevresel sorunların değerlendirmesi) dokümanlarına dahil edilecektir. Ek-3'te halkın katılımı toplantılarının içeriği ile ilgili bir tablo yer almaktadır.

Adım 4: Dünya Bankası Onayı

Dünya Bankası, “Kategori A” ve “Kategori B” olarak sınıflandırılan tüm alt projeleri, ön incelemeye tabii tutacak ve ilgili dokümanlarını onaylayacaktır. Proje uygulama esnasında, Dünya Bankası’nın İlbank ile düşük çevresel ve sosyal riskli Kategori B projelerinde (su ve atıksu şebeke rehabilitasyon projeleri, mevcut belediye binalarının yenilenmesi işleri – binaların herhangi bir koruma veya kültürel öneme sahip olmaması durumunda ve/veya binaların doğal habitatlarda yer almaması koşulu ile-) ön incelemenin İlbank, son incelemenin Dünya Bankası tarafından yapılması konusunda antat kalması mümkün olabilecektir.

Adım 5: ÇSYP’nin Yapım İşleri Sözleşmelerine Dahil Edilmesi

Alt kredi anlaşmasında, ÇSYP ve AEYYEP (gerekli olması halinde) uygulama gerekliliği belirtilmelidir. Hem Kategori A hem de Kategori B projeleri için, ÇSYP ve AEYYEP aynı zamanda ihale dokümanlarının ekinde verilecek ve alt proje yapım işlerini gerçekleştirecek olan yüklenici ile imzalanacak olan sözleşmenin bir parçasını oluşturacaktır. Bu bölümlerde söz konusu çalışmalar sırasında meydana gelebilecek potansiyel etkiler ve bu etkileri azaltmak için yüklenicinin alması gereken önlemler de belirtilecektir.

Adım 6: Bilgilerin Açıklanması

Hem Kategori A hem de Kategori B projeleri için, belediye Türkçe dilindeki nihai DB ÇSED, ÇSYP ve AEYYEP dokümanlarının basılı nüshalarının halka açık bir yerde ilan askıya çıkarılmasını sağlayacaktır³. İLBANK nihai dokümanları web sitesinde yayınlayacaktır. Kategori A alt projeleri ve ilk 2 Kategori B alt projesi için, Türkiye’de yapılacak olan ilan süreci, Dünya Bankası finansman için onay vermeden önce tamamlanmış olmalıdır. Ek olarak, Kategori A projeleri için nihai ÇSED raporu ve nihai AEYYEP (varsa) ikinci halkın katılımı toplantısı sırasında halka açıklanmalıdır.

Alt proje onayından önce, İLBANK nihai DB ÇSED, ÇSYP ve AEYYEP dokümanlarının İngilizce versiyonlarını harici web sitesinde yayınlanmak üzere Dünya Bankası’na sunacaktır. Kategori A alt projeleri için, alt proje onayından 30 gün önce, İller Bankası DB ÇSED raporunun İngilizce dilindeki bir yönetici özetini, Dünya Bankası İcra Direktörleri Kurulu’na sunulmak üzere Dünya Bankası’na teslim edecektir. Ayrıca tam ÇSED de proje uygulaması sırasında Dünya Bankası İcra Direktörleri Kurulu’na sunulacaktır.

Adım 7: Denetleme ve İzleme

İLBANK ÇSED, ÇSYP ve AEYYEP’lerin uygun şekilde uygulanmasını sağlamak üzere alt projeleri inşaat ve işletme aşamalarında düzenli olarak denetleyecektir. İLBANK ÇSED, ÇSYP ve AEYYEP’lerin uygulanmasında herhangi bir sorun tespit ettiğinde, ilgili belediyeyi bu konuda bilgilendirecek ve bu sorunları gidermek için atılması gereken adımlar konusunda anlaşmaya varacaktır. Spesifik olarak, herhangi önemli bir çevresel veya sosyal olay için (örneğin ölüm, zaman kaybına yol açan olaylar, çevreye zarar madde dönülmesi, vs.) belediyeler İLBANK’ı 3 iş günü içerisinde bu konuda bilgilendirecek ve İLBANK da bu bilgiyi alır almaz Banka’yı bilgilendirecektir. Kök sebep analizi, alınan tedbirler ve tazminat önlemlerinin de yer aldığı olay raporu 30 iş günü içerisinde İLBANK’a sunulacak ve İLBANK

³ “DB ÇSED ve ÇSYP Dokümanları” Türkiye’deki mevzuata göre hazırlanan orijinal ÇED ve boşlukların doldurulmasına yönelik destekleyici dokümanlar anlamına gelir.

bu olay raporunu Banka'ya iletacaktır. İLBANK bulgularını altı aylık proje ilerleme raporlarında veya gerektiğinde sorunları Dünya Bankası'nın dikkatine sunmak için daha aralıklarla Dünya Bankasına bildirecektir. Dünya Bankası proje ekibi belirli aralıklarla ve gerektiğinde proje denetleme faaliyetleri kapsamında proje sahalarını ziyaret edecektir.

4. ÖNGÖRÜLEN ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİLER

Alt projeler henüz belli olmadığından dolayı, Projenin çevresel ve sosyal etkileri henüz öngörülememektedir. Ancak, Ek-4'te yer alan potansiyel sektörel yatırımlara göre kategoriler bazında tahmini risk ve etkilerin bir listesi aşağıda sunulmaktadır (bu aşağıdakilerle sınırlı olmayan temel bir listedir).

1. Fiziksel Çevre Üzerindeki Etkiler
 - Hava kalitesi
 - Koku
 - İklim değişikliği
 - Gürültü ve titreşim
 - Doğal kaynaklar ve yaşam alanları
 - Atıklar
2. Biyolojik Çevre Üzerindeki Etkiler
 - Koruma altındaki alanlar
 - Peyzaj
3. Sosyoekonomik Çevre Üzerindeki Etkiler
 - Geçim kaynakları ve işletmeler
 - Arazi ve diğer varlıklar
 - Hizmetlere erişim
 - Yerel satın alma
 - İstihdam
 - Halk sağlığı ve güvenliği
 - Trafik
 - Kırılgan Gruplar
 - Kültürel Miras
4. İşgücü ve Çalışma Koşulları Üzerindeki Etkiler
 - Çalışma koşulları ve işçi yönetimi
 - İşçi sağlığı ve iş güvenliği
 - İşgücü akışı⁴
 - Çocuk işçiliği
 - Cinsiyete dayalı şiddet⁵
 - Fırsat eşitliği

⁴ Alt projelerin hepsinde işgücü akışı sorunu yaşanmayabilir. İşgücü akışı yatırımların inşaat çalışmaları için sahada kurulan şantiye tesislerinde işçilerin uzun süreli kalması sonucunda karşılaşılabilecek sosyal riskler ile ilgilidir.

⁵ Alt projeler toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilgili sorunları tespit edecektir. Cinsiyete dayalı şiddet ile ilgili ön tespitlere ilişkin bilgiler, bu konulardaki hizmet sağlayıcılar ve sığınma evleri ve şikayet ihbar kanalları ile ilgili bilgiler projeye ait ÇSED/ÇSYP ve Paydaş Katılım Planlarında belirtilecektir. Bulgulara dayalı olarak, cinsiyete dayalı şiddet vakalarının kayıt altına alınabilmesi ve ilgili işlemlerin yapılabilmesi için alt proje şikayet mekanizmaları oluşturulacaktır.

5. ÇEVRESEL VE SOSYAL İZLEME VE ŞİKAYET MEKANİZMASI

5.1 Çevresel ve Sosyal İzleme

Yukarıda belirtilen öngörülen risklere ve etkilere göre, belediyeler Proje faaliyetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini düzenli olarak izleyecektir.

Etki azaltma önlemleri arasında yer alan çevresel ve sosyal hususlar İller Bankası tarafından görevlendirilen uzmanlar tarafından izlenecek ve denetlenecektir. Çevresel ve sosyal etkilerin düşük düzeyde olması beklenmekle birlikte, potansiyel olumsuz çevresel etkilerin inşaat ve işletme aşamalarında önlenmesi veya azaltılması planlanmaktadır.

Projenin olumsuz etkilerinin önlenmesi ve etki azaltma önlemlerinin etkililiğinin gözlemlenmesi için, çevresel ve sosyal izleme sistemi projenin uygulama aşamasından itibaren başlar ve işletme aşaması boyunca devam eder. Bu sistem DB ve borçlunun proje denetlemesi kapsamında etki azaltma önlemlerini başarısını değerlendirmelerine ve gerektiğinde ilgili önlemleri almalarına olanak tanır.

İzleme sistemi aşağıdakileri sağlar;

- Gerektiğinde teknik yardım ve denetleme,
- Belirli etki azaltma önlemlerine ilişkin koşulların erken tespiti,
- Etki azaltma sonuçlarının takip edilmesi,
- Proje ilerlemesine ilişkin bilgilendirme.

Önerilen etki azaltma ve izleme önlemleri aşağıdaki Tablo A'da (Etki Azaltma Planı) ve Tablo B'de (İzleme Planı) özetlenmektedir.

5.2 Şikayet Mekanizması

Şikayet Mekanizması, herhangi bir paydaşın projenin planlanma, inşa edilme ve uygulanma şekli ile ilgili bir şikayet veya önerisini iletebilmesini sağlayan bir süreçtir. Projenin çevresel ve sosyal yönleri ile ilgili olarak etkilenen toplulukların endişelerinin, sorularının ve şikayetlerinin alınabilmesi ve çözülebilmesi için, belediyeler proje uygulamasından önce şeffaf ve kapsamlı bir Şikayet Mekanizması oluşturacaktır.

Şikayet Mekanizmasının oluşturulması için kullanılabilecek bazı farklı kamuoyu duyurusu araçları şunlardır:

- Kamu alanlarında kitapçıların dağıtılması
- Duyuru panoları
- Web sitesi
- Telekomünikasyon Araçları
- Halk Toplantıları

Şikayet Mekanizması⁶ (bazen Şikayet Prosedürü olarak da adlandırılmaktadır) mevcut ÇED ve DB politikalarına, prosedürlerine, kanunlarına ve yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanacaktır.

⁶ Belediyeler Şikayet Mekanizmasını Beyaz Masa sistemi yoluyla oluşturabilirler.

Proje, vatandaşların belediyelerden bekledikleri su, kanalizasyon, ulaşım ve bazı temel enerji tesisleri gibi temel belediye yatırımları ve hizmetleri ile ilgilidir. Faydalanıcı geri bildirimlerinin ve şikayetlerinin belediyeler /belediye idareleri, İlbank ve PYB birimi ile yetkili asliye hukuk mahkemesinden oluşan üç seviyeli bir ülke içi mekanizma yoluyla ele alınmasını sağlamak için, SŞP II Ek Finansmana yönelik bir şikayet çözüm ve geri bildirim mekanizması oluşturulacaktır Ayrıca şeffaflığın ve hesap verebilirliğin sağlanması için, atılan adımların bu mekanizma yoluyla kamuoyuna duyurulması sağlanacaktır. Türkiye’de tüm belediyeler / belediye idareleri, hem online hem de ücretsiz telefon numarası yoluyla faaliyet göstererek şikayetlerin takip edilebileceği ayet mekanizmaları olarak “Beyaz Masalara” sahiptir.

SŞP II Ek Finansman, proje kapsamındaki alt yatırımlar ile ilgili şikayetleri / geri bildirimleri tespit ederek, belediyelerdeki / belediye idarelerindeki mevcut ‘Beyaz Masa’ mekanizmasını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. SŞP II Ek Finansman kapsamında finanse edilen alt yatırımlar ile ilgili her türlü şikayet ilk olarak belediye / belediye idaresi seviyesinde kayıt altına alınacaktır ve belirli bir süre içerisinde PUB tarafından tatmin edici bir şekilde giderilecektir. Şikayet sahibi şikayet çözümünden memnun olmaz ise, durum daha üst seviyelere intikal ettirilecektir. Vatandaşların SŞP ile ilgili mağduriyetlerini Beyaz Masa sistemi üzerinden iletebilmeleri için ücretsiz olarak kullanabilecekleri bir telefon numarası, online kanallar ve SMS kanalları olacaktır.

Bu yönde herhangi bir yükümlülük bulunmamakla birlikte, uygulama kolaylığı için bir Şikayet Formu ve Şikayet Kapanış Formu (bakınız Ek-6) hazırlanmıştır. Seçilen belediyeler, ilgili sorunları makul bir süre içerisinde çözmek veya hafifletmek için tüm şikayetleri ve endişeleri bir Beyaz Masa sistemi yoluyla toplayacaktır. Belediyeler şikayet istatistiklerini İLBANK’a bildirmelidir.

Alınan şikayetler / görüşler, ulusal mevzuatta ve ilgili belediyenin beyaz Masa Sisteminde belirtilen belirli bir süre içerisinde çözülecektir.

5.3 Beyaz Masa Sistemi

Türkiye’de Tüm belediyeler tarafından, vatandaşların talep ve şikayetlerinin alınabilmesi ve belediye yapısı içinde mümkün olan çözümlerin sunulabilmesi için *Beyaz Masa* adı verilen bir sistem benimsenmiştir. Bu belediye birimi yerel vatandaşların şikayetlerinin ve taleplerinin alınabilmesi için oluşturulmuştur ve bildirilen endişeler için belediye bünyesi içerisinde olası çözümlerin üretilmesini amaçlamaktadır.

Beyaz Masa sistemi bir Şikayet Mekanizması olarak düşünülmemekle birlikte, belediyelerin kendi bünyeleri içinde benimsedikleri genel bir şikayet sistemi olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, seçilen projeler zaten belediye yapısı içinde bulunduğundan dolayı, seçilen projeler için Beyaz Masa sistemine asıl veya ilave şikayet mekanizması olarak devam edilebilir.

Beyaz Masa sistemine çağrı merkezi (Alo 153), web sayfası veya şahsen başvurarak ulaşılabilir. Her bir görüş / şikayet için, görüşün / şikayetin durumunun takip edilebilmesine olanak tanıyan bir takip numarası verilmektedir. Alo 153 çağrı merkezi, beyaz Masa çözüm ekibi yoluyla vatandaşlara daha kaliteli yardım ve daha hızlı çözümler sunulmasını amaçlamaktadır. Ayrıca vatandaşların halkla ilişkiler uzmanları ile elektronik olarak iletişim kurmasına olanak tanıyan belediye web sitelerindeki beyaz masa bölümleri

mevcuttur. Ayrıca, vatandaşlar taleplerini hızlı bir şekilde çözülebilmesi için şahsen başvurarak da iletebilmektedirler.

Beyaz Masa sistemi vatandaşların geri bildirimleri yoluyla veri yönetimi imkanı sağlamasına rağmen, bazı organizasyonel engeller (spesifik birimlerin ve personelin eksikliği) sebebiyle sistem alınan endişelerin / görüşlerin işleme alınabilmesi için sistem kendini devreden çıkarabilmektedir. Dolayısıyla, bu sistem yukarıda belirtildiği şekilde iyileştirilecek ve sadece SLŞP ile ilgili şikayetleri kaydedecek şekilde özel olarak tasarlanacaktır.

6. DÜNYA BANKASI'NA RAPORLAMA

Altı aylık proje durum raporunda, İLBANK “Çevresel ve Sosyal Koruma Önlemleri” başlıklı bir bölüme yer vererek burada izleme faaliyetlerine dayalı olarak ÇSYP uygulama durumunu özetleyecektir. Arazi edinimi içerebilecek veya AEYYEP hazırlamış olan alt projeler de izlenecek ve AEYYEP uygulamasına ilişkin güncel bilgiler altı aylık ilerleme raporlarına dahil edilebilir veya ayrı altı aylık raporlar olarak sunulabilirler. Raporda uyumsuzluktan kaynaklanan sorunlar ile bunların ve çevresel ve sosyal bakımlardan nasıl giderildiği/giderilmekte olduğu vurgulanacaktır. Altı aylık raporlar ayrıca gerçekleştirilen paydaş katılımı faaliyetleri ile raporlama döneminde alınan tüm şikayetlerin bir özetini sunacaktır.

İLBANK ayrıca “Belediyelere Göre Proje Bileşenlerinin Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Durumu” başlıklı bir ÇD durum tablosu tutacaktır. Tabloda Dünya Bankası ÇD kategorisi, İLBANK tarafından ÇD görev tanımlarının incelenmesi, müşavirlerin tutulması, halkın katılımı toplantıları, ÇD raporunun durumu (taslak, revizyon ve nihaileştirme) hakkında bilgiler yer alacaktır. İLBANK bu dokümanı talep edilmesi halinde Dünya Bankası ile paylaşacaktır.

7. KURUMSAL DÜZENLEMELER

Bu çerçevenin uygulanmasındaki temel aktörler, İLBANK Proje Yönetim Birimi (PYB) ve proje öneren belediyelerdir. Aşağıda bu aktörlerin genel rolleri ve yetkileri açıklanmaktadır. Rol ve sorumlulukların özeti Tablo 5’te verilmiştir.

7.1 İLBANK PYB

İLBANK PYB’nde, Çevresel ve Sosyal Çerçevenin uygulanmasının koordinasyonundan sorumlu bir çevresel ve sosyal uzman bulunmaya devam edecektir. Çevresel ve sosyal uzmanın sorumlulukları şunlar olacaktır.

- Alt projelerin ÇD sınıflandırması ile ilgili olarak Dünya Bankası gerekliliklerine uygun tarama işlemlerini yürütmek.
- Belediye ÇD müşavirlerine, Kategori A ve Kategori B ÇD dokümanlarının DB gerekliliklerine uygun olarak hazırlanması konusunda rehberlik sağlamak
- Belediye görevlilerine/ Belediye ÇD müşavirlerine, özellikle Kategori A ve Kategori B projelerindeki halkın katılımı ve duyuru gereklilikleri olmak üzere, Dünya Bankası ÇD prosedürleri hakkında rehberlik sağlamak
- Belediye görevlilerine/ Belediye ÇD müşavirlerine, Dünya Bankası’nın kültürel varlıklar, doğal yaşam alanları, ormanlar ve uluslararası su yolları hakkındaki koruma önlemleri gereklilikleri (dokümanlar ve prosedürler) rehberlik sağlamak

- ÇD dokümanlarını incelemek, belediye ÇD müşavirlerine yazılı görüş sunmak, ve en sonunda DB koruma önlemleri gerekliliklerine uygun olarak ÇD dokümanlarına ve prosedürlerine resmi onay vermek
- Alt kredi dokümanları arasında ÇSYP'nin ve diğer çevresel ve sosyal koruma önlemleri gerekliliklerinin uygulanması ile ilgili anlaşmaların yer almasını sağlamak;
- Belediyelerin ÇSYP uygulamalarını denetlemek ve Dünya Bankası'na rapor edilecek olan genel proje denetimi kapsamında performansı, tavsiyeleri ve atılması gereken ilave adımları belgelemek;
- İlgili grupların ve yerel çevre yetkililerinin alt proje uygulamasının çevre ile ilgili yönleri hakkındaki görüşlerine aşık olmak ve gerektiğinde saha ziyaretleri sırasında bu gruplarla görüşmek;
- Alt proje uygulamasının çevresel koruma önlemleri ile ilgili hususları konusunda DB denetleme misyonları ile koordinasyon ve iletişim sağlamak

Belediyeler

Belediyeler tarafından hazırlanacak olan ÇD çalışmaları, temel olarak Türkiye'de yeterli sayıda bulunan müşavirlik şirketleri tarafından gerçekleştirilecektir. Belediyeler altyapı yatırımları yapmaktadırlar ve Türkiye'deki çevre mevzuatına ve inşaat prosedürlerine aşinadırlar. Bununla birlikte, Dünya Bankası'nın gereklilikleri hakkındaki bilgi daha az yaygındır. Bu anlamda bir kapasite oluşturulmasına yardımcı olmak için, projeye yeni belediyeler katıldıkça İLBANK belediyeleri ve potansiyel müşavirlerini Dünya Bankası'nın koruma önlemleri politikaları hakkında bilgilendirmek amacıyla eğitim çalışmaları düzenleyecektir.

Belediyeler genel olarak inşaat ve işletme aşamalarında ÇSYP'leri (hem Kategori A hem de Kategori B projeleri için) düzgün bir şekilde uygulama kapasitesine sahiptir. Bu kapasitenin bulunmadığı durumlarda⁷, belediyeler yükleniciler tarafından gerçekleştirilen çalışmaların denetlenmesi ve ÇSYP'nin yeterli şekilde takip edilmesini sağlama yönlerinden kendilerine yardımcı olacak çevre konusunda uzman müşavirler tutacaktır. Ayrıca, gerektiğinde ilave eğitim veya ekipman alımı yoluyla proje belediyelere kurumsal güçlendirme de sağlayabilir.

⁷ Katılımcı belediyelerin kapasiteleri, DB ile yakın işbirliği içerisinde PUB (İLBANK) tarafından geliştirilecektir.

TABLO 5. ROLLER VE SORUMLULUKLAR

	Belediyeler	İLBANK	Dünya Bankası
Finansal Roller	Talep sahibi	Finansla Aracı	Ana finansman kaynağı
Başvuru Süreci	Talebe Dayalı Başvuruların Sunulması	Dünya Bankası'na bilgi verilmek üzere başvuruların incelenmesi / analiz edilmesi	Sekiz katılımcı belediye ile ilgili kesin kararın kabul edilmesi
Hazırlık Süreci	Dünya Bankası tarafından İller Bankası aracılığıyla getirilen uyulması istenen kanun ve yönetmeliklerin uygulanması	Proje boyunca ilgili tüm kural ve düzenlemelere uyulmasını sağlamak için seçilen belediyeler arasında koordinasyonun sağlanması Yatırım seçenekleri için dahili çalışma yapısının düzenlenmesi	Hazır aşaması sırasında Performans ve İzleme Veri Tabanı Sisteminin Geliştirilmesinde İller Bankası'na yardımcı olunması İller Bankası'na teknik kılavuzluk sağlanması
Personel Sayısı	Bir Sosyal Uzman ve Bir Çevre Uzmanı	Mevcut ekibe ek olarak, bir destek ekibi oluşturulabilir. Ekibin yapısı ve ekip üyelerinin nitelikleri İLBANK ve Dünya Bankası tarafından belirlenecektir. Bireysel bağımsız danışmanlar istihdam edilebilir.	İzleme ekibinin oluşturulmasında İller Bankası'na yardımcı olacaktır
Proje Roller	ÇSED ve ÇSYP'nin hazırlanması ve Şikayet Mekanizmasının oluşturulması	ÇSED, ÇSYP ve Şikayet mekanizmasının izlenmesi konusundaki ana sorumlu	Proje geliştirme aşamalarının genel olarak incelenmesi
	Tüm proje yapım işlerinin ve danışmanlık hizmetlerinin ihale edilmesi	Dünya Bankası'nın çevresel ve sosyal koruma önlemleri politikalarının uygun şekilde uygulanmasını sağlamak için tüm sürecin denetlenmesi ve izlenmesi	Banka standartlarına uyulup uyulmadığını tespit etmek için gelen raporların incelenmesi

8. PAYDAŞ KATILIMI

Tüm alt projelerin kendilerine özgü paydaşları, katılım faaliyetlerini ve borçlu belediyenin paydaşların aktif katılımını sağlamak için kullanacağı araçları belirten bir Paydaş katılım Planı (PKP) hazırlaması gerekecektir. Alt projelere özgü paydaş katılım planlarının hazırlanmasında belediyelere rehberlik sağlamak amacıyla, İLBANK Ek-5'te sunulan bir Paydaş Katılım Çerçevesi dokümanı hazırlamıştır.

Bugüne kadar, İLBANK SŞP-II Ek Finansman projesini ve bu ÇSYÇ dahil olmak üzere ilgili koruma önlemi dokümanlarını tanıtmak için 27 Mart 2019 tarihinde bir paydaş katılım toplantısı düzenlemiştir.

27 Mart 2019 tarihinde yapılan Paydaş Katılım toplantısına aşağıdaki ilgili Kurumlar resmi yazı ile davet edilmiştir.

- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü
- Türkiye Belediyeler Birliği
- Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
- Milli Emlak Genel Müdürlüğü

Davet edilen kurumlardan Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü toplantıya katılım sağlamamıştır.

Toplantıda, Sürdürülebilir Şehirler Projesi-II (Ek Kredi) için Ulusal Mevzuat ve OP 4.01'e göre hazırlanan "Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi" ve OP 4.12'ye göre hazırlanan "Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim Politika Çerçevesi" hakkında genel bilgiler verilmiştir. Toplantının sonunda sorular ve cevaplar alınmıştır. Katılımcı Listesi ve Toplantı Tutanağı kayıt altına alınmış olup, Ek 7'de yer almaktadır.

EK 1. ÖNERİLEN FORMATLAR

Ek 1A. Bir Kategori A Projesi için Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Raporu (ÇSED)

A Kategorisindeki bir projenin Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED) raporu, projenin önemli çevresel ve sosyal hususları üzerinde odaklanır. Raporun kapsamı ve ayrıntı düzeyi, projenin potansiyel etkileri ile uyumlu olmalıdır. Banka'ya sunulan rapor İngilizce, Fransızca veya İspanyolca olarak hazırlanır, ve yönetici özeti İngilizce olarak hazırlanır.

Çevresel Değerlendirme Raporu aşağıdaki bölümleri içermelidir (aşağıdaki ile aynı sırada olması gerekmez):

(a) *Yönetici Özeti*. Önemli bulguları ve önerilen eylemleri kısaca açıklar.

(b) *Politika, yasal ve idari çerçeve*. Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesinin (ÇSED) gerçekleştirilmesinde esas alınan politika çerçevesini, yasal ve idari çerçeveyi açıklar. Varsa, ortak finansörlerin çevresel ve sosyal gerekliliklerini açıklar. Ülkenin taraf olduğu ilgili uluslararası çevre anlaşmalarını belirtir.

(c) *Proje Tanımı*. Önerilen projeyi ve projenin coğrafi, ekolojik, sosyal ve zamansal içeriğini, gerekli olabilecek saha dışındaki yatırımlar (örneğin bağlantılı boru hatları, erişim yolları, elektrik santralleri, su temini, konut, hammadde ve ürün depolama tesisleri) ile birlikte kısaca açıklar. Bir yeniden yerleşim planına veya yerli halklar geliştirme planına ihtiyaç olup olmadığını belirtir (bakınız ayrıca aşağıdaki (h)(v) no'lu bent). Normal olarak, proje sahasını ve projenin etki alanını gösteren bir harita içerir

(d) *Başlangıç verileri*. Çalışma alanının boyutlarını değerlendirir ve ilgili fiziksel, biyolojik ve sosyoekonomik koşulları proje başlamadan önce tahmin edilen değişiklikler ile birlikte açıklar. Ayrıca proje alanında yer alan ancak proje ile doğrudan bağlantılı olmayan mevcut ve önerilen geliştirme faaliyetlerini de dikkate alır. Veriler, proje yeri, tasarımı, işletimi veya etki azaltıcı önlemler ile ilgili kararlar bakımından anlamlı olmalıdır. Bu bölüm verilerin doğruluğunu, güvenilirliğini ve kaynaklarını belirtir.

(e) *Çevresel ve Sosyal Etkiler*. Projenin olası olumlu ve olumsuz etkilerini mümkün olduğu derecede nicel olarak tahmin eder ve değerlendirir. Etki azaltıcı önlemleri ve etkileri azaltılamayacak diğer olumsuz etkileri tespit eder. Çevresel ve sosyal geliştirme fırsatlarını araştırır. Mevcut verilerin boyutlarını ve kalitesini, başlıca veri boşluklarını ve tahminler ile ilgili belirsizlikleri belirler ve tahmin eder, daha fazla üzerinde durulmaması gereken konuları belirler.

(f) *Alternatiflerin Analizi*. Uygulanabilir alternatifleri önerilen proje yeri, teknolojisi, tasarımı ve işletimi –“projenin gerçekleştirilmediği durum” da dahil olmak üzere- ile potansiyel çevresel etkileri bakımından sistematik olarak karşılaştırır; bu etkilerin azaltılmasının uygulanabilirliğini, sermaye maliyetlerini ve cari maliyetlerini, yerel koşullar altındaki

uygunluklarını, ve kurumsal, eğitim ve izleme ile ilgili gereklilikleri analiz eder. Her bir alternatif için, çevresel ve sosyal etkileri mümkün olduğu derecede nicelleştirir ve uygun olduğu durumlarda ekonomik değer atfeder. Önerilen proje tasarımının seçimindeki dayanağı belirtir ve tavsiye edilen emisyon seviyelerinin ve kirliliğin önlenmesi ve azaltılması ile ilgili yaklaşımların gerekçelerini sunar.

(g) *Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP)*. Etki azaltıcı önlemleri, izleme ve kurumsal güçlendirme hususlarını kapsar. Bakınız OP 4.01, Ek-C'de sunulan plan

(h) Ekler

- (i) Çevresel Değerlendirme raporunu hazırlayanların listesi —bireyler ve kuruluşlar.
- (ii) Kaynaklar—çalışmanın hazırlanmasında kullanılan yayınlanmış ve yayınlanmamış yazılı materyaller.
- (iii) Kuruluşlar arası ve istişare toplantılarının kayıtları – etkilenen insanların ve yerel sivil toplum kuruluşlarının bilgilendirilmiş görüşlerini almaya yönelik görüşmeler de dahil olmak üzere. Kayıtlarda, etkilenen insanların ve yerel STK'ların görüşlerini almak için görüşmeler dışında kullanılan diğer yollar da (örneğin anketler) belirtilir.
- (iv) Ana metinde atıfta bulunulan veya özetlenen ilgili verileri içeren tablolar.
- (v) İlgili raporların listesi (örneğin yeniden yerleşim planı veya yerli halklar geliştirme planı).

Ek 1B. Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı

(a) Sorumlu Taraf: ÇSYP'yi hazırlayan yazarlar ve hazırlanma tarihi.

(b) Proje Açıklaması: Alt projenin kısa bir açıklamasını yapınız. Yatırımın türünü, yerini ve bölgenin özellikle bilinmesi gereken özelliklerini belirtiniz (örneğin bir koruma alanına, kültürel veya tarihi alana yakınlığı). Ayrıca, bölgenin sosyoekonomik özelliklerini de kısaca açıklayınız. Eğer aksi yönde zorunlu bir sebep yoksa, projenin yerini ve ilgili komşu bölge özelliklerini gösteren bir veya daha fazla harita sununuz.

(c) Etki Azaltma Planı: Planlama, tasarım, inşaat ve işletme aşamalarında arazi, su, hava ve diğer ortamlar üzerindeki önemli potansiyel etkileri ve olası sosyo-ekonomik etkileri azaltmak için atılması gereken adımları ve açıklayınız ve maliyet tahminlerini ve kurumsal sorumlulukları belirtiniz. Emisyon sınırları (örneğin atıksu deşarjı için) ve tasarım standartları (örneğin katı atık bertarafı alanları için), arazi gereksinimleri ile bunların Türkiye'deki mevzuat kapsamındaki durumlarının (asgari olarak karşılanması gereken) ve Avrupa Birliği'nin ilgili direktiflerindeki durumları, Dünya Bankası Grubu'nun Çevre, Sağlık ve Emniyet Kılavuzunda veya diğer ilgili uluslararası normlardaki durumlarının karşılaştırılması özellikle verilmelidir.

(d) İzleme Planı: Bu planda, projenin inşaat ve işletme faaliyetlerinin Türk mevzuatına ve diğer ilgili norm ve standartlara uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamak üzere izlenecek olan kilit parametrelerin bir açıklaması yer alır (izleme yerleri, programları ve sorumlu kurumlar gibi). Bu ayrıntıların ruhsatlarda veya inşaat veya ileme sözleşmelerinde yer alması durumunda, bunlara ek olarak atıfta bulunulabilir.

(e) Kurumsal düzenlemeler: İzleme verilerinin sağlıklı çevresel ve sosyal performans için nasıl kullanılacağını kısaca açıklayan bir tartışma bölümü yer alır –verileri kim toplayacak, kim analiz edecek raporları kim hazırlayacak, raporlar kimlere ne sıklıkla gönderilecek, sorumlu birimler bu bilgileri aldıktan sonra ne yapacaklar ve ÇSYP ile uyumsuzluk halinde ne yapılacak.

(f) Etkilenen gruplar ve sivil toplum kuruluşları ile istişareler. Bu bölümde aşağıdaki bilgiler yer alacaktır:

- Toplantıların tarihleri;
- Toplantıların yeri;
- Katılımcılar ile ilgili ayrıntılar (gerektiğinde)
- Toplantı Programı/Çizelgesi: Kim tarafından ne sunulacak;
- Özet Toplantı Tutanakları (Görüşler, Sorular ve Sunumcuların Cevapları)
- Üzerinde anlaşılan adımlar.

EK 2

ÖRNEK ETKİ, AZALTMA VE İZLEME TABLOLARI (ÇSED, Kısmi ÇSED ve ÇSYP'lere eklenecek)

Bu örnek tablolar sadece yol gösterici olarak hazırlanmıştır. Bu örnek tablolarda sunulan koruma önlemi sorunlarının çoğu atıksu arıtma tesisi türü yatırımlar ile ilgilidir. Ayrıca, etkiler, etki azaltma önlemleri ve izleme düzenlemeleri eksiksiz bir liste halinde verilmemiştir; alt proje çevresel ve sosyal değerlendirme dokümanları için hazırlanırken alt projenin spesifik detaylarına göre sunulmalıdır.

Etki Azaltma Planı

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
İnşaat	Ulaşımında kesintiler	İnşaat alanının etrafına açıkça görülebilir uyarı ve bilgilendirme levhalarının asılması. Çalışmalar için zaman sınırlamalarının getirilmesi (örneğin 07:00 – 17:00). Alternatif yolların belirlenmesi ve işaretlenmesi (kavşaklar)	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat	Ulaştırma Güvenliği	İnşaat alanının etrafına açıkça görülebilir uyarı ve bilgilendirme levhalarının asılması. Çalışmalar için zaman sınırlamalarının getirilmesi. Alternatif yolların (kavşakların) belirlenmesi ve işaretlenmesi sırasında engellilerin, kadınların, çocukların ve özel ihtiyaçları olan kişilerin dikkate alınması	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat	Toz	Malzeme taşıyacak kamyonların kasalarının kapatılması veya kaplanması. Toz oluşan yerlerin sulanması, fazla materyallerin uzaklaştırılması ve işlerin tamamlanmasını müteakip çalışma yerinin temizlenmesi. En fazla tozun olduğu alanda koruyucu örtülerin veya perdelerin kullanılması.	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat	Gürültü ve Titreşim	Çalışmalar için zaman sınırlamalarının getirilmesi (gündüz çalışmaları - örneğin 07:00 ile 17:00 arası). Çalışmalar için program	İnşaat maliyetlerine	Yüklenici

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
		ve/veya başka türlü belirli sınırlamaların belirlenmesi	dahil	
İnşaat	Ekipmanlardan egzoz gazı emisyonu /hava kalitesi	Çalışmalar için zaman sınırlamalarının getirilmesi (örneğin 07:00 – 17:00).	Önemsiz	Yüklenici
İnşaat	İşlerin gerçekleştirilmesi sırasında akaryakıt, yağ, antifriz, vs. dökülmeleri yeraltı ve yüzey sularının kirlenmesine yol açabilir.	İşlerin yapılması sırasında kullanılan araçların ve diğer makine ve ekipmanların durumlarının periyodik olarak incelenmesi. Akaryakıt ve yağların normlara uygun olarak depolanması ve dökülme halinde ilgili yerin izolasyonu ve temizlenmesi.	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat	Sondaj ve kuyu testi sırasında olası toksik gaz emisyonları (hidrojen sülfür, cıva, vs.) Saha çalışmaları, sondaj sahasının düzenlenmesi, erişim	Kaynağın özelliklerine bağlı olarak, sahada toksik gaz ölçümleri, (örn. hidrojen sülfür) Uygun tasarım, işletme ve bakım, emniyet eğitimi Güvenlik planlaması ve kontrolsüz gaz salınımının kontrol altına alınmasına yönelik önlemler Sulama yoluyla tozun kontrol altına alınması	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat	İnşaat çalışmaları sırasında ağaçlara ve bitki örtüsüne zarar verilebilir	Bitki örtüsünün kaldırılmasının gerektiği yerlerin en aza indirgenmesi ve işlerin tamamlanmasının ardından kaldırılan bitki örtüsünün yeniden serilmesi veya alanın yeniden bitkilendirilmesi. Koruma altındaki ağaçların veya türlerin zarar görmesinin engellenmesi için	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
		gerektiğinde özel önlemlerin alınması.		
İnşaat	Kazıda çıkarılan hafriyat toprağı, erozyon, toprak kaymaları veya sedimentasyon meydana gelebilir.	Tüm fazla kazı materyallerinin, ilgili belediye birimlerince dikkatli bir şekilde seçilen katı atık depolama alanında uygun şekilde biriktirilmesi.	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat	Kesi parçacıkları da dahil olmak üzere sondaj çamurunun saklanması ve bertarafı	Sondaj sıvısının kimyasal özelliklerine bağlı olarak bertarafı. Çamurun tehlikeli olarak sınıflandırılması halinde, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak çamurun aktarılması, arıtılması ve bertarafı.	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat	Tarihi eser veya kültürel veya tarihi açıdan değerli diğer maddelerin bulunması olasıdır	Tüm çalışmaların durdurulması. İlgili mercilerle temas kurulması. İlgili yerin korunması için tüm gerekli önlemlerin organize edilmesi. Resmi talimat alınıncaya kadar hiçbir çalışmaya devam edilmemesi.	Maliyet yok	Yüklenici
İnşaat	Komşu nüfusa su arzında periyodik kesintiler	Su kesintilerinin Su Temini Şirketi ile birlikte programlanması ve nüfus üzerindeki etkilerin en aza indirgenmesi için halkın önceden bilgilendirilmesi	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici ve Su Temini Şirketi

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
İnşaat	Kazılan ve uzaklaştırılan maddeler, yeterli şekilde bertaraf edilmemeleri halinde çevreye zararlıdır – özellikle söz konusu tehlikeli veya tehlikeli olabilecek madde ise (örneğin asbestli veya çimentolu borular, profil parçaları, vs)	İnşaat çalışmaları sırasında ortaya çıkan tüm tehlikesiz atıklar ve kazı materyalleri katı atık depolama sahasında çevreye zararı olmayacak şekilde biriktirilmelidir. Tekrar kullanılabilen olan taş, toprak ve diğer materyaller proje gerçekleştirme çalışmalarında kullanılacaktır. Tekrar kullanılamayacak olan materyaller ve tehlikeli atıklar kurum seviyesindeki düzenlemelere uygun olarak uzaklaştırılmalıdır.	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici İlgili denetim kurumları
İnşaat	İnşaat çalışmaları sebebiyle ortak kaynaklara veya hizmetlere erişim kesintiye uğrayabilir	Tüm inşaat çalışmalarının programı inşaat çalışmaları başlamadan önce yerel halka duyurulmalıdır. Kaynaklara veya hizmetlere alternatif erişim yolları sağlanmalıdır.	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici
İnşaat / İşletme	Alt projelerden etkilenen kırılgan grupların tespit edilmesi	Kırılgan olarak değerlendirilebilecek belirli gruplar (engelliler, atık toplayıcılar, yaşlılar, sığınmacılar, geçim kaynakları bakımından proje bölgesine bağımlı olan belirli kesimler) tespit edilmelidir. İstişareler yoluyla proje planlama ve uygulama süreçlerine katılımları sağlanmalıdır. Belirli kırılgan gruplar (örneğin atık toplayıcılar) projeden etkilenen alanlardan / arazilerden gelir elde ediyor olabilir. Proje hakkında	İnşaat maliyetlerine dahil	Belediye

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
		bilgilendirilmelerini ve gelir üretmeye devam edebilmelerini sağlayın.		
İnşaat / İşletme	Gönülsüz Yeniden Yerleşim / Projeden etkilenen insanların geçimleri üzerinde olumsuz etki	Çalışmalar gönülsüz arazi edinimi en aza indirilecek şekilde tasarlanmalıdır. Yeniden Yerleşim Eylem Planı hazırlanmalıdır Gönülsüz yeniden yerleşimden kaynaklanan zararlar tazmin edilmelidir Geçim durumunun yeniden tesisine yönelik planlar yoluyla ilave restorasyon önlemleri alınmalıdır. Ulaşım yolunun değişmesi veya ulaşım modernizasyonu sebebiyle, eski ulaşım yönteminden gelir elde eden belirli bir kesim olumsuz etkilenebilir ve işlerini kaybedebilir. İş değiştirme yardımları veya geçimin yeniden tesisine yönelik başka seçenekler (eğitim, alternatif iş düzenlemeleri, vs.) sunulmalıdır. İnşaat çalışmalarından olumsuz etkilenebilecek özel ihtiyaçları olan kişiler (yaşlılar, kadınlar, çocuklar, vs.) veya engelliler var ise, erişilebilirliğin sürdürülmesine yönelik geçici önlemler uygulanmalıdır)	İnşaat maliyetlerine dahil	Belediye
İnşaat	İşgücü akışı (her alt proje işgücü akışı sorun yaratmayabilir; ancak uzun süreli inşaat işleri içeren projeler işçilerin barındırılması için kamp sahalarının	İşgücü akışı sorunu yaşanabilecek alt projeler için, kamp alanları işçileri düzgün şekilde barındıracak ve ihtiyaçları kamp alanı içerisinde giderilebilecek şekilde düzenlenmelidir. Gerekğinde işçilere gerekli eğitimler sağlanmalıdır.	İnşaat maliyetlerine dahil	Belediye

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
	oluşturulmasını gerektirecektir. Yerel halk ile işçileri arasında anlaşmazlıklar çıkabilir)			
İnşaat	Cinsiyete Dayalı Şiddet	Cinsiyete dayalı şiddet riskleri ile ilgili bilgiler halkın katılımı toplantıları sırasında katılımcılar ile paylaşılmalıdır. Proje Şikayet Mekanizması, cinsiyete dayalı şiddet ile ilgili şikayetler isimsiz olarak alınabilecek ve gizli bir şekilde işleme konulabilecek bir şekilde tasarlanmalıdır. Cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarının tespit edilmiş olan mevcut hizmet sağlayıcılara yönlendirilebilmesi ve hemen hizmet alabilmeleri için ilgili Proje personeline eğitim verilmelidir.		
İnşaat	İşçi sağlığı ve iş güvenliği. İnşaat işleri önlem alınmaması halinde işçilerin sağlığını ve emniyetini tehlikeye atabilecek kazalara yol açabilir.	İşçiler iş tanımları, sorumlulukları ve İSİG riskleri hakkında bilgilendirilmelidir. İşçilere fe-gerekli kişisel koruyucu teçhizat ve düzenli eğitimler yoluyla iş güvenliği bilgileri sağlanmalıdır. İnşaat işleri başlamadan önce, gerçekleştirilecek tüm işler için bir Risk Değerlendirme Raporu hazırlanacak ve ilgili risklerden kaçınmak için gerekli önlemler alınacaktır. Olası bir kaza ve acil durum için "Acil Durum Müdahale Planları" hazırlanacak, acil durum ekipleri oluşturulacak ve acil durum senaryoları doğrultusunda tatbikatlar ve eğitimler gerçekleştirilecektir.	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici / Belediye
İnşaat	Halk sağlığı ve güvenliği	Geçişleri engellemek için inşaat sahası çitle çevrilecektir. Gerekli işaret ve aydınlatma teçhizatı kurulacaktır. Uygun trafik yönetimi	İnşaat maliyetlerine dahil	

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
		önlemleri yoluyla trafik emniyeti sağlanacaktır. Halk büyük makine ve ekipmanların taşınması konusunda bilgilendirilmelidir. Gerekli olması halinde, bölgedeki acil durum birimlerinin katılımı ile acil durum tatbikatları gerçekleştirilmelidir. Projelerin tasarım ve inşaat çalışmaları, can güvenliği ve yangın güvenliği ile ilgili Dünya Bankası Grubu kılavuzlarına uygun bir şekilde gerçekleştirilmelidir.		Yüklenici / Belediye
İşletme	Başarısız işletme, genel nüfusa verilen su kalitesinde yetersizliğe yol açabilir	Halkın bilgilendirilmesi ve uyarılması için acil durum prosedürlerinin belirlenmesi	İşletme giderlerine dahil	Su arıtma tesisinin işletmecisi
İşletme	Klorür depolanmasından ve kullanımından kaynaklanan çevre güvenliği tehlikeleri	Sürekli klorlama kontrolü ve izlemesi, klorlama ekipmanı bakım prosedürlerinin, depolama prosedürlerinin ve acil durum müdahale prosedürlerinin belirlenmesi. Klorlama ünitesi ortam izleme sistemine sahip olmalı ve kilitli olmalıdır. Sadece yetkili kişiler girebilmelidir.	İşletme giderlerine dahil	Su arıtma tesisinin işletmecisi
İşletme	Klorür ve diğer proses kimyasallarının sızıntıları ve dökülmeleri	Malzeme Güvenliği Veri Sayfaları (MSDS) uyarınca güvenli teslimat/depolama/taşıma prosedürlerinin belirlenmesi. Dökülen materyallerin hemen kontrol altına alınıp temizlenmesi.	İşletme giderlerine dahil	Su arıtma tesisinin işletmecisi
İşletme	Proses çamuru (filtreleme ve flokülasyon prosesleri) ve ekipman temizleme işleminden	Çamur, belediye tarafından onaylanan bir yere atılacaktır. Atık sular belediye atıksu toplama sistemine deşarj edilecektir	İşletme giderlerine dahil	Su arıtma tesisinin işletmecisi

Aşama	Sorun	Etki Azaltma Önlemleri	Maliyetler	Kurumsal Sorumluluk
	kaynaklanan atık sular			
İşletme	İşçi sağlığı ve iş güvenliği	İşçiler iş tanımları, sorumlulukları ve İSİG riskleri hakkında bilgilendirilecektir. İşçilere gerekli kişisel koruyucu teçhizat ve düzenli eğitimler yoluyla iş güvenliği bilgileri sağlanacaktır. Olası bir kaza ve acil durum için "Acil Durum Müdahale Planları" hazırlanacak, acil durum ekipleri oluşturulacak ve acil durum senaryoları doğrultusunda tatbikatlar ve eğitimler gerçekleştirilecektir.	İşletme giderlerine dahil	Su arıtma tesisi işletmecisi
İşletme	Halk sağlığı ve güvenliği	İşletme halk sağlığı için bir risk oluşturmadan gerçekleştirilmelidir. Tesis geçişlerin engellenmesi amacıyla çirle çevrilmelidir. Gerekli olması halinde, bölgedeki acil durum birimlerinin katılımı ile acil durum tatbikatları gerçekleştirilmelidir.	İşletme giderlerine dahil	Su arıtma tesisi işletmecisi

İzleme Planı

Aşama	Hangi parametreler izlenecek	Parametreler nerede izlenecek	Parametreler nasıl izlenecek	Parametreler ne zaman izlenecek	Maliyetler	Sorumluluk
İnşaat	Ulaşım kesintileri, ulaşım güvenliği, ortak kaynaklara ve hizmetlere erişim kesintileri	İlgili yerde ve çevresinde	Yakın çevredeki nüfusun veya ulaştırma faaliyetlerindeki katılımcıların şikayetlerine göre	Çalışmaların süresi boyunca haftalık olarak	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici, düzenleyici merci
İnşaat	Toz oluşumu	İlgili yerde ve çevresinde	Görsel olarak – solunum sisteminde tahriş görülmesine dayalı olarak- ve yakın çevredeki nüfusun şikayetlerine göre	Çalışmaların süresi boyunca haftalık olarak	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici, düzenleyici merci
İnşaat	Hoş olmayan gürültü, titreşim ve egzoz gazı etkileri	İlgili yerde ve çevresinde	Dinleyerek - yakın çevredeki nüfusun ve işçilerin şikayetleri	Çalışmaların süresi boyunca haftalık olarak	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici, düzenleyici merci
İnşaat	Akaryakıt, yağ, antifriz, vs dökülmeleri	Materyallerin depolandığı veya kullanıldığı yerlerin altında ve çevresinde. Araçların yakınında ve çevresinde	Dökülmeyi tespit etmeye yönelik görsel inceleme	Çalışmaların süresi boyunca günlük olarak	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici, düzenleyici merci
İnşaat	Makine emisyonlarından dolayı hava kalitesi seviyesinde düşüşler	İlgili yerde ve çevresinde	Görsel olarak – solunum sisteminde tahriş görülmesine dayalı olarak- işçilerin ve yakın çevredeki	Çalışmaların süresi boyunca haftalık olarak	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici, düzenleyici merci

Aşama	Hangi parametreler izlenecek	Parametreler nerede izlenecek	Parametreler nasıl izlenecek	Parametreler ne zaman izlenecek	Maliyetler	Sorumluluk
			nüfusun şikayetlerine göre			
İnşaat	Bitki örtüsünün kaldırılması ve daha sonra alanın tekrar bitkilendirilmesi	İlgili yerde ve çevresinde	Çalışmalar sırasında görsel olarak, çalışmalardan önce ve sonra inceleme ve fotoğraflama yoluyla	İnşaat çalışmalarından önce ve sonra	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici, düzenleyici merci
İnşaat	Kazı çalışmaları ve moloz biriktirilmesi sonucu yer yapısındaki değişimler, erozyon	İlgili yerde	Görsel olarak, jeoteknik incelemeler	Çalışmalara başlamadan önce ve çalışmalar sırasında	İnşaat maliyetlerine dahil	Yüklenici, düzenleyici merci
İnşaat	Tarihi eserlerin ve kültürel ve tarihi değeri olan başka materyallerin bulunması	İlgili yerde ve çevresinde	Çalışmalar sırasında görsel olarak, inşaat sahasında tutulan tutanaklar	Çalışmaların süresi boyunca günlük olarak	Maliyet yok	Yüklenici, düzenleyici merci
İnşaat	Su temininde periyodik kesintiler	İlgili yerde ve tüm su temini sisteminde	Halkın verdiği bilgiler, tutanaklara dayalı olarak.	Çalışmaların süresi boyunca günlük olarak	Maliyet yok	Yüklenici, düzenleyici merci, Su Temini Şirketi
İnşaat	Kazı materyallerinin ve uzaklaştırılan materyallerin bertarafı uygulamaları – özellikle materyal tehlikeli veya tehlikeli olabilecek ise (asbestli veya çimentolu	Yıkma / kaldırma yerinde, bertaraf sahasında	Her iki yerde görsel olarak	Haftalık	Maliyet yok	Yüklenici, Su Temini Şirketi

Aşama	Hangi parametreler izlenecek	Parametreler nerede izlenecek	Parametreler nasıl izlenecek	Parametreler ne zaman izlenecek	Maliyetler	Sorumluluk
	borular gibi)					
İnşaat	İşgücü akışı sorunları	İlgili yerde ve çevresinde	Yakındaki halkın ve işçilerin şikayetleri	Aylık	İnşaat giderlerine dahil	Belediye
İnşaat	Cinsiyete dayalı şiddet	Tesis yerinde ve çevresinde	Kadın işçilerin ve proje bölgesindeki diğer kadın paydaşların şikayetleri	Aylık	Maliyet yok	Yüklenici, Belediye
İnşaat	İşçi sağlığı ve iş güvenliği risk değerlendirmesi , eğitim materyalleri (örneğin kayıtlar, sunumlar, katılımcı listeleri, vs.), kişisel koruyucu teçhizat kullanımı, İşçi sağlığı ve iş güvenliği (İSİG) olay istatistikleri, olay raporları vs.	Tesis yerinde	Görsel olarak, eğitim kayıtları, olay raporları, istatistikleri, vs	İşler başlamadan önce ve işler gerçekleştirilirken	İlave maliyet yok	Yüklenici, Belediye
İnşaat	Halk sağlığı önlemleri	Tesis yerinde	Görsel olarak, işaret ve panolar, tatbikat raporları, vs.	Aylık	İlave maliyet yok	Yüklenici, Belediye
İnşaat/ İşletme	Hidrojen sülfür	Kuyular	Hidrojen sülfür izleme ve uyarı sistemlerinin kurulması. Hidrojen sülfür kaçağı durumları için, boşaltmadan normal işletmeye tekrar geçişe kadar acil durum planlarının hazırlanması	Anlık	İnşaat giderlerine dahil	Yüklenici,

Aşama	Hangi parametreler izlenecek	Parametreler nerede izlenecek	Parametreler nasıl izlenecek	Parametreler ne zaman izlenecek	Maliyetler	Sorumluluk
İşletme	Klorür depolanmasından ve kullanımından kaynaklanan çevre güvenliği tehlikeleri	Klorür depolama binası	Klorür dozlama sisteminin işleyişinin kontrolü, klorür ortam izleme cihazlarının tatmin edici bir şekilde çalışması	Aylık	Maliyet yok	Yüklenici, Su İdaresi
İşletme	Klorür ve diğer proses kimyasallarının sızıntıları ve dökülmeleri	Klorür depolama binası, Proses kimyasalları depolama binası	Görsel	Haftalık	Maliyet yok	Yüklenici, Su İdaresi
İşletme	İşçi sağlığı ve iş güvenliği risk değerlendirmesi , eğitim materyalleri (örneğin kayıtlar, sunumlar, katılımcı listeleri, vs.), kişisel koruyucu teçhizat kullanımı, İşçi sağlığı ve iş güvenliği (İSİG) olay istatistikleri, olay raporları vs.	Tesis yerinde	Görsel olarak, eğitim kayıtları, olay raporları, istatistikler, vs.	İşler başlamadan önce ve işler gerçekleştirilirken	İlave maliyet yok	Yüklenici, Belediye
İşletme	Halk sağlığı önlemleri	Tesis yerinde	Görsel olarak, işaret ve panolar, tatbikat raporları, vs.	Aylık	İlave maliyet yok	Yüklenici
İnşaat / İşletme	Kırılgan grupların katılımını sağlayıcı faaliyetler	Tesis yerinde ve çevresinde	Her bir katılım faaliyeti için tutulan raporlar yoluyla	Aylık	İnşaat ve işletme giderlerine dahil	Belediye
İnşaat / İşletme	Arazi edinimi ve ekonomik	Tesis yerinde ve	Arazi edinim raporları, dava	Aylık	İnşaat ve işletme	Belediye

Aşama	Hangi parametreler izlenecek	Parametreler nerede izlenecek	Parametreler nasıl izlenecek	Parametreler ne zaman izlenecek	Maliyetler	Sorumluluk
	olarak yerinden edilen insanlar (etkilenen geçim kaynakları)	çevresinde	dosyası kayıtları, geçim kaynakları ile ilgili alınan şikâyetler,		giderlerine dahil	

EK 3. HALKIN KATILIMI DOKÜMANLARININ İÇİNDEKİLER TABLOSU

- Toplantı bildiriminin ne şekilde yapıldığı: kullanılan araç(lar), tarih(ler), ilanın açıklaması veya bir nüshası
- Toplantıların yapıldığı tarihler
- Toplantıların yapıldığı yerler
- Kimlerin davet edildiği
İsim, Kuruluş veya Meslek, Telefon / Faks / e-posta numaraları / adresi (ev ve/veya iş)
- Kimlerin katıldığı
İsim, Kuruluş veya Meslek, Telefon / Faks / e-posta numaraları / adresi (ev ve/veya iş)
- Toplantı Programı
Kim tarafından ne sunulacak
- Özet Toplantı Tutanakları (Görüşler, Sorular ve Sunumcuların Yanıtları)
- Varılan kararların listesi ve üzerinde anlaşılan adımlar - takvim, son tarihler ve sorumluluklar ile birlikte.

EK 4. EK FİNANSMAN İÇİN POTANSİYEL SEKTÖRLER LİSTESİ

Sürdürülebilir Şehirler Projesi Türkiye'deki şehirlerin sürdürülebilirliğinin artırılmasını desteklemeyi (sürdürülebilirliğin üç boyutu: çevresel, ekonomik/finansal ve sosyal) ve katılımcı belediyelerde ve idarelerde hedeflenen belediye hizmetlerine erişimi arttırmayı amaçlamaktadır.

Uygun sektörler: Proje talep odaklı olarak belediye altyapı yatırımlarını finanse etmektedir. Proje kapsamında yatırıma uygun sektörler arasında, bunlarla sınırlı olmamak üzere, toplu taşıma, su ve atıksu, katı atık yönetimi ve enerji yer almaktadır.

Uygun olmayan alt projeler aşağıdakileri içermektedir:

- Siyasi partilerin, sendikaların, vs. idari hizmetleri ve tesisleri.
- Dini altyapı tesisleri ve hizmetler
- Ticari nitelikteki tesislere (restoran, konferans merkezi, vs.) yapışan yatırımlar veya askeri tesis veya cezaevi yatırımları
- Kayak merkezi, tema park, otel, teleferik, finüküler gibi rekreasyon ve turizm tesislerine yapılan yatırımlar

Uygunluk Kriterleri: Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun (4749 sayılı Kanun) Hazine'ye vadesi geçmiş borcu olan kurumların / belediyelerin borçlanmalarını yasaklamaktadır. Yatırım projelerinin teknik, ekonomik ve finansal açıdan uygulanabilir ve Dünya Bankası'nın koruma önlemi politikalarına uygun olması gerekmektedir.

Potansiyel Olarak Uygun Projeler

Sektör	Amaçlar (Sürdürülebilir Kentsel Gelişim)	Potansiyel Yatırımlar ve Destekler
<u>Su ve Atık Su</u>	- Su kaynaklarının entegre ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması - Su ve atık su hizmetlerinin kalitesinin iyileştirilmesi, - Su ve atık su hizmetlerinde enerji verimliliğinin artırılması, - Gelir getirmeyen su miktarlarının azaltılması - Güvenli içme suyuna erişimin sağlanması - Su kaynaklarının korunması, - Yağmur suyu hizmetlerinin iyileştirilmesi	- Aşağıdaki altyapı tesislerinin yeni / genişletme inşası veya ileri teknoloji için ıslahı / yükseltilmesi: * Atık su arıtma tesisleri (AAT), * İçme suyu arıtma tesisleri (İAT), * Su isale hatları, rezervuarlar, dağıtım şebekeleri - * Atık su ve yağmur suyu şebekeleri ve kolektör hatları, - Aktif Su Sızıntısı Tespit ve Basınç Yönetim Sistemleri, - İçme suyu arıtma tesisleri ve atıksu arıtma tesisleri için kapsamlı Enerji Yönetim Sistemlerinin kurulması, - Mevcut sistemlerin Enerji Tasarruflu Su Pompaları ve Ekipmanlar ile değiştirilmesi (örneğin hava motorunun yükseltilmesi),

Sektör	Amaçlar (Sürdürülebilir Kentsel Gelişim)	Potansiyel Yatırımlar ve Destekler
		otomatik kontrol sistemlerinin kurulması, vs. - Atık çamurundan / biyogazdan enerji üretimi, - Mal alımı (örneğin su sayaçları, taşıtlar, kanalizasyon kanalı kontrol sistemleri, vs.)
Toplu Taşıma	- Hava kirliliğinin azaltılması - Toplu taşımanın parasal açıdan karşılanabilirliğinin ve erişilebilirliğinin artırılması - Kentsel ulaşım altyapısının ve hizmetlerinin kalitesinin ve performansının iyileştirilmesi - Daha iyi kentsel ulaşım ve toplu taşıma yönetimi - Yol güvenliğinin artırılması - Otobüsle toplu taşıma hizmetlerinin iyileştirilmesi ve daha temiz hizmet sunumu	- Transit Odaklı Gelişim - Metro hattı sistemi ve ağı - Hafif raylı sistem ve ağ - Feribot taşımacılığı projeleri - Kentsel yol rehabilitasyonu - Şehir merkezlerinde alternatif ulaşım yöntemlerinin teşvik edilmesi; bisiklet yolları / bisiklet paylaşımı, yayalaştırma - Ulaşım hizmetlerinin verimliliğini arttırmaya yönelik trafik yönetim sistemleri - Belediye ve Şehir Otobüslerinin Verimliliği: otobüs sistemini iyileştirilmesi ve çevre dostu otobüsler - Akıllı ulaşım sistemi çözümleri/ büyük veri analizi /veri merkezi/toplu taşıma verileri için veri standartları / - Trafik Akışının Optimizasyonu – Yeşil Kuşak Teknolojileri
Atık Yönetimi	- Sürdürülebilir, güvenli ve çevre dostu / sosyal açıdan sağlıklı katı atık yönetiminin desteklenmesi, - Katı atık yönetimi için entegre çözümlerin desteklenmesi, - Katı atık hizmetlerinde enerji verimliliğinin artırılması, - Katı atık yönetimi hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi	- Farkındalık yaratma ve halkın katılımı faaliyetleri yoluyla katı atıkların önlenmesi, azaltılması, geri kazanımı / yeniden kullanımı, geri dönüşümü / kompostlaştırılması dahil olmak üzere entegre atık yönetim sistemleri. - Atık transfer istasyonları (transfer sistemi optimizasyonu dahil olmak üzere), - Katı atık düzenli depolama tesisleri, - Katı atık yakma tesisleri, - Atıktan Enerji Üretimi sistemleri - Mal alımları (taşıt, ekipman, vs.)

Sektör	Amaçlar (Sürdürülebilir Kentsel Gelişim)	Potansiyel Yatırımlar ve Destekler
Enerji	- Çevre dostu enerji kaynaklarının artırılması - Sera gazı emisyonlarının azaltılması - Belediye hizmetleri altyapısında ve modellerinde enerji verimliliğinin artırılması	- Güneş enerjisi - Jeotermal Enerji - Güneş santralleri ve Belediye Binalarında Rüzgar Türbinleri - Tüm belediye sektörlerinde enerji tüketimini azaltan enerji verimliliği projeleri - AAT ve Katı Atık Tesislerinde Biyogazdan Enerji Üretimi - Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinin yapımı ve genişletilmesi (veya Atıktan Enerji Üretimi amaçlı yakma tesisleri)
Sosyal Hizmetler	- Yaşam kalitesinin ve yaşanabilirliğin iyileştirilmesi - Kamu hizmetlerinde sosyal kapsayıcılığın artırılması	- Toplum Merkezleri (çoğunlukla mesleki eğitim ve psiko-sosyal destek sağlayan ve aynı zamanda yaygın eğitim faaliyetleri, hobi kursları (resim, dikiş, vs.) gibi başka hizmetler sunan, gençlere ve kadınlara hitap eden alanlarda uzmanlaşmış merkezler) - Huzurevleri - Kadın Sığınma Evleri - Semt kreşleri - Gençlik merkezleri - Engelli rehabilitasyon merkezleri - Anaokulları.
Afet Riski Yönetimi	- Şehirlerin afetlere karşı dayanıklılığının artırılması	- Afet riski yönetimi ve müdahale kapasitesi - Belediye ve kamu binalarının depreme karşı güçlendirilmesi ve yeniden inşası - Taşkın kontrolü ve taşkından korunma sistemi ve altyapısı - İtfaiye hizmetleri
Çevre	- Çevrenin temizlenmesi - Kirliliğin azaltılması	- Deniz kirliliği yönetimi - Plastik atıkların azaltılması - Belediye temiz hava eylem planlarının uygulanması için gerekli olan yatırımlar
Yukarıda sayılan tüm sektörlerle yönelik Danışmanlık Hizmetleri ve	- Kurumsal kapasitenin ve verimliliğin artırılması - Teknik kapasitenin ve planlama kapasitesinin geliştirilmesi	- Danışmanlık hizmetleri (Kontrol Danışmanlığı) - Kapasite oluşturma faaliyetleri (eğitimler, çalıştaylar, çalışma gezileri, vs.)

Sektör	Amaçlar (Sürdürülebilir Kentsel Gelişim)	Potansiyel Yatırımlar ve Destekler
Kapasite Oluşturma		- Planlama çalışmaları, fizibilite etütleri, teknik tasarımlar, çevresel ve sosyal değerlendirmeler, vs. - Öz kaynakların geliştirilmesi dahil olmak üzere finansal yönetim performansı ve sistemleri - BT ve Yönetim Bilgi Sistemleri (şehir verileri, yönetim bilgi sistemleri, SCADA sistemi, vs.) - Coğrafi Bilgi Sistemleri (arazi / coğrafi veriler dahil olmak üzere iş süreçlerinin etkinleştirilmesi; coğrafi bilgi sistemlerinin (CBS) tasarlanması; coğrafi veri data yönetimi; CBS'lerin Türkiye'nin Ulusal Mekansal Veri Altyapısı çerçevesi / hizmetleri içerisinde karşılıklı olarak çalışabilirliği)

EK 5 PAYDAŞ KATILIM ÇERÇEVESİ

GİRİŞ

Sürdürülebilir Şehirler Projesi Türkiye'deki şehirlerin sürdürülebilirliğinin arttırılmasını desteklemeyi (sürdürülebilirliğin üç boyutu: çevresel, ekonomik/finansal ve sosyal) ve katılımcı belediyelerde ve idarelerde hedeflenen belediye hizmetlerine erişimi arttırmayı amaçlamaktadır. Proje talep odaklı bir yaklaşımla belediye altyapı yatırımlarını finanse etmektedir. Program kapsamında bugüne kadar iki proje finanse edilmiştir; Sürdürülebilir Şehirler Projesi I (Aralık 2016'da imzalanmıştır) ve Sürdürülebilir Şehirler Projesi II (Mayıs 2018'de imzalanmıştır).

SŞP-II Ek Finansmanı, SŞP-I'in A Bileşeni kapsamında sağlanmakta olan sürdürülebilir kentsel gelişim ve sermaye yatırım planlaması teknik yardım çalışmalarında duyulan bir ihtiyaca cevap olarak doğmuştur. SŞP-II'nin tasarımından ve onaylanmasında bu yana, belediyelerin sürdürülebilir kentsel gelişim yatırımlarına olan taleplerinde önemli bir artış kaydedilmiştir. Bu istisnai talep, toplu taşıma, su ve kanalizasyon, katı atık yönetimi, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, çevre, afetlere ve iklim etkilerine karşı dayanıklılık ve sosyal altyapı hizmetlerini iyileştirmeye yönelik yatırımların tespitini içermektedir. Önerilen Ek Finansman İlbank'ın öncelikli projeleri yakın vadede finanse etmesine olanak tanıyacaktır. Ayrıca İlbank'ın, Türkiye Hükümeti'nin ve Dünya Bankası'nın sürdürülebilir şehirler yaklaşımını hem sektörel hem de mekansal olarak yaygınlaştırmalarını ve böylelikle SŞP'nin kalkınma etkililiğini arttırmalarını destekleyecektir.

Ek Finansman SŞP-II ile aynı yapıyı takip edecektir:

Bileşen A: Talep odaklı bir yaklaşım ile, toplu taşıma, su ve atık su, katı atık yönetimi, enerji, çevre, afetlere ve iklim etkilerine karşı dayanıklılık ve sosyal altyapı hizmetlerini iyileştirmeye yönelik belediye altyapı yatırımları için belediye finansmanı sağlayacaktır. Bu bileşen kapsamında, mal tedariki, yapım işleri, danışmanlık dışı hizmetler ve danışmanlık hizmetleri finanse edilecektir (mühendislik tasarımı ve inşaat kontrolörlüğü için yerel teknik danışmanların tutulması dahil olmak üzere).

Bileşen B: (İlbank tarafından finanse edilmektedir) Proje yönetimi, izleme ve değerlendirme, erişim ve iletişim faaliyetlerine yönelik mal alımlarını ve danışmanlık hizmetlerini finanse etmektedir.

SŞP II Ek Finansman alt projelerin (yatırımların) özelliği bakımından SŞP-II'ye çok benzer olacaktır. Her bir potansiyel yatırım alanının hedefi aşağıdaki Tablo 1'de açıklanmaktadır.

Tablo 1. SŞP II Ek Finansman kapsamında Öngörülen Yatırımlar

Alanlar	Öngörülen Yatırımlar
Su ve atık su	Kritik altyapının, su sızıntısı tespit ve yönetim sistemlerinin ve enerji yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve rehabilitasyonu, su ve atık su hizmetlerinin kalite yönetimi için kritik malların alımı
Toplu taşıma	Transit odaklı gelişim, toplu taşıma hizmetlerinin ve bisiklet gibi alternatif ulaşım yöntemlerinin teşvik edilmesi, belediye ve şehir otobüslerinde verimliliğin artırılması, akıllı ulaşım sistemi çözümleri ve trafik akışının optimizasyonu
Atık yönetimi	Geri dönüşüm, yeniden kullanım, kompost ve benzeri modern atık transfer istasyonları, katı atık yakma tesisleri, atıktan enerji üretimi, sistemleri ve kaliteli ve sürdürülebilir katı atık yönetimi için gerekli malların alımı
Enerji	Yenilenebilir enerji kaynakları (güneş, rüzgar, jeotermal), atıksu arıtma tesislerinden ve katı atık tesislerinden enerji üretimi için biyogazın kullanımı, belediye binalarında ve altyapılarında enerji verimliliği projeleri
Sosyal kapsayıcılık	Gençlere, yaşlılara, kadınlara ve engellilere yönelik özel sosyal hizmetler sunanlar dahil olmak üzere toplum merkezlerinin; huzurevlerinin ve kadın sığınma evlerinin geliştirilmesi; kreşler ve anaokulları yoluyla çocuk bakım hizmetleri sağlanması; yaşlı ve engelli dostu kamu parklarının ve yeşil alanların sağlanması
Afet risk yönetimi	Belediye ve kamu binalarının depreme karşı güçlendirilmesi ve yeniden inşası; Afet riski yönetimi ve müdahale kapasitesi; Taşkın kontrolü ve taşkından korunma sistemi ve altyapısı ve itfaiye hizmetleri
Çevre	Deniz kirliliği yönetimi, plastik atıkların azaltılması ve belediye temiz hava eylem planlarının uygulanması için gerekli olan yatırımlar belediye temiz hava eylem planlarının uygulanması için gerekli olan yatırımlar.
Kurumsal Kapasite	Proje kontrolörlüğü; ilgili kurumlarda kapasite geliştirme; planlama, fizibilite ve teknik etütler; çevresel ve sosyal değerlendirmeler; belediye düzeyinde Teknik ve planlama kapasitesinin desteklenmesine yönelik olarak şehir verileri, yönetim sistemleri, coğrafi bilgi sistemleri (CBS) dahil olmak üzere BT ve veri yönetim sistemleri ile ilgili danışmanlık hizmetleri

Şu an için yatırımcı belediyelerin ve projelerinin hiçbirini bilinmemektedir. Dolayısıyla, alt projelerin yatırım bölgeleri, yerleri ve etkileri belirlenmemektedir. Yatırım sahaları belli olduktan sonra alt projelerinin çevresel ve sosyal etkilerinin belirlenmesinde yatırımcı belediyelere rehberlik sağlamak amacıyla İLBANK tarafından iki çerçeve belge hazırlanmıştır; i) Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ) ve ii) Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim Politika Çerçevesi (AEYYPÇ).

Paydaş Katılım Çerçevesinin (PKÇ) Gerekçesi

Bu Paydaş Katılım Çerçevesi (PKÇ) SŞP-II Ek Finansman projesinin (bundan böyle “Proje” olarak anılacaktır) Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ) bir parçasını oluşturmaktadır.

Alt projeler ve yatırım yerleri henüz belli olmadığından dolayı, İLBANK tarafından yatırımcı belediyelerin alt projeleri için kabul edecekleri katılım yaklaşımını ve metodolojisini belirleyen bir PKÇ hazırlanmıştır. PKÇ belediyeler ile potansiyel olarak projelerden etkilenecek taraflar veya proje ile bir şekilde ilgisi bulunan taraflar (paydaşlar) arasında sürekli bir karşılıklı etkileşim sürecinin oluşturulmasını destekleyen bir çerçeve . Bu süreç, tüm proje ömrü boyunca (tasarım, inşaat öncesi, inşaat, işletme, işletmeden çıkarma) çeşitli faaliyetlerin ve araçların kullanılması yoluyla tüm proje paydaşlarının aktif katılımını arttırmaya yönelik sağlam bir katılım sürecinin oluşturulmasını sağlamaktadır.

Paydaş Katılım Çerçevesinin Amaçları

Bu Paydaş Katılım Çerçevesinin amacı karar verme sürecini iyileştirmek ve kolaylaştırmak, projeden etkilenen kişiler ve diğer paydaşlar arasında zamanlı bir şekilde sürekli diyalog sağlamak ve bu grupların Proje kararlarını etkileyebilecek görüş ve endişelerini dile getirmek için eşit ve yeterli fırsata sahip olmalarını sağlamaktır. Bu Paydaş Katılım Çerçevesi aynı zamanda yatırımlar belli olduktan sonra her bir her bir alt proje için hazırlanacak Paydaş Katılım Planlarının (PKP) temelini oluşturacaktır.

Bu Paydaş Katılım Çerçevesinin temel amaçları şu şekilde özetlenebilir:

- Belediyelerin paydaşları belirlemelerine ve özellikle projeden etkilenen kişiler olmak üzere belirlenen tüm paydaşlar ile yapıcı bir ilişki kurmalarına ve sürdürmelerine yardımcı olacak sistematik bir paydaş katılımı yaklaşımı oluşturmak
- Projeye yönelik paydaş ilgisinin ve desteğinin seviyesini değerlendirmek ve proje tasarımında ve çevresel ve sosyal performansın değerlendirilmesinde proje paydaşlarının görüşlerinin dikkate alınmasını sağlamak
- Proje ömrü boyunca projeden etkilenen taraflar ile potansiyel olarak etki yaratabilecek konularda etkili ve kapsayıcı bir katılım sürecini desteklemek ve bunun için gerekli araçları sağlamak
- Çevresel ve sosyal riskler ve etkiler hakkındaki teknik ve kültürel açıdan anlamlı proje bilgilerinin zamanlı bir şekilde, anlaşılabilir ve erişilebilir bir formatta açıklanmasını sağlamak
- Projeden etkilenen taraflara sorunlarını ve şikayetlerini iletebilmeleri için erişilebilir ve kapsayıcı yollar sunmak ve belediyelerin bu şikayetlere cevap vermelerine bunları uygun şekilde yönetmelerine olanak tanımak

Etkili paydaş katılımı faaliyetleri gerçekleştirebilmek için bir “sosyal ruhsat” sunar ve yatırımcı belediyeler ile paydaşlar arasında karşılıklı güven, saygı ve şeffaf iletişim temeline dayanır. İyi oluşturulmuş bir paydaş katılım süreci karar verme sürecini iyileştirmenin yanı sıra maliyet ve riskler yöneterek proje performansını yükseltir, çatışmaları önler ve kurumsal politikayı iyileştirir, yönetişime proje uygulaması ve etkileri hakkında sürekli geri bildirim sağlar ve paydaş etkileşimlerinin yönetilmesini sağlar.

PAYDAŞ KATILIM SÜRECİ

Bu Paydaş Katılım Çerçevesine dayalı olarak, belediyelerin her bir alt proje için ayrı bir Paydaş Katılım Çerçevesi hazırlaması gerekecektir. Bunun için aşağıda belirtilen süreç takip edilecektir.

Paydaş Tespiti

Alt projelerin ayak izleri belli olduktan sonra, paydaş katılım sürecinde atılacak ilk adım proje paydaşlarını belirlemek olacaktır. Belediyeler paydaşları belirlerken aynı zamanda proje ile ilgili öncelikler ve amaçlar dahil olmak üzere katılım sürecindeki ihtiyaçları ve beklentileri de belirleyecektir. Paydaşların tespitinden sonra, belediyeler her bir paydaş için en iyi katılım yöntemini ve aracını seçecektir.

Proje faaliyetlerine katılımı daha güç bulabilecek bireyler ve gruplar ile marjinal veya kırılgan durumları sebebiyle Projeden farklı veya orantısız bir şekilde etkilenebilecek bireyler ve gruplar olabilir. Dolayısıyla, belediyelerin alt projelerinin farklı paydaşlar üzerindeki etkilerini araştırmaları önemlidir. Katılım yöntemi tespit edilen her bir paydaş için özel olarak tasarlanarak projeye katılımları sağlanmalıdır.

Paydaş Katılım Çerçevesi alt projelerin değişen koşullarına göre güncellenen ve revize edilen canlı bir belge olacaktır. Bir projenin tasarım aşamasında tespit edilen paydaşlar uygulama sırasında değişebilir ve buna göre planın güncellenmesi gerekir.

Paydaşlar aşağıdaki tespitlere göre sürekli olarak belirlenecektir:

- Alt projeden ***etkilenebilecek*** veya alt projeyle ***ilgisi olabilecek*** çeşitli paydaş kategorileri;
- Bu kategorilerin her biri içerisinde aşağıdaki hususlar dikkate alınarak belirlenecek olan spesifik bireyler (hassas bireyler dahil olmak üzere), gruplar ve kuruluşlar:
 - Etki alanı; öngörülen etkilerin (hem olumlu hem olumsuz) gerçekleşeceği coğrafi lokasyon; dolayısıyla insanların ve işletmelerin etkilenebileceği yerler
 - Gerçekleşebilecek etkilerin yapısı; dolayısıyla bu konularla ilgisi olabilecek ulusal / yerel yönetim türleri, STK'lar, akademik kuruluşlar ve araştırma kuruluşları, bu konularla ilgisi olabilecek başka organlar

Alt projenin paydaşlar üzerindeki etkisinin büyüklüğüne bağlı olarak, katılım yönteminin sıklığı ve yoğunluğu da orantısal olarak artacaktır. Dolayısıyla, ilgili paydaşlar üzerindeki çevresel ve sosyal etkilerin seviyesini belirlemek için projeye özgü Paydaş Katılım Planlarının mevcut ÇSYÇ/ÇSYP ve/veya AEYYPÇ/AEYYEP'ye uygun olarak hazırlanması önemlidir. Bu proje belgeleri, Paydaş Katılım Planlarının hazırlanması aşamasında dikkate alınması gereken kadınlar, yaşlılar, engelliler, sığınmacılar, mevsimsel işçiler gibi hassas gruplar (eğer varsa) hakkında bilgi sağlayacaktır. Seçilen tüm katılım yöntemlerinin hedeflenen farklı paydaş gruplarının her biri için kültürel açıdan kabul edilebilir ve uygun olması gerekir.

Paydaş Katılımı Yöntemleri

Paydaşların katılımını sağlamak, istişare yapmak ve paydaşlardan bilgi toplayarak onlara bilgi vermek için çeşitli katılım yöntemleri uygulanabilir.

Paydaşların ihtiyaçlarına ve endişelerine ek olarak etki düzeyi belirli gruplar ile katılım faaliyetleri için seçilen araç ve yöntemlerin temelini oluşturacaktır. Projenin belirli paydaşları için öngörülen katılım yöntemleri ve uygulama araçları aşağıdaki Tablo 2’de sunulmaktadır. Bu yöntemler ve araçlar genel niteliktedir ve projeye özgü PKP’ler hazırlandıktan sonra bunlara göre revize edilmeleri gerekmektedir.

Tablo 2. Proje Kapsamında Uygulanacak Katılım Yöntemleri

Katılım Yöntemi	Yöntemin Uygulanması	Muhtemel Paydaşlar
Haberleşmeler (Mektup, Telefon, E-posta)	- Projenin gereklilikleri ve etkileri ile ilgili bilgi paylaşımı (özellikle teknik bilgiler) - Proje uygulaması sırasındaki toplantılara ve önemli etkinliklere davet - İzinlerin ve ruhsatların alınmasına, proje arazisinin devrine ve tahsisine ilişkin düzenlemeler - Proje uygulaması için kullanılacak bilgi ve veri talepleri	Diğer ilgili kamu kurumlarının ve kuruluşlarının görevlileri, STK'lar, yerel yönetim, akademik kuruluşlar, ulusal ve yerel medya ve kurumlar/kuruluşlar
Bire bir görüşme	- Hassas konuların serbest bir şekilde konuşulmasına olanak tanıyan bireysel bazda bilgi toplama - Kilit aktörler ile kişisel bağlantılar kurma	Diğer ilgili kamu kurumlarının ve kuruluşlarının görevlileri, STK'lar, yerel yönetim, akademik kuruluşlar, kurumlar/kuruluşlar, yükleniciler ve danışmanlar
Resmi toplantı	- Projenin gereklilikleri ve etkileri ile ilgili bilgi toplama - Üst düzey bir grup paydaştan proje ile ilgili görüşlerini, geri bildirimlerini, düşüncelerini ve algılarını öğrenme - Üst düzey paydaşlar ile ilişkiler kurma	Diğer ilgili kamu kurumlarının ve kuruluşlarının görevlileri, STK'lar, yerel yönetim, akademik kuruluşlar, kurumlar/kuruluşlar, yükleniciler ve danışmanlar
Halkın katılımı toplantısı	- Özellikle topluluklar olmak üzere büyük bir paydaş grubu ile bilgi paylaşımı (özellikle teknik olmayan konularda) - Bir grup paydaştan proje ile ilgili görüşlerini, geri bildirimlerini, düşüncelerini ve algılarını öğrenme - Proje ile ilgili şikayet ve endişelerini öğrenme - Etkilenen topluluklar ve gruplar ile ilişkiler kurma	Etkilenen topluluklar ve gruplar, yerel STK'lar, yerel yönetim, işletmeler ve kuruluşlar/kurumlar s
Yüz yüze görüşme	- Projeden etkilenen taraflardan bireysel bazda başlangıç verilerinin toplanması - Bireysel bazda projenin çevresel ve sosyal etkilerinin ve faaliyetlerinin izlenmesi - Bireysel bazda ilişkilerin kurulması	Projeden etkilenen kişiler, işçiler
Odak grubu görüşmesi	- Kırılgan gruplar dahil olmak üzere belirli bir grup ile belirli konularda bilgi paylaşımı - Belirli bir gruptan proje ile ilgili	Belirli hedef gruplar, kırılgan gruplar

Katılım Yöntemi	Yöntemin Uygulanması	Muhtemel Paydaşlar
	- görüşlerini, geri bildirimlerini, düşüncelerini ve algılarını öğrenme - Belirli bir gruptan proje ile ilgili şikayet ve endişelerini öğrenme - Projenin belirli bir grup üzerindeki çevresel ve sosyal etkilerinin ve faaliyetlerinin izlenmesi - Belirli gruplar ile ilişkiler kurma	
Proje / Belediye / ILBANK web sitesi	- Bilgi paylaşımı ve kaydedilen ilerleme hakkında güncel bilgiler sunma - ÇSED, ÇSYP, AEYYPC, EAYYEP ve diğer ilgili proje belgelerinin açıklanması - Kilit etkinliklerin, tarihlerin ve yayınlanan belgelerin duyurulması	Etkilenen topluluklar, projeden etkilenen kişiler, ulusal ve yerel medya, akademik kuruluşlar, STK'lar, işletmeler ve kuruluşlar/kurumlar
Sosyal medya (Facebook, Twitter, Instagram hesapları, WhatsApp grupları)	- Teknik olmayan bilgi paylaşımı ve kaydedilen ilerleme hakkında güncel bilgiler sunma - Kilit etkinliklerin, tarihlerin ve yayınlanan belgelerin duyurulması	Etkilenen topluluklar, projeden etkilenen kişiler, ulusal ve yerel medya, akademik kuruluşlar, STK'lar, işletmeler ve kuruluşlar/kurumlar
Proje bilgilendirme broşürleri / bildirileri	- Düzenli olarak güncel bilgiler sunmak amacıyla kısa proje bilgilerinin paylaşılması - Arazi edinimi, araziye giriş ve çıkış, proje takvimi ve benzeri konularda bilgi sağlama - Spesifik proje bilgilerinin duyurulması	Etkilenen topluluklar, projeden etkilenen kişiler, işletmeler ve kuruluşlar/kurumlar

Paydaş Katılımı Etkinliklerinin Zamanlaması

ÇSED/ÇSYP ve AEYYEP uygulaması sırasında gerçekleştirilmesi gereken paydaş katılımı faaliyetlerinin zamanlı bir şekilde uygulanması, özellikle maliyet etkin bir proje tasarımı olanak tanıyacak olan potansiyel olumsuz ve olumlu etkilerin erken tespiti ve önlenmesi / yönetilmesi olmak üzere projenin risk yönetim sürecinin desteklenmesinde kritik önem taşır.

Paydaş katılımı, planlama ve tasarımdan, inşaat ve işletme aşamalarından başlayıp işletmeye alma aşamasının sonuna kadar uzanan proje ömrü boyunca devam eden süreçtir.

Belediyeler tarafından hazırlanacak olan projeye özgü Paydaş Katılım Planlarının tüm proje ömrünü kapsayan ve her bir proje aşamasında gerçekleştirilecek katılım faaliyetlerinin zamanlamasını ve sıklığını gösteren bir paydaş katılım stratejisi sunmaları gerekecektir.

Paydaş Katılımına İlişkin Kurumsal Düzenlemeler

Projeye özgü paydaş katılım planlarının ve bunların bir parçasını oluşturan görevlerin yönetilmesi, koordinasyonu ve uygulanması ilgili belediye bünyesinde bu amaçla görevlendirilen ekip üyelerinin sorumluluğu olacaktır. Paydaş katılım planlarının uygulanmasında belediyeler aşağıdakilerden sorumlu olacaktır:

- Taslak PKP'nin içeriğinin hazırlanması ve güncellenmesi (Bu PKÇ doğrultusunda ve nihai onay için İLBANK ile paylaşılması)
- Katılım faaliyetlerinin uygulanması ve izlenmesi için özel olarak görevlendirilen personelin değerlendirilmesi
- Projeye özgü PKP kapsamında taahhüt edilen katılım araçlarının ve materyallerinin hazırlanması ve bunların zamanlı bir şekilde uygulanması ve/veya yaygınlaştırılması
- Tüm paydaş katılım etkinliklerinin onaylanması ve kolaylaştırılması; paydaş katılım etkinliklerini destekleyecek materyallerin açıklanması
- Tüm katılım etkinliklerinin kayıtlarının tutulması, izlenmesi ve düzenli olarak İLBANK'a raporlama yapılması (altı aylık ilerleme raporlarında katılım faaliyetlerine ilişkin girdiler sağlayarak)
- Gerçekleştirilen görevlere ilişkin alınan tüm geri bildirimlerin ilgili dokümanlara dahil edilerek karar verme sürecine yansıtılması
- Paydaş veri tabanının tutulması.

Paydaş Katılımının Temel İlkeleri

Paydaş Katılım Çerçevesi ve ilgili Paydaş Katılım Planları tüm katılım faaliyetlerinde aşağıdaki temel ilkelerin uygulanmasını sağlayacaktır:

- Katılım faaliyetlerinin zamanlaması ve sayısı, bir yandan yerel paydaşların 'günlük işlerinin' aksamasını önlerken ve istişare yorgunluğundan kaçınırken aynı zamanda paydaş katılımını en üst düzeye çıkaracak şekilde tasarlanmalıdır
- Tüm katılım faaliyetleri projeye özgü paydaş katılım planına ve programına uygun olmalıdır ve ÇSED, ÇSYP ve varsa EAYYEP dokümanlarında belirtilen taahhütler doğrultusunda gerçekleştirilmelidir.
- Tüm katılım faaliyetlerinin kayıt altına alınması, eylem gerektiren geri bildirimlerin ve bulguların ilgili dokümanlara yansıtılması sorunlu taraflarla paylaşılması ve zamanlı bir şekilde takip edilmesi sağlanmalıdır.
- Her katılım faaliyetinin kültürel açıdan uygun ve yeterli olması, ilgili tüm paydaşların eşit bir şekilde erişimine açık olması ve zamanlı bir şekilde duyulması ve paydaşların katılımlarının ve geri bildirimlerinin artırılması sağlanmalıdır
- Projeye özgü Paydaş Katılım Planları proje boyunca gerektiğinde güncellenmelidir.

GEÇMİŞ PAYDAŞ KATILIMI FAALİYETLERİNİN ÖZETİ

İLBANK 27 Mart 2019 tarihinde projenin (bu Paydaş Katılım Çerçevesini de içeren) ÇSYÇ ve AEYYPÇ dokümanlarını açıklamak için bir halkın katılımı toplantısı düzenlemiştir. Toplantının kısa bir özeti ÇSYÇ dokümanının 8. Bölümünde sunulmaktadır.

ŞİKAYET GİDERME MEKANİZMASI

Belediyeler tarafından hem harici hem de dahili paydaşların (işçiler vs.) potansiyel kullanımı için bir Şikayet Mekanizması geliştirilecektir. Şikayet Mekanizmasının amacı, şikayette bulunan bir kişinin durumunun proje faaliyetleri sonucunda kötüleşmesinden kaynaklanabilecek şikayetleri zamanlı bir şekilde çözmektir.

Her bir katılımcı belediye bir şikayet sistemi oluşturacak ve bu sistemin yönetilmesi için özel olarak personel görevlendirecektir. Sistem kurulduktan sonra, tüm paydaşlara duyurularak tanıtılacak ve herkese eşit erişim imkanı sağlanacaktır. Projenin oluşturduğu etkinin büyüklüğüne ve farklı belediyelerin ihtiyaçlarına bağlı olarak bir çağrı hattı oluşturulabilir veya sorumlu görevlilerin telefon numaraları etkilenen kişilere ve topluluklara verilebilir.

Belediyenin kullandığı farklı kanallar yoluyla (formlar, telefon, personele bizzat bildirim, vs.) alınan her bir şikayet kayıt altına alınacak ve şikayetin çözülmesi için görevlendirilen tarafça zamanlı bir şekilde müdahalede bulunulabilmesi ve önlem alınabilmesi sağlanacaktır. Kullanım kolaylığı için, bu Paydaş Katılım çerçevesinin ekinde (bakınız Ek-6) iki şikayet formu (Şikayet Kayıt Formu ve Şikayet Kapanış Formu) sunulmuştur.

Genel olarak, tüm belediyeler vatandaşların talep ve şikayetlerinin alınabilmesi için Beyaz Masa adı verilen bir sistem benimsenmiştir. Beyaz Masa sistemi bir Şikayet Mekanizması olarak düşünülmemekle birlikte, belediyelerin kendi bünyeleri içinde benimsedikleri genel bir şikayet sistemi olarak kabul edilmektedir. Projeye özel düzenlemeler yoluyla Beyaz Masa mekanizmasının mevcut uygulamasının iyileştirilmesi amaçlanacaktır. Bir alt projeye ilişkin bir şikayet öncelikle belediye düzeyinde bildirilecek ve belirlenen süre içerisinde bu amaçla görevlendirilen personel tarafından ele alınacaktır. Şikayet sahibinin şikayete ilişkin çözümünden memnun olmaması durumunda, şikayet daha üst seviyelere aktarılacaktır. Şikayetlerin bildirilmesine ilişkin başka kanallar da olacaktır; örneğin ücretsiz telefon hattı, online formlar, belediyelerin vatandaşların şikayetleri için oluşturmuş olduğu sosyal medya hesapları, vs. Tablo 4, projenin benimseyeceği dört seviyeli şikayet sistemini göstermektedir.

Tablo 4. Proje Şikayet Mekanizması

Seviye	Yetkili Kurum	Yöntem	Prosedürler	Cevap Süresi
1.	Belediye (çağrı hattı, Beyaz Masa, e-posta, online formlar, vs.)	Şahsen, telefon ile, yazılı olarak, elektronik yollarla – her halükarda şikayetler bir şikayet kütüğüne kaydedilecektir.	Belediye alt projenin şikayet ve geri bildirim mekanizmasının çalıştırılması ve yönetilmesi için bir Halkla İletişim Görevlisi atayacaktır. Şikayetler değerlendirilir. Gerek duyulması halinde yerinde inceleme yapılır Şikayetle ilgili olarak yapılan müdahale / telafi edici önlem başvuru sahibine bildirilir.	2 hafta

Seviye	Yetkili Kurum	Yöntem	Prosedürler	Cevap Süresi
			Eğer şikayet çözülemez ise, şikayetin özelliğine bağlı olarak İkinci seviye veya asliye mahkemesi.	
2.	İLBANK - Ankara (telefon numarası, adres, e-posta)	Telefon ile, yazılı olarak, elektronik yollarla	Şikayetin alındığı teyit edilir. Şikayet belediye tarafından değerlendirilir ve İLBANK bilgilendirilir. Şikayetle ilgili olarak yapılan müdahale / telafi edici önlem belediye tarafından başvuru sahibine bildirilir. İLBANK şikayet mekanizmasının sorunsuz bir şekilde çalıştırılması konusunda belediyeyi takip eder. Eğer şikayet çözülemez ise, başvuru sahibi Asliye Mahkemesine yönlendirilir.	4 hafta
3.	Dünya Bankası'nın Kurumsal Şikayet Birimi		Dünya Bankası'nın Kurumsal Şikayet Birimine nasıl şikayet başvurusunda bulunulabileceği hakkında bilgi için, http://www.worldbank.org/GRS adresini ziyaret ediniz. Dünya Bankası'nın Teftiş Paneline nasıl şikayet başvurusunda bulunulabileceği hakkında bilgi için www.inspectionpanel.org adresini ziyaret ediniz.	
4.	Sorumlu Asliye Mahkemesi (adres)	Yazılı olarak	Yasal rejime bağlı olarak	Yasal rejime bağlı olarak

İZLEME VE RAPORLAMA

Paydaş katılım sürecinin izlenmesi ve değerlendirilmesi, Proje Uygulaması için zamanlı ve etkili bir karar verme için büyük önem taşır.

Her bir projeye özgü Paydaş Katılım Planı katılım faaliyetlerine ilişkin bir takvim içerecek ve katılım faaliyetlerinin uygulanmasından ve izlenmesinden sorumlu taraflar belirlenecektir. Katılım faaliyetlerinin izlenmesi için, PKP'nin amaçlarını, spesifik görevleri ve eylemleri yansıtan kilit performans göstergeleri belirlenebilir. Proje aşamaları bazında hazırlanan bir dizi örnek kilit performans göstergesi Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. Proje aşamaları bazında örnek kilit performans göstergeleri

Proje Aşaması	Gösterge	Doğrulama Yöntemi
Tasarım ve Planlama	Alt projeye özgü PKP'lerin hazırlanması	Hazırlanan PKP sayısı
	Proje bilgilerinin sunulması ve ÇSED / ÇSYP ve/veya AEYYPÇ/EAYYEP gibi proje dokümanlarının tanıtılması için halkın katılımı toplantılarının düzenlenmesi	Gerçekleştirilen toplantı sayısı Katılımcı sayısı ve türleri
	Paydaş Katılım Planının uygulanması için özel personel görevlendirilmesi	Görevlendirilen personel isimleri
	Proje Şikayet Mekanizmasının kurulması	Şikayet Mekanizmasının çalışması
İnşaat	Proje faaliyetlerine ilişkin farkındalık yaratma	Gerçekleştirilen toplantı sayısı İnşaat sebebiyle alınan şikayet sayısında azalma
İşletme	İşletme döneminde alınan şikayet sayısı	İşletme esnasında alınan şikayet sayısında azalma

Projenin ÇSYÇ ve AEYYPÇ dokümanlarında belirlenen raporlama gereklilikleri uyarınca, belediyeler her altı ayda bir projede kaydedilen ilerleme ile ilgili olarak İLBANK'a bildirimde bulunmakla yükümlü olacaktır. Alt projeye özgü ilerleme raporları aynı zamanda belirtilen süre içerisinde gerçekleştirilen paydaş katılım faaliyetlerine ilişkin bir bölüm de içerecektir. Paydaş katılım faaliyetleri, gerçekleştirilen görevlerin, eylem süresinin, sorumlu tarafın, hedef kitlenin ve eylem amacının belirtildiği bir tablo şeklinde de sunulabilir. Belediyeler Paydaş Katılım Planında yaptıkları değişiklikleri İLBANK'a bildirecektir.

EK 6 - ÖRNEK ŞİKAYET FORMU VE ŞİKAYET KAPANIŞ FORMU
Şikayet Formu

Referans No			
Adı – Soyadı İsim ve adres vermek zorunlu olmamakla birlikte, şikayet ile ilgili geri bildirim sürecinde bilgi eksikliği sebebiyle bazı sorunların yaşanabileceği unutulmamalıdır			
Lütfen sizinle nasıl iletişime geçilmesini istediğinizi belirtiniz		Tercih ettiğiniz iletişim yolunun ayrıntılarını belirtiniz.	
E-posta			
Telefon			
Posta			
Diğer			
İl/İlçe/Köy-Mahalle			
Tarih			
		Şikayet Kategorisi	
		1. Terk (hastane, lojman)	
		2. Projeden etkilenen varlıklar/mülkler	
		3. Altyapı	
		4. Gelir kaynaklarının azalması veya tamamen kaybolması	
		5. Çevresel sorunlar (örn. kirlilik)	
		6. İstihdam	
		7. Trafik, ulaşım ve diğer riskler	
		9- Diğer (lütfen belirtiniz):	
		Şikayetin Açıklaması Ne oldu? Ne zaman oldu? Nerede oldu? Sorunun sonuçları neler?	
		Sorunun çözülmesi için ne yapılmasını istersiniz?	

İmza:

Tarih:

Şikayet Kapanış Formu

Şikayet Kapanış Numarası:	
Acil olarak gerçekleştirilmesi gereken eylem:	
Uzun vadede gerçekleştirilmesi gereken eylem (gerekli ise):	
Tazminat gerekiyor mu?	[] EVET [] HAYIR
TELAFİ EDİCİ EYLEMİN VE KARARIN KONTROLÜ	
Telafi Edici Eylemin Aşamaları	Son Tarih ve Sorumlu Kurumlar
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	

TAZMİNAT VE NİHAİ AŞAMALAR

Bu bölüm, şikayet sahibi tarafından tazminat ödemesini aldıktan ve şikayet konusu giderildikten sonra doldurulacak ve imzalanacaktır.

Notlar:

Şikayet Sahibinin
Adı-Soyadı ve İmzası

Sorumlu Kurumun/Şirketin Temsilcisinin
Unvanı-Adı-Soyadı ve İmzası

Tarih..../...../.....

EK 7. PAYDAŞ KATILIM TOPLANTISI TUTANAĞI VE KATILIMCI LİSTESİ

SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER PROJESİ-II (EK KREDİ)

ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM ÇERÇEVESİ

ARAZİ EDİNİMİ ve YENİDEN YERLEŞİM POLİTİKA ÇERÇEVESİ

PAYDAŞ KATILIM TOPLANTISI TUTANAĞI

27.03.2019

SORU 1 (Milli Emlak Genel Müdürlüğü): Proje kapsamında sadece 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun mu kullanıldığı sorularak, Ceyhan Özel Endüstri İhtisas Bölgesinde gerçekleştirilen proje gibi büyük projelerde trampa gibi farklı arazi edinim yöntemlerinin de kullanılabildiği belirtilmiştir. Bu yöntemle eşdeğerlik ilkesi kullanılarak değerlendirilerek, alternatif arazilerin önerilebildiği belirtilmiştir. Bunun dışında, 3194 sayılı Kanun altında 18. Madde uygulaması yapılarak vatandaşın mağdur edilmediği belirtilmiştir. Bunlardan başka uygulama araçları da olduğu belirtilerek, tarım arazileri için imar uygulaması yapılarak toplulaştırma yapılabildiği örnek olarak verilmiştir.

CEVAP: Projenin etki alanı sınırlı olduğu için, sadece Kamulaştırma Kanunu üzerinde durulduğu belirtilerek, arazi edinimi işlemlerinin sadece kamulaştırmayı kapsamadığı; irtifak hakkı oluşturulması, arazinin geçici olarak kiralanması gibi yöntemlerin de kullanıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, kapsamda büyük baraj projeleri gibi projelerin olmayacağı, bu nedenle proje kapsamında toplu olarak bir yeniden yerleştirme beklenmediği ifade edilmiştir. (Trampa konusunda ise, eşdeğer nitelikte arazi bulunamaması riski göz önüne alınarak, Çerçeve dokümanlarda bir yöntem olarak değerlendirilmemiştir.)

Mevcut durumda yatırım yapılacak yerel yönetimler belirlenmemiştir. Krediden faydalanacak Belediyelerin belirlenmesi ile birlikte, arazi edinimi için kendi projelerine uygun olan yasal mevzuatı belirleyeceklerdir. Dünya Bankası tarafından finanse edilen projelerde genel yaklaşım, arazi edinimi işlemlerini en az düzeyde tutarak yatırımı tamamlamaktır.

SORU 2 (Milli Emlak Genel Müdürlüğü): Proje hazırlığı yapılırken imar planları ve teknik alt yapı ihtiyacına yönelik olarak bir çalışma yapıp yapılmadığı sorulmuştur.

CEVAP: Sürdürülebilir Şehirler Projesinin ilk serisi kapsamında Avrupa Birliği tarafından hibe olarak finanse edilen bir planlama bileşeni bulunmaktadır. Ancak, yerel yönetimlerin 6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile artan acil yatırım ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için Projenin yatırım bileşeni ile planlama bileşeni paralel olarak yürütülmektedir. Bu kapsamda seçilen 10 tane Büyükşehir Belediyesi ve Su ve Kanalizasyon İdaresi için iki adet zorunlu plan (Sermaye Yatırım Planı ve Entegre Kentsel Su Yönetimi Master Planı) yapılacaktır. Bu sayede, yerel yönetimler bütüncül bakış açısı ile uzun dönem için yatırımlarını planlayacaklardır.

SORU 3 (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü): AB Fonları ile Dünya Bankası finansmanlı projelerin bir arada yürütülüp yürütülmediği sorulmuştur.

CEVAP: Suriyeli Misafirlerin yoğun olduğu güneydoğu illerinde kullanılmak üzere AB tarafından verilen 3 milyar Avroluk FRIT projesi örnek olarak gösterilmektedir. Avrupa Birliği Uluslararası Finans Kuruluşlarını (Dünya Bankası, Fransız Kalkınma Ajansı vb.) aracı olarak kullanarak bu finansmanın kullanılmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda, verilecek hibenin, söz konusu Finans Kuruluşlarının satınalma kuralları ve çevresel ve sosyal koruma politikaları kullanılarak harcanması sağlanmaktadır.  nceliđimiz, ülkemize sunulan hibe kaynakların kullanılması, yetmeyen durumda ise kredi kullanımına başvurmaktır.

SORU 4 (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü): SşP-II (Ek Kredi) kapsamında finanse edilen sektörler aynı zamanda i  finansman ile de finanse edilmektedir. Örneğin, Bisiklet Yolu Projeleri İller Bankası tarafından % 45 hibe ile finanse edilmektedir. Yerel yönetimler neye göre tercih yapacaklar?

CEVAP: Genel olarak, Dünya Bankasının kredi koşulları hakkında bilgi verilerek, uzun vadeli ve 5 yıl geri ödemesiz dönemi olan uygun koşullu krediler olduğu belirtilmiştir. Dünya Bankası kar amacı gütmeyen bir kalkınma bankası olduğu için düşük faizli ve uzun vadeli kredi temin edebilmektedir. Bununla birlikte, yerel yönetimler, hazırlattıkları Fizibilite Raporlarını esas alarak kullanacakları krediye karar vereceklerdir.

TOPLANTI KATILIMCI TUTANAGI						
Tarih:	27 Mart 2019					
Yer:	iller Bankası - Gukurambar - 4.Kat Toplantı Odası					
Konu:	SSP-2 (Ek finansman) Paydaş Katılım Toplantısı					
No	Ad-Soyad	Kurum	Görev	Telefon	e-posta	
1	Okan AKSUOĞLU	Telcel Yönetimler En.Md.	Genel Yönl. Uzmanı	410 81 62	okan.aksuoglu@csb.gov.tr	
2	Ahmet ERUN	Türkiye Belediyeler Birliği	Proje ve Finans Uzmanı	421 90 00	ahmet.erun@tbb.gov.tr	
3	Ahmet ALGUN	Tapir ve Kütüphane G.	Tapir ve Kütüphane Uzmanı		ahmet.algun@tbb.gov.tr	
4	Esra ARIKAN	Dünya Bankası	Genel Uzman	459 83 77	esarikan@worldbank.org	
5	Dila F. UYKUSUT	ILBANK A.Ş.	Teknik Uzman	508 79 36	duyusut@ilbank.gov.tr	
6	Merve YUZUKURAN	Dünya Bankası	Genel Denetim Uzmanı	459 83 77	merve.yuzukuran@worldbank.org	
7	Pervin BAYRAK	Dünya Bankası	Sevici Uzmanı		pervin.bayrak@worldbank.org	
8	Caner GÜMÜŞ	ILBANK A.Ş.	Teknik Uzman	507 79 32	cugumus@ilbank.gov.tr	
9	Selvak AYDEMİR	Milli Emlak G.M	D. Bşk	586 38 13	selvak.aydemir@csb.gov.tr	
10	Ayfer KARAPINAR	ILBANK A.Ş.	Teknik Uzman	508 79 36	ayfer.karapinar@ilbank.gov.tr	
11	Gövil EUDEROĞLU	ILBANK	Teknik Uzman	508 79 32	guederoglu@ilbank.gov.tr	
12	Devil UYSAL	ILBANK	Teknik Uzman	508 79 32	suysal@ilbank.gov.tr	
13	Gövil ASLAN	"	Müdür	508 79 03	gövil.aslan@ilbank.gov.tr	

TOPLANTI KATILIMCI TUTANAĞI						
Tarih:	27 Mart 2019					
Yer:	İller Bankası Gökcambar - 4. Kat Toplantı Salonu					
Konu:	SSP-2 (Ek Finansman) Paydaş Katılım Toplantısı					
No	Ad-Soyad	Kurum	Görev	Telefon	e-posta	
14	Yusu AK	İller Bankası A.Ş.	Teknik Uzman	532 580 1878	yak@ilbank.gov.tr	
15	Taner BAŞAR	"	"	508 7911	tbaser@ilbank.gov.tr	
16	Sinan GÜMÜŞOK	"	"	908 7909	sgumusok@ilbank.gov.tr	
17	Gülizar Eroğlu	"	Uzman	508 7929	geroglu@ilbank.gov.tr	
18	Emre Yalçın	"	Teknik Uzman	508 7916	eyalcin@ilbank.gov.tr	
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						

EK 8 -ÇSYS ve İLBANK'ın İŞGÜCÜ ve ÇALIŞMA KOŞULLARI

İLLER BANKASI'NIN FAALİYET ALANLARI

İller Bankası finansman temin etmek, proje geliştirmek ve yürütmek, danışmanlık ve teknik hizmet vermek, yerel yönetimlere genel bütçeden ayrılan payların dağıtımını yapmak, kar amaçlı gayrimenkul yatırım projeleri ile uygulamalar yapmak ve yaptırmak, talep edilen özel projeler ve kentsel altyapı projeleri ile yapım işlerini yapmak ve yaptırmak, ortak idarelere dönük her türlü eğitim ve bilgilendirme faaliyetinde bulunmak gibi ana başlıklarda önemli faaliyetlerde bulunan öncü bir kuruluştur. Çalışma alanları içerisinde içmesuyu şebeke, içmesuyu arıtma tesisi, kanalizasyon şebeke, atıksu arıtma tesisi ve katı atık tesisleri ile belediyelerin kaldırım ve yol yapım faaliyetleri, köprü yapımı ve benzeri alt yapı projeleri ve ayrıca üstyapı faaliyetleri de yer almaktadır. İller Bankası yurt içi faaliyet alanlarının yanı sıra yurt dışında da kredi ve fon kullanımı konusunda , Dünya Bankası (DB), Avrupa Yatırım Bankası (AYB), JICA ve İslam Kalkınma Bankası gibi çeşitli uluslararası kuruluşlarla yüksek düzeyde iş birliği yapmaktadır.

İLLER BANKASI'NDA ÇSYS

Kalite Yönetim Sistemi çalışmaları kapsamında, İller Bankası TS-EN-ISO:9001-2015 kalite sertifikasını elde etmiştir. İller Bankası'nın ayrı bir Çevre Sosyal Yönetim Sistemi ya da kullanmakta olduğu özel prosedürler bulunmamaktadır.

İller Bankası TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı bir kurum olarak Türk yasal mevzuatına tabidir. Bu nedenle, uyguladığı alt projeler veya imzalamış olduğu alt-kredi anlaşmaları gereği Çevre, Kamulaştırma, İskân Kanunu vb. ilgili kanunların uygulamasından sorumludur.

İller Bankası'nın kredi değerlendirme prosedürü teknik, ekonomik ve finansal kriterlere uygunluğu içermektedir. Ancak, bu kriterler arasında özellikle çevresel ve sosyal değerlendirme hususları yer almamaktadır.

İller Bankası'nın DB, AYB ve JICA gibi uluslararası kuruluşlar aracılığı ile finansman sağladığı projelerin yönetiminden sorumlu ayrı bir dairesi bulunmaktadır. Uluslararası İlişkiler Dairesi, uluslararası finansmanla yürütülen yatırımların temel yönetsel dokümanlarını kullanmaktadır.

Alt projelerin çevresel ve sosyal incelemesi, gözden geçirmesi ve izlemesi için kullanılmakta olan temel yönetsel dokümanlar ÇSYP ve AEPÇ/AEP olup, uluslararası fonlarla yönetilen projelerin ömrü boyunca uygulanmaktadır. DB finansmanlı projelerde, bu çerçeve dokümanlar Proje Değerlendirme Dokümanı ve İşletme Kılavuz'una entegre edilmekte, buna ek olarak önemli bölümlerine de İkraz Anlaşması'nda yer verilmektedir. Bu sebeple İller Bankası, çevre ve sosyal konuların çerçeve dokümanlarının başarıyla uygulanmasından tümüyle sorumlu hale gelmektedir. Buna ek olarak ÇSYÇ ve AEPÇ, daha sonra İller Bankası ve belediyeler arasındaki alt sözleşmelere ek olacak proje bazlı çevresel ve sosyal değerlendirme dokümanlarının hazırlanmasını gerektirmektedir. Bu alt kredi anlaşmaları aracılığıyla İller Bankası ve DB, DB işletimsel politikalarının gereklerini yönetip, izleyebilmektedir.

ÇSYÇ, alt projeler için DB politikalarında tanımlı olan inceleme kriterlerini tanımlayıp, buna ek olarak DB politikaları ve ulusal mevzuat arasındaki farklılıkları da ortaya koymaktadır.

ÇSYÇ'ye benzer şekilde, AEPÇ de arazi edinimi konusunda DB politikaları ve ulusal mevzuat arasındaki farklılıkları gözeterek, arazi edinimi konusundaki en iyi uygulamaları dikkate alan ilkeleri ve yöntemleri tanımlamaktadır. Kural olarak, proje uygulamalarındaki çevre ve sosyal konular için, DB politikaları ve yasal mevzuat arasındaki en bağlayıcı standartlar uygulanmaktadır.

Alt projelerin inceleme aşaması öncelikle İller Bankası proje uygulama birimi ve borçlanan belediyeler arasında müzakere edilerek projelerin çevre ve sosyal riskleri belirlenmektedir. Çevre ve sosyal riskler konusunda karar kesinleştirilmeden önce, İller Bankası proje uygulama birimi DB'den görüş almaktadır. Bu aşamada, proje için en uygun koruyucu önlem dokümanlarının ne olacağı birlikte belirlenmektedir.

Buna ek olarak İller Bankası koruyucu önlem dokümanlarının ilk incelemesini kendi yapmakta, ancak kategori A ve B projeler için son onayı Dünya Bankası'ndan almaktadır. Proje uygulama esnasında, Dünya Bankası'nın Ilbank ile düşük çevresel ve sosyal riskli Kategori B projelerinde (su ve atıksu şebeke rehabilitasyon projeleri, mevcut belediye binalarının yenilenmesi işleri – binaların herhangi bir koruma veya kültürel öneme sahip olmaması durumunda ve/veya binaların doğal habitatlarda yer almaması koşulu ile-) ön incelemenin Ilbank, son incelemenin Dünya Bankası tarafından yapılması konusunda antat kalması mümkün olabilecektir.

İller Bankası, düzenli saha ziyaretleri, çevresel ve sosyal koruma önlemi dokümanlarının değerlendirilmesini müteakip, DB'ye 6 aylık ilerleme raporları hazırlamaktadır. Bu raporların içerisinde alt projelerin çevresel ve sosyal performansları da değerlendirilmektedir.

İLLER BANKASI'NIN KORUMA ÖNLEMİ POLİTİKALARINI YÖNETME KAPASİTESİ

İller Bankası Uluslararası İlişkiler Dairesi'nde görevli DB'nin teknik, satın alma, çevre, sosyal ve mali yönetim prosedürlerine hâkim, tecrübeli uzmanlar bulunmaktadır. İller Bankası çalışanları bugüne kadar DB'nin koruma önlemi politikaları ve yeni yürürlüğe girmiş olan ÇSÇ kapsamındaki ÇSÇ Borçlanıcı Eğitimi de dahil olmak üzere birçok eğitime katılmıştır. İller Bankası'nın koruma önlemi politikalarından sorumlu ekibi iki teknik uzmandan oluşmaktadır; biri çevre diğer ise sosyal kalkınma/arazi edinimi konularına bakmaktadır. Her alt projenin çevresel ve sosyal risk belirleme ve izleme çalışmaları için İller Bankası ve DB ekipleri gerekli oldukça düzenli toplantılar yapmakta ve belediyelerle görüşmeler ve ortak toplantılar düzenlemektedir. İller Bankası ve DB ekipleri aynı zamanda risk belirleme çalışmaları yürütmekte ve proje uygulama aşamasında saha ziyaretleri düzenlemekte ve bu ziyaretlere katılmaktadırlar. İller Bankası ekibi önceki dönemlerde yapılmış ve DB tarafından finansmanı sağlanmış olan Belediye Hizmetleri 1 ve 2, SŞP 1 ve 2 projelerinin uygulaması sırasında önemli bir tecrübe edinmiştir.

DÜNYA BANKASI ÇEVRE SOSYAL STANDARDI- 2 İŞGÜCÜ VE ÇALIŞMA KOŞULLARI'NIN İLLER BANKASI'NA UYARLANMASI

Geçtiğimiz yıllarda Türkiye, işçi sağlığı ve iş güvenliği (İSG) konusundaki ulusal düzenlemelerinde iyileştirme yapmak amacıyla anlamlı bir değişiklik sürecine girmiş, uluslararası ve bölgesel bazı standartları benimseyerek ulusal düzeydeki gerekliliklerine ILO'nun İş Sağlığı ve Güvenliği ve İş Ortamına İlişkin Sözleşmesinde, 1981 (No. 155) tanımlanan işle ilgili risklerin önlenmesine dair standartları dahil etmiştir. 1951'den buna yana İşgücü Denetim Sözleşmesine de taraf olan Türkiye, İş ve İşçi Sağlığı Sözleşmesi ve Sağlık Hizmetlerine İlişkin Sözleşmeyi, 1985 (No. 161) 2005 yılında kabul etmiştir. 2014

yılında Türkiye İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi (No. 187) kabul etmiştir. Proje'nin geneli için kullanılması muhtemel ve Türkiye'nin onayladığı ILO sözleşmelerinin listesi ekte verilmektedir.

2012 yılında 6331 sayılı İş Güvenliği ve Sağlığı Yasası (20 Haziran 2012) yürürlüğe girmiştir. Bu yasa, işyerlerinde ve sanayide (hem kamu hem de özel) ayrıca yarı zamanlı çalışanlar, stajyerler ve çıraklar da dahil olmak üzere tüm sınıflardaki çalışanların yönetimine dair kuralları belirlemektedir. Yasa oldukça kapsamlı olup, genel olarak tüm sektör ve pek çok endüstriye de uygulanabilir niteliktedir.

İller Bankası'nın kendine ait bir İş Sağlığı ve Güvenliği Politikası bulunmaktadır. Ancak, İSG ile ilgili detaylı alt prosedürler tanımlanmamıştır. İller Bankası, T.C Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın İSG Kanunu'na tabiidir. Bu kanun ve kanunun alt yönetmeliklerine istinaden bir kaza olması durumunda, İller Bankası Bakanlığı 3 iş günü içerisinde resmi yoldan bilgilendirmekle yükümlüdür. Kaza sonrası İller Bankası'nın DB'yi bilgilendirmesi prosedürü ise bu Çevresel ve Sosyal Çerçeve dokümanının ilgili yerlerinde tanımlanmıştır.

Tüm İller Bankası tesisleri yangın müdahale sistemleri ile donatılmıştır. Yangın güvenlik planları da ilgili daire tarafından hazırlanmakta ve revizyonları yapılmaktadır. İller Bankası personeli düzenli olarak yangın güvenliği ve ilkyardım konularında eğitim almaktadır. Yangın tatbikatları düzenli bir şekilde yapılarak kayıt altına alınmaktadır.

İşgücü ve Çalışma Koşulları

Türkiye pek çok ILO sözleşmesine taraf olup, bunlarla sınırlı olmamakla birlikte aralarında; çalışanlar arasında muamele eşitliği, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, İSG, sendika özgürlüğü ve sendikalaşma hakkı ve asgari ücret gibi sözleşmelere imza atmıştır. Bu bağlamda, 4857 Sayılı İş Kanunu uluslararası iş gücü standartları ve DB Çevresel ve Sosyal Standardı 2 (ÇSS2)-İşgücü ve Çalışma Koşulları ile uyum içindedir.

İller Bankası'nın ulusal mevzuat ve DB politikalarına uyumlu ve hâlihazırda yürürlükte olan kurumsal düzeyde bir İnsan Kaynakları Politikası bulunmaktadır (4 Ocak 2013 sayılı ve 28518 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış). Bu politika, İller Bankası çalışanlarının özlük haklarına ilişkin usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. Özlük hakları listelenenlerle sınırlı olmayıp, çalışma saatlerini, izinleri (doğum ve süt izni, sosyal izinler, ücretsiz izin vb.), mali hakları, çalışma koşullarını, terfi ve tayinleri içermektedir. Politika, fırsat eşitliği ve çalışma hakkını dikkate almaktadır. İller Bankası'nın bir resmi kurum olması sebebiyle yasal yaş sınırı olan 18 yaşının altında kimse çalışmamakta olup, çocuk işçi çalıştırma konusunda öngörülmüş bir sorun bulunmamaktadır. Kayıtsız, sigortasız işçi ya da mülteci çalıştırmak, kadınlara ayrımcılık yapılması gibi inşaat sırasında belediyeler ya da onların alt yüklenicilerinin karşı karşıya kalabildiği bu gibi sorunlarla İller Bankası içinde karşılaşılması ihtimali bulunmamakla birlikte, ÇSS2 ile uyum sağlanmış olmaktadır.

İller Bankası'nın Çalışanlarına Yönelik Şikâyet Mekanizması

İller Bankası'nın hem müşteri memnuniyetini takip etmek için, hem de çalışanlarının ihtiyaç ve beklentilerini yönetebilmek üzere kullandığı bir şikâyet/talep sistemi mevcuttur. İller Bankası binalarının çeşitli yerlerinde Dilek ve Şikâyet Kutuları bulunmaktadır. Ayrıca, Kalite Yönetimi web sitesinde 'Mesaj Gönder' ve 'İletişim' kısımlarından iletilen dilek, şikâyet ve öneriler, Kalite Yönetim Birimine ulaşmaktadır. İletilen dilek, şikâyet ve öneriler 30 günde bir değerlendirilerek, yönetimin bilgisine sunulmaktadır. Değerlendirme sonuçları

ise İller Banka'sının kendi iç sisteminde (intranetinde) listelenerek, çalışanların erişimine sunulmaktadır.